

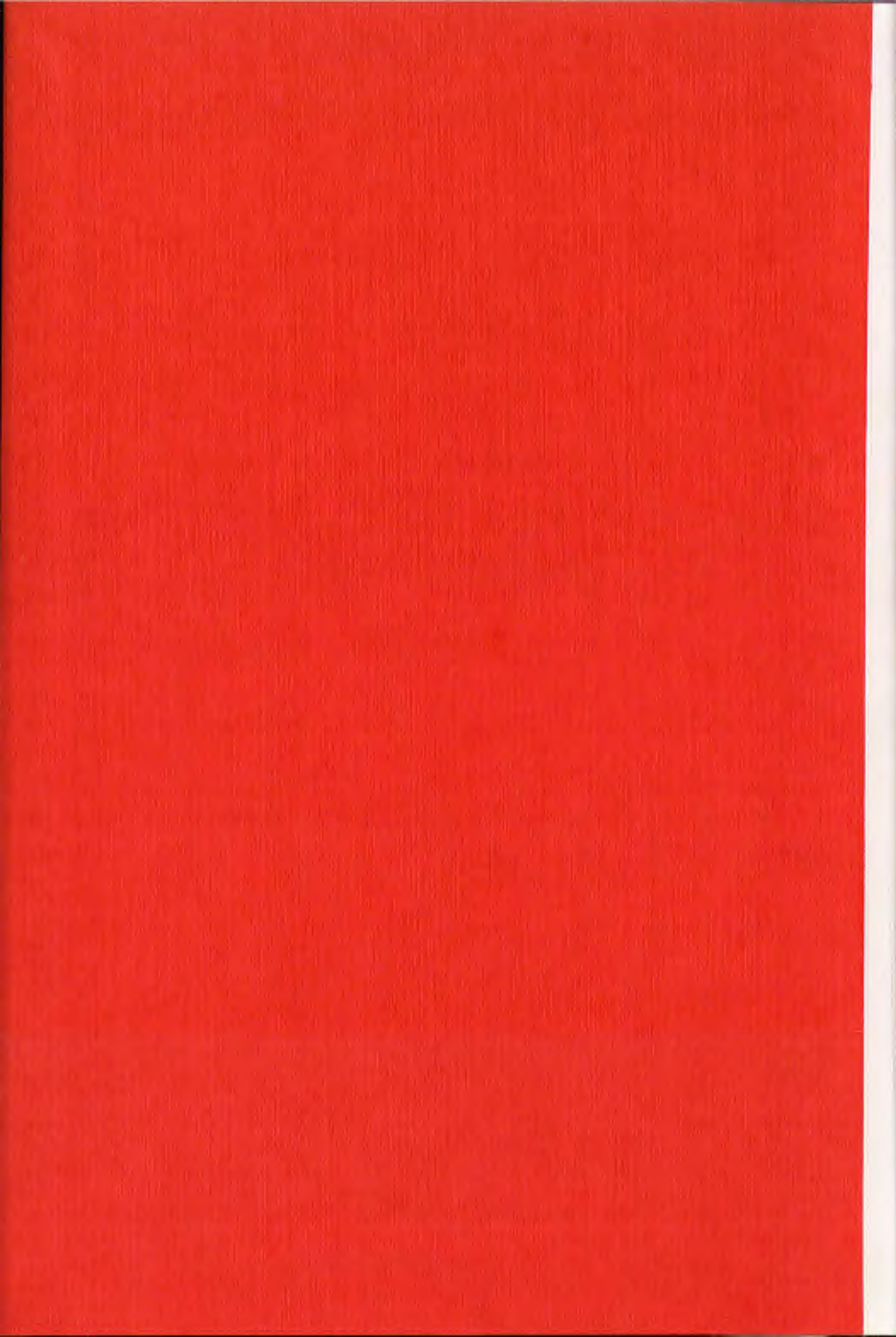
Ref KB
02

Radio och TV i ett

Betänkande av utredningen om myndighet för
radio- och TV- sändningar till allmänheten

SOU

1992:36

Statens offentliga utredningar
1992:36
Kulturdepartementet

Radio och TV i ett

Betänkande av utredningen om myndighet för
radio- och TV- sändningar till allmänheten
Stockholm 1992

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget, som också på uppdrag av regeringskansliets förvaltningskontor ombesörjer remissutsändningar av dessa publikationer.

Adress: Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 Stockholm
Tel 08/739 96 30
Telefax: 08/739 95 48

Publikationerna kan också köpas i Informationsbokhandeln, Malmtorgsgatan 5, Stockholm.

REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1992

ISBN 91-38-13035-1
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Efter regeringens bemyndigande den 25 juli 1991 förordnades jag som särskild utredare med uppgift att utarbeta förslag till organisation för en sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten.

I utredningsarbetet har som experter deltagit avdelningsdirektören Meta Boëthius, Statskontoret, vidare hovrättsassessorn Greger Lindberg, Kulturdepartementet, numera kanslirådet Björn Rosén, Kulturdepartementet och byråchefen Bertil Wennberg, Justitiekanslern. I betänkandet används genomgående "vi", vilket förutom undertecknad inbegriper Boëthius.

I och med att betänkandet (SOU 1992:36) TV och Radio i ett härméd överlämnas, är uppdraget slutfört.

Stockholm i april 1992

Leif Larson

Innehåll

Missiv	3
Sammanfattning	7
Författningsförslag	11
Utredninguppdraget, arbetets bedrivande m m	31
1 Inledning	33
2 Nuläge	35
2.1 Myndigheter och pågående utredningar	35
2.1.1 Radionämnden	35
2.1.2 Kabelnämnden	37
2.1.3 Närradionämnden	38
2.1.4 Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden – skillnader och likheter	40
2.1.5 Andra myndigheter – pågående utredningar	42
2.2 Gällande rätt	49
2.3 Etiska regler, självreglering inom pressen m m	54
2.4 Förhållanden utomlands	56
2.4.1 Inledning	56
2.4.2 Norden	57
2.4.3 Frankrike	60
2.4.4 Storbritannien	62
2.4.5 Tyskland	63
2.4.6 USA	64
2.4.7 Nederländerna	65
2.4.8 Schweiz	65
3 Överväganden och förslag	67
3.1 Utgångspunkter	67
3.2 Motiv för myndighetsreglering m.m.	71
3.3 Motiv för ändring av nuvarande myndighetsorganisation ..	78
3.3.1 Sannolik utveckling vid oförändrad myndighetsstruktur	80

3.4	Alternativa lösningar	85
3.4.1	"Enkel" sammanslagning	87
3.4.2	"Avancerad" sammanslagning	88
3.4.3	Sammanfattande bedömning	89
3.5	Den ny myndigheten	91
3.5.1	Modell för ledningsfunktionen	91
3.5.2	Närmare om organisationen	97
3.5.3	Administration	100
3.5.4	Finansiering och anslagssystem	104
3.6	Lagändringar	111
3.7	Särskilda frågor	114
3.7.1	Central registrering av sändningstider i närredion m.m.	114
3.7.2	Bidrag till lokal programverksamhet	115
3.7.3	Beredskapsåtgärder	119
3.8	Genomförande	120
3.8.1	En organisationskommitté tillsätts	121
3.8.2	Kompetensfrågor, lokaler och verksamhetsutveckling	122
Bilaga 1	Utredningens direktiv	131
Bilaga 2	Förslag till instruktion för den nya myndigheten	143
Bilaga 3	Anslagsberäkning för den nya myndigheten	149
Bilaga 4	Förteckning över aktuella och kommande myndighetsavgifter	151
Bilaga 5	Gällande instruktioner för Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden	155
Bilaga 6	Enkät till de lokala kabelsändarföretagen	165

Sammanfattning

Utredningen skall enligt sina direktiv, som fastställdes i juli 1991, utmynta i förslag till organisation för en sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten. Den nya myndigheten skall ersätta Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden och även ansvara för myndighetsuppgifter som tillkommer på grund av t.ex. nya slag av sändningar till allmänheten.

Utredningsuppdraget går tillbaka på uttalanden i samband med 1991 års proposition om radio- och TV-frågor (prop. 1990/91:149, KU 39, rskr. 370). Utredningen har sökt att på olika sätt beakta pågående utredningar m.m. rörande privatradio, översyn av radiolagen samt regler som följer av internationella åtaganden, t.ex. EES-avtalet.

Förutsättningarna för det område som ska omfattas av den nya myndighetsorganisationen har alltså inte varit fastlagda, något som givetvis komplicerat utredningsarbetet. Med hänsyn härtill lämnas i stället för detaljerade förslag en mera principiellt hållen skiss i bl.a. organisationsfrågan. Så snart som möjligt efter det att utredningsförslaget har remissbehandlats bör en organisationskommitté börja arbetet med detaljerna i den nya organisationen. Om möjligt bör den fortsatta beredningen av förslagen i detta betänkande samordnas med den beredning som kommer att ske rörande privatradio. Med hänsyn härtill bör den nya myndighetsorganisationen träda i funktion den 1 januari 1993.

I betänkandet redogörs översiktligt för nuvarande myndighetsstruktur. Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden har olika regelsystem och "myndighetskultur". Det rör sig om tre små nämndmyndigheter med avgränsade arbetsområden. Nämnderna består av sju ledamöter vardera som samtliga utses av regeringen. Den anställda personalen uppgår för närvarande till tjugotalet personer.

Radionämnden – som funnits i mer än femtio år – övervakar genom efterhandsgranskning att public service-företagen (dvs. de i Sveriges Radio-koncernen ingående programbolagen) följer bestäm-

melserna i radiolagen samt avtalen om programverksamheten. Motsvarande övervakning gäller sedan 1992 också den tredje markbundna TV-kanalen. Kabel- och närradionämnderna inrättades båda för mindre än tio år sedan och har gemensamt kansli. I Kabelnämndens uppgifter ingår övervakning av att bl.a. reklamreglerna för kabelsändningar och den s.k. must carry-principen efterlevs. Närradionämnden ger tillstånd till närradiosändning, fastställer sändningstider samt övervakar bl.a. att reklamförbudet i närradio upprätthålls.

Motsvarande myndighetsreglering i vissa andra länder beskrivs i betänkandet. Det finns i allmänhet någon typ av myndighetsreglering om än med stora variationer – från veritabla medieverk till små specialiserade organ av samma slag som de nuvarande svenska nämndmyndigheterna.

Den nuvarande ordningen med tre små fristående myndigheter gör det svårt för allmänheten och intressenter att överblicka området. En samordning bedöms leda till ökad effektivitet samt bättre anpassning till oförutsedda förändringar på massmediefältet. Även hänsyn till rättsäkerheten talar för ökad samordning. Genom att samla kompetensen kan man också lägga grunden för en utrednings- och utvärderingsresurs. En sammanslagen organisation bedöms också bättre skickad att ta hand om de nya myndighetsuppgifter som kan förutses.

Utredningen diskuterar i sammanhanget om det, som gjorts gällande från en del håll, är möjligt att begränsa de aktuella myndighetsuppgifterna och/eller att lägga dem på andra organ, t.ex. den telekommunikationsmyndighet som är under planering. Några fördelar bedöms en sådan ordning inte ha.

När det så gäller modellen för den nya myndigheten, finner utredningen det smidigast att laborera med en central förvaltningsmyndighet med en nämnd. Nämnden skall bl.a. avgöra ärenden som enligt yttrandefrihetsgrundlagen skall avgöras i domstolsliknande former, men inte ha några verksledande uppgifter.

Myndigheten skall ledas av en överdirektör och arbetet skall organiseras utifrån fyra funktioner, nämligen tillståndsgivning, granskning, utredning/information och administration.

En platt organisation förordas. Indelning i avdelningar etc. bör inte instruktionsfästas.

Den nya organisationen föreslås finansieras dels genom TV-avgifter liksom f.n. Radionämnden, dels genom koncessionsavgifter. Myndigheten bör ha ett ramanslag för den samlade verksamheten.

En administrativ besparing om drygt en årsarbetskraft beräknas.

För de nuvarande uppgifterna beräknas därmed ett sammanlagt personalbehov om 21 tjänster. För tillkommande uppgifter beräknas behovet till ett tiotal tjänster.

Författningsförslag

1 Förslag till Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Härigenom föreskrivs att 17, 17a och 18 §§ radiolagen (1966:755) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Om det har bestämts i avtalet mellan regeringen och programföretaget, skall företaget sända redogörelse för beslut av *radionämnden*, i vilket företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i denna lag eller i avtalet mellan regeringen och företaget.

Radionämnden består av *en* ordförande och *sex* andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. *En* av ledamöterna

Föreslagen lydelse

17 §¹

Inom Radio- och televisionsmyndigheten finns en nämnd, Radio- och televisionsnämnden. Nämnden övervakar genom granskning i efterhand om ett programföretags rätt på grund av tillstånd enligt 5 § utövas i enlighet med denna lag och avtalet mellan regeringen och företaget.

Om det har bestämts i avtalet mellan regeringen och programföretaget, skall företaget sända redogörelse för beslut av *Radio- och televisionsnämnden*, i vilket företaget förklarats ha brutit mot bestämmelser i denna lag eller i avtalet mellan regeringen och företaget.

Radio- och televisionsnämnden består av *två* ordförande och *tio* andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. *Två* av

¹Senaste lydelse 1991:2028.

Nuvarande lydelse

eller ersättarna skall vara vice ordförande. *Ordföranden* och vice *ordföranden* skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om *radionämndens* verksamhet.

Föreslagen lydelse

ledamöterna eller ersättarna, skall vara vice ordförande. *Ordförandena* och vice *ordförandena* skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Ytterligare bestämmelser om Radio- och televisionsnämndens uppgifter finns i närradiolagen (1982:459), lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten, och lagen (1992:000) om privatradio.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om *Radio- och televisionsnämndens* verksamhet.

17 a §²

Om programföretaget bryter mot en bestämmelse i 9–11 §§, 13 § första eller andra styckena, 14 eller 15 §, får *radionämnden* förelägga programföretaget att följa bestämmelsen. Föreläggandet får förenas med vite. Motsvarande gäller om programföretaget bryter mot en bestämmelse som tagits in i ett avtal med stöd av 7 § andra stycket eller 13 § tredje stycket.

Om programföretaget bryter mot en bestämmelse i 9–11 §§, 13 § första eller andra styckena, 14 eller 15 §, får *Radio- och televisionsnämnden* förelägga programföretaget att följa bestämmelsen. Föreläggandet får förenas med vite. Motsvarande gäller om programföretaget bryter mot en bestämmelse som tagits in i ett avtal med stöd av 7 § andra stycket eller 13 § tredje stycket.

²Senaste lydelse 1992:74.

18 §³

Ett programföretag skall på uppmaning av *radionämnden* tillställa *nämnden* en sådan upptagning av ett program som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *nämnden* förelägga vite.

Ett programföretag skall på uppmaning av *Radio- och televisionsmyndigheten* tillställa *myndigheten* en sådan upptagning av ett program som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om programföretaget inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *myndigheten* förelägga vite.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

³Senaste lydelse 1991:2028.

2 Förslag till Lag om ändring i närradiolagen (1982:459)

Härigenom föreskrivs i fråga om närradiolagen (1982:459)
dels att 2 § skall upphöra att gälla,
dels att 3, 6, 7 och 13–15 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Närradio får inte sändas utan
tillstånd av *närradionämnden*.

Tillstånd får inte ges till en sammanslutning som har tillstånd att
sända privatradio enligt lagen (1992:000) om privatradio.

Om en sammanslutning med tillstånd att sända närradio får tillstånd
att sända privatradio enligt nämnda lag, är tillståndet att sända när-
radio förfallet, med verkan från den dag det andra tillståndet gäller.

Föreslagen lydelse 3 §¹

Närradio får inte sändas utan
tillstånd av *Radio- och televi-
sionsmyndigheten*.

6 §²

Privatradiomyndigheten be-
slutar om vilka sändare som skall
få utnyttjas för närradio. Om
sådana sammanslutningar som
anges i 4 § så önskar skall en
sändare för närradio finnas i
varje kommun där det är tek-
niskt möjligt. Om det finns sär-
skilda skäl får det finnas ytter-
ligare sändare för närradio i en
kommun.

Sändare som anges i första stycket får inte användas för annat
ändamål.

*Radio- och televisionsmyndig-
heten* beslutar om vilka sändare
som skall få utnyttjas för
närradio. Om sådana samman-
slutningar som anges i 4 § så
önskar skall en sändare för när-
radio finnas i varje kommun där
det är tekniskt möjligt. Om det
finns särskilda skäl får det finnas
ytterligare sändare för närradio i
en kommun.

7 §³

För varje sändare bestämmer
närradionämnden vilka samman-

För varje sändare bestämmer
Radio- och televisionsmyndighe-

¹Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

²Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

³Senaste lydelse 1985:597.

Nuvarande lydelse

slutningar som skall få sända och under vilken tid sändningarna får ske.

Föreslagen lydelse

ten vilka sammanslutningar som skall få sända och under vilken tid sändningarna får ske.

13 §⁴

Tillstånd att sända närradio får återkallas om sammanslutningen

1. inte längre uppfyller kraven enligt 4 §,

2. sänder program trots att det varken finns utgivare för programverksamheten eller ställföreträdare för utgivaren enligt 3 kap. 3 och 4 §§ lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden eller trots att anmälan om utgivare eller ställföreträdare inte har gjorts enligt vad som föreskrivs där, eller

3. inte utnyttjar rätten att sända under tre på varandra följande månader.

När ett tillstånd återkallas får nämnden bestämma en tid om högst ett år inom vilken sammanslutningen inte kan ges nytt tillstånd.

Radio- och televisionsnämnden får återkalla tillstånd att sända närradio, om sammanslutningen

1. inte längre uppfyller kraven enligt 4 §,

2. sänder program trots att det varken finns utgivare för programverksamheten eller ställföreträdare för utgivaren enligt 3 kap. 3 och 4 §§ lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden eller trots att anmälan om utgivare eller ställföreträdare inte har gjorts enligt vad som föreskrivs där, eller

3. inte utnyttjar rätten att sända under tre på varandra följande månader.

13 a §⁵

Om sammanslutningen bryter mot bestämmelser som anges nedan får *närradionämnden* förelägga den att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite. Sådant föreläggande får meddelas om sammanslutningen

Om sammanslutningen bryter mot bestämmelser som anges nedan får *Radio- och televisionsnämnden* förelägga den att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite. Sådant föreläggande får meddelas om sammanslutningen

⁴Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

⁵Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

Nuvarande lydelse

1. bryter mot beslut om sändningstid eller låter annan i dess ställe utnyttja sändningstid som tilldelats sammanslutningen eller

2. bryter mot föreskrifterna i 10 eller 11 §.

Föreslagen lydelse

1. bryter mot beslut om sändningstid eller låter annan i dess ställe utnyttja sändningstid som tilldelats sammanslutningen eller

2. bryter mot föreskrifterna i 10 eller 11 §.

14 §⁶

En sammanslutning skall på uppmaning av *närradionämnden* tillställa *nämnden* sådan inspelning som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om sammanslutningen inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *nämnden* förelägga vite.

En sammanslutning skall på uppmaning av *Radio- och televisionmyndigheten* tillställa *myndigheten* sådan inspelning som avses i 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden. Om sammanslutningen inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *myndigheten* förelägga vite.

15 §⁷

Närradionämndens beslut i frågor om tillstånd enligt 4 och 13 §§ eller fördelning av sändningstid enligt 7 och 8 §§ får överklagas hos kammarrätten genom besvär. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Radio- och televisionmyndighetens beslut i frågor om tillstånd enligt 4 § eller fördelning av sändningstid enligt 7 och 8 §§ samt *Radio- och televisionsnämndens* beslut om återkallelse av tillstånd enligt 13 § får överklagas hos kammarrätten. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

⁶Lydelse enligt förslag i prop 1992:140.

⁷Senaste lydelse 1985:597.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3, 4, 6 a, 6 b, 13, 14 och 17 §§ lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av närradiolagen (1982:459) skall utse en utgivare för programverksamheten. Sammanslutningen skall till *närradionämnden* anmäla vem som är utgivare.

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av närradiolagen (1982:459) skall utse en utgivare för programverksamheten. Sammanslutningen skall till *Radio- och televisionsmyndigheten* anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall sammanslutningen omedelbart utse ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

4 §

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren. Utgivaren skall till *närradionämnden* anmäla vem som är ställföreträdare.

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren. Utgivaren skall till *Radio- och televisionsmyndigheten* anmäla vem som är ställföreträdare.

6 a §¹

Innehavare av tillstånd enligt lagen (1992:000) om privatradio som avser att sända ljudradio skall utse en utgivare för programverksamheten. Företaget skall till *privatradiomyndigheten* anmäla vem som är utgivare.

Innehavare av tillstånd enligt lagen (1992:000) om privatradio som avser att sända ljudradio skall utse en utgivare för programverksamheten. Företaget skall till *Radio- och televisionsmyndigheten* anmäla vem som är utgivare.

Om den som utses till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall företaget omedelbart utse ny utgivare. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

6 b §²

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som innehar tillståndet. Utgivaren skall till *privatradiomyndigheten* anmäla vem som är ställföreträdare.

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som innehar tillståndet. Utgivaren skall till *Radio- och televisionsmyndigheten* anmäla vem som är ställföreträdare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, skall en ny utgivare omedelbart utses. Denne skall anmälas så som föreskrivs i första stycket.

13 §

Den som utser utgivare av andra radioprogram, i trådsändningar än som avses i 12 § skall anmäla vem som har utsetts till *patent- och registreringsverket*.

Den som utser utgivare av andra radioprogram i trådsändningar än som avses i 12 § skall anmäla vem som har utsetts till *Radio- och televisionsmyndigheten*.

¹Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

²Lydelse enligt förslag i Ds 1992:22.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren skall anmäla vem som är ställföreträdare till *patent- och registreringsverket*.

En ställföreträdare för utgivaren skall vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren skall anmäla vem som är ställföreträdare till *Radio- och televisionmyndigheten*.

17 §

Beträffande program som direktsänds får den som skall utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv skall svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Den som bedriver sändningsverksamheten skall föra ett särskilt register över sådana förordnanden. Ett utdrag ur registret skall genast sändas till *patent- och registreringsverket* varje gång ett beslut har antecknats i det.

Beträffande program som direktsänds får den som skall utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv skall svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Den som bedriver sändningsverksamheten skall föra ett särskilt register över sådana förordnanden. Ett utdrag ur registret skall genast sändas till *Radio- och televisionmyndigheten* varje gång ett beslut har antecknats i det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten

dels att 5 och 22 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 6, 7, 18, 21, 23 och 24 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Var och en som äger eller annars förfogar över ett kabelnät, där det bedrivs sändningar av annat slag än vidare-sändning från sändare på jordytan, är skyldig att

1. se till att de boende i fastigheter som är anslutna till hans kabelnät på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen kan ta emot sådana sändningar som sänds med stöd av 5 § radiolagen (1966:755) och som är avsedda att tas emot i området, och

2. kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i sitt kabelnät i varje kommun, där han har ett sådant nät, för egensändningar av televisionsprogram från ett eller flera av *kabelnämnden* utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Om det finns särskilda skäl, får *kabelnämnden* medge undantag från skyldigheterna enligt första stycket.

Var och en som äger eller annars förfogar över ett kabelnät, där det bedrivs sändningar av annat slag än vidare-sändning från sändare på jordytan, är skyldig att

1. se till att de boende i fastigheter som är anslutna till hans kabelnät på ett tillfredsställande sätt och utan kostnad för själva mottagningen kan ta emot sådana sändningar som sänds med stöd av 5 § radiolagen (1966:755) och som är avsedda att tas emot i området, och

2. kostnadsfritt tillhandahålla en kanal i sitt kabelnät i varje kommun, där han har ett sådant nät, för egensändningar av televisionsprogram från ett eller flera av *Radio- och televisionsmyndigheten* utsedda företag (lokala kabelsändarföretag).

Om det finns särskilda skäl, får *Radio- och televisionsmyndigheten* medge undantag från skyldigheterna enligt första stycket.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Ett lokalt kabelsändarföretag skall vara en sådan svensk juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

Ett lokalt kabelsändarföretag skall i sin sändningsverksamhet sträva efter vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Kabelnämndens förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 6 § första stycket 2 skall avse högst tre år.

Radio- och televisionsmyndighetens förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 6 § första stycket 2 skall avse högst tre år.

18 §

Domstolen skall översända en kopia av en dom som innehåller ett sändningsförbud enligt 16 § eller en förlängning enligt 17 § till *kabelnämnden*. Domen skall översändas så snart den vunnit laga kraft, eller, när domen skall gälla även om den överklagas, samma dag som den meddelas.

Domstolen skall översända en kopia av en dom som innehåller ett sändningsförbud enligt 16 § eller en förlängning enligt 17 § till *Radio- och televisionsmyndigheten*. Domen skall översändas så snart den vunnit laga kraft, eller, när domen skall gälla även om den överklagas, samma dag som den meddelas.

21 §

Kabelnämnden får förelägga den som bryter mot 3 §, 6 § första stycket eller mot 8–14 §§ eller 15 § andra stycket, att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Om ett vite genom dom som vunnit laga kraft, har dömts ut mot ett lokalt kabelsändarföretag för brott mot 9 § andra stycket och företaget därefter åter brutit mot bestämmelsen, får *kabelnämnden* återkalla förordnandet för företaget som lokalt kabel-

Radio- och televisionsnämnden får förelägga den som bryter mot 3 §, 6 § första stycket eller mot 8–14 §§ eller 15 § andra stycket, att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Om ett vite genom dom som vunnit laga kraft, har dömts ut mot ett lokalt kabelsändarföretag för brott mot 9 § andra stycket och företaget därefter åter brutit mot bestämmelsen, får *Radio- och televisionsnämnden* återkalla förordnandet för företaget som

Nuvarande lydelse

sändarföretag. När ett förordnande återkallas får kabelnämnden bestämma en tid om högst ett år inom vilket företaget inte kan ges ett nytt förordnande.

Föreslagen lydelse

lokalt kabelsändarföretag. När ett förordnande återkallas får nämnden bestämma en tid om högst ett år inom vilket företaget inte kan ges ett nytt förordnande.

23 §

Den som enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden är skyldig att ombesörja och bevara inspelning av en egensändning skall på uppmaning av *kabelnämnden* lämna *nämnden* sådan inspelning. Om han inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *nämnden* förelägga vite.

Den som enligt 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden är skyldig att ombesörja och bevara inspelning av en egensändning skall på uppmaning av *Radio- och televisionsmyndigheten* lämna *myndigheten* sådan inspelning. Om han inte rättar sig efter en sådan uppmaning, får *myndigheten* förelägga vite.

24 §

Kabelnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Radio- och televisionsmyndighetens beslut om förordnande av lokala kabelsändarföretag enligt 6 § första stycket 2 och Radio- och televisionsnämndens beslut enligt 21 § andra stycket om återkallelse av ett sådant förordnande får överklagas hos kammarrätten. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om överklagande av förelägganden om vite som har meddelats före den 1 januari 1993.

5 Förslag till Lag om ändring i lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

dels att i 5–10 och 13 §§ ordet "kabelnämnden" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "Radio- och televisionsmyndigheten" i motsvarande form,

dels att 11 § skall ha följande lydelse.

11 §

Kabelnämndens beslut enligt 5–7 §§, 9 § andra stycket och 10 § får överklagas hos kammarrätten.

Kabelnämndens beslut i andra fall får inte överklagas.

Radio- och televisionsmyndighetens beslut enligt 5–7 §§, 9 § andra stycket och 10 § får överklagas hos kammarrätten.

Radio- och televisionsmyndighetens beslut i andra fall *enligt denna lag* får inte överklagas.

Överklagande av beslut enligt denna lag inverkar inte på skyldigheten att betala den avgift eller ränta som överklagandet avser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

6 Förslag till Lag om ändring i lotterilagen (1982:1011)

Härigenom föreskrivs att 18 § lotterilagen (1982:1011) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

Utan tillstånd får i samband med utgivande av tryckt periodisk skrift eller i samband med *rundradiosändning eller trådsändning* som sker med stöd av tillstånd av regeringen *eller kabelnämnden* anordnas lotteri, varigenom utses pristagare som har deltagit i en tävling som har anordnats i skriften eller i sändningen, under förutsättning

1. att det som villkor för deltagande i lotteriet inte fordras att skriften innehas eller att insats erläggs samt

2. att värdet av högsta vinsten uppgår till högst 500 kronor.

Utan tillstånd får i samband med utgivande av tryckt periodisk skrift eller i samband med *privatradiosändning eller annan rundradiosändning* som sker med tillstånd av regeringen anordnas lotteri, varigenom utses pristagare som har deltagit i en tävling som har anordnats i skriften eller i sändningen, under förutsättning

1. att det som villkor för deltagande i lotteriet inte fordras att skriften innehas eller att insats erläggs samt

2. att värdet av högsta vinsten uppgår till högst 500 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

¹Senaste lydelse 1986:1217.

7 Förslag till Lag om ändring i lagen (1992:000) om privatradio

Häriigenom föreskrivs att 4, 5, 8, 9, 11, 12, 19–21, 25, 28 och 29 §§ lagen (1992:000) om privatradio skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

För rätt att sända privatradio enligt denna lag krävs tillstånd av *privatradiomyndigheten*.

För rätt att sända privatradio enligt denna lag krävs tillstånd av *Radio- och televisionsmyndigheten*.

Ett tillstånd innebär rätt att bedriva sådana sändningar av en programtjänst som kan tas emot med god hörbarhet inom det sändningsområde tillståndet avser.

5 §

Tillstånd ges för endast ett sändningsområde. Omfattningen av detta bestäms av *privatradiomyndigheten*. Flera tillstånd kan meddelas för samma sändningsområde.

Tillstånd ges för endast ett sändningsområde. Omfattningen av detta bestäms av *Radio- och televisionsmyndigheten*. Flera tillstånd kan meddelas för samma sändningsområde.

8 §

När ett sändningsområde blir ledigt till ansökan skall *privatradiomyndigheten* kungöra detta. I kungörelsen skall anges sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan och första dag som sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet.

När ett sändningsområde blir ledigt till ansökan skall *Radio- och televisionsmyndigheten* kungöra detta. I kungörelsen skall anges sändningsområdets omfattning, sista dag för ansökan och första dag som sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet.

9 §

Den som får tillstånd enligt denna lag skall betala en årlig avgift till staten om minst 50 000 kr.

Om det finns mer än en behörig sökande skall *privatradiomyndigheten* kalla till en auktion. Tillståndet skall meddelas den som skall anses ha avgivit visst bud eller som på auktionen förklarar sig beredd att betala den högsta årliga avgiften, allt enligt vad som sägs i 10–12 §§.

Sedan budgivningen avslutats skall den som avgivit det högsta budet omedelbart betala tio procent av avgiften, dock lägst 50 000 kr. *Privatradiomyndigheten* kan dock på begäran göra ett kort uppehåll i handläggningen för att bereda honom tillfälle att anskaffa medel för betalningen, om uppehållet inte kan antas medföra beaktansvärd olägenhet. Om inte sådan betalning sker, skall auktionen fortsätta.

Om endast en sökande är behörig eller endast en behörig sökande anmält sig till en auktion skall han anses ha förklarat sig beredd att betala en årlig avgift om 50 000 kr. Detta belopp skall han inbetala till *privatradiomyndigheten* inom en vecka från det att myndigheten meddelat att han är ende sökande. Sker inte det är hans ansökan förfallen.

Om det finns mer än en behörig sökande skall *Radio- och televisionsmyndigheten* kalla till en auktion. Tillståndet skall meddelas den som skall anses ha avgivit visst bud eller som på auktionen förklarar sig beredd att betala den högsta årliga avgiften, allt enligt vad som sägs i 10–12 §§.

11 §

Sedan budgivningen avslutats skall den som avgivit det högsta budet omedelbart betala tio procent av avgiften, dock lägst 50 000 kr. *Radio- och televisionsmyndigheten* kan dock på begäran göra ett kort uppehåll i handläggningen för att bereda honom tillfälle att anskaffa medel för betalningen, om uppehållet inte kan antas medföra beaktansvärd olägenhet. Om inte sådan betalning sker, skall auktionen fortsätta.

Om endast en sökande är behörig eller endast en behörig sökande anmält sig till en auktion skall han anses ha förklarat sig beredd att betala en årlig avgift om 50 000 kr. Detta belopp skall han inbetala till *Radio- och televisionsmyndigheten* inom en vecka från det att myndigheten meddelat att han är ende sökande. Sker inte det är hans ansökan förfallen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Avgiften skall fastställas till det belopp som motsvarar det bud som kunnat godtas enligt 11 § första stycket eller, i fall som avses i 11 § andra stycket, till 50 000 kr.

I tillståndsbeslutet skall *privatradiomyndigheten* ange den årliga avgift som tillståndshavaren skall betala samt det belopp som skall betalas vid varje förfalldag.

I tillståndsbeslutet skall *Radio- och televisionsmyndigheten* ange den årliga avgift som tillståndshavaren skall betala samt det belopp som skall betalas vid varje förfalldag.

19 §

Om sändningsverksamheten inte inletts tre månader efter tillståndstidens början skall privatradiomyndigheten föra talan vid länsrätt om tillståndets återkallande. Privatradiomyndigheten skall också föra sådan talan om, sedan sändningsverksamheten påbörjats, inga sändningar förekommit eller sändningar förekommit i endast obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor.

Detsamma gäller om tillståndshavaren sänder program trots att det varken finns utgivare för programverksamheten eller ställföreträdare för utgivaren enligt 3 kap. 6 a och b §§ lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden eller trots att anmälan om utgivare eller ställföreträdare inte har gjorts enligt vad som föreskrivs där.

Radio- och televisionsnämnden får återkalla tillstånd att sända privatradio, om tillståndshavaren

1. inte inlett sändningsverksamheten inom tre månader från tillståndstidens början,

2. annars inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor, eller

3. sänder program trots att det varken finns utgivare för programverksamheten eller ställföreträdare för utgivaren enligt 3 kap. 6 a och 6 b §§ lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden eller trots att anmälan om utgivare eller ställföreträdare inte har gjorts enligt vad som föreskrivs där.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 §

Om en tillståndshavare bryter mot bestämmelserna i 13–18 §§ får *privatradiomyndigheten* förelägga honom att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

Om en tillståndshavare bryter mot bestämmelserna i 13–18 §§ får *Radio- och televisionsnämnden* förelägga honom att följa bestämmelserna. Föreläggandet får förenas med vite.

21 §

Ett tillstånd får överlåtas till någon annan om *privatradiomyndigheten* godkänner förvärvaren. Sådant godkännande skall lämnas om förvärvaren är behörig att söka tillstånd. Om *privatradiomyndigheten* inte godkänner förvärvaren är överlåtelsen utan verkan.

Ett tillstånd får överlåtas till någon annan om *Radio- och televisionsmyndigheten* godkänner förvärvaren. Sådant godkännande skall lämnas om förvärvaren är behörig att söka tillstånd. Om *myndigheten* inte godkänner förvärvaren är överlåtelsen utan verkan.

Godkänns överlåtelsen övertar förvärvaren överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden därefter.

Den som vill frånträda ett tillstånd skall skriftligen anmäla detta till *privatradiomyndigheten*.

Den som vill frånträda ett tillstånd skall skriftligen anmäla detta till *Radio- och televisionsmyndigheten*.

25 §

Avgiften skall betalas till Riksskatteverket. Att visst belopp skall betalas till *privatradiomyndigheten* framgår av 11 §.

Avgiften skall betalas till Riksskatteverket. Att visst belopp skall betalas till *Radio- och televisionsmyndigheten* framgår av 11 §.

28 §

Om den inbetalade avgiften överstiger vad tillståndshavaren enligt beslut av *privatradiomyndigheten* eller domstol skall betala, skall det överskjutande beloppet återbetalas till honom.

Om den inbetalade avgiften överstiger vad tillståndshavaren enligt beslut av *Radio- och televisionsmyndigheten* eller domstol skall betala, skall det överskjutande beloppet återbetalas till ho-

Nuvarande lydelse

Avgift som betalats enligt 11 § skall dock inte återbetalas.

Föreslagen lydelse

nom. Avgift som betalats enligt 11 § skall dock inte återbetalas.

29 §

Privatradiomyndighetens eller Riksskatteverkets beslut får överklagas hos kammarrätten. Beslut om sändningsområdenas omfattning och om vitesföreläggande får dock inte överklagas.

Beslut av *Radio- och televisionmyndigheten, Radio- och televisionsnämnden eller Riksskatteverket* får överklagas hos kammarrätten. Beslut om sändningsområdenas omfattning och om vitesföreläggande får dock inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Utredningsuppdraget, arbetets bedrivande m.m.

Utredningens direktiv (Dir 1991:68) som i allt väsentligt går tillbaka på uttalanden i prop. 1990/91:149 (KU 39, rskr. 370) anger uppdraget till att utarbeta förslag om en organisation för en ny sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten. Myndigheten skall ersätta Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden och även ansvara för nya myndighetsuppgifter som kan väntas, föranledda t.ex. av nya slag av sändningar till allmänheten.

Utredningsarbetet har innefattat analys av nuvarande verksamhet, intervjuer med ett antal ledamöter i nämnderna samt med olika befattningshavare på nämndkanslierna, liksom branschföreträdare m.fl. En seminarieliknande sammankomst med all berörd personal har även genomförts.

Området för utredningen är mycket dynamiskt. Det förutskickas i och för sig redan i direktiven. Under de knappa åtta månader som utredningen har arbetat har dock vissa förutsättningar hunnit ändras betydligt. Det räcker med att hänvisa till planerna för privatradio, Radiolagsutredningen och den nyligen presenterade propositionen om public service-verksamheten. Det är detta som ligger bakom det förhållandet att förslag inte – såsom direktiven förutsatte – kunde lämnas i december 1991.

Vi har beträffande privatradion utgått från den promemoria (Ds 1992:22) som f.n. remissbehandlas. Däremot har vi inte kunnat beakta fullt ut de förslag som Radiolagsutredningen lämnar inom kort.

1 Inledning

Radio och TV riktad till allmänheten, har länge varit synonymt med verksamheten vid Sveriges Radio (tidigare Radiotjänst). I public service-begreppet ligger en långtgående redaktionell integritet; det har bl.a. av det skälet ansetts uteslutet att organisera verksamheten i myndighetsform. I stället har verksamhetens speciella ställning markerats av ägarstrukturen och associationsform, avtalen om programverksamhetens innehåll samt förbud mot förhandsgranskning.

De institutionella ramarna för public service-verksamheten har således inte varit av myndighetskaraktär. Statliga myndigheter (Byggnadsstyrelsen och Televerket) hade dock stöduppgifter i samband med verksamheten.

Utvecklingen har gått mot en "avreglering" i så måtto att public service-företagen fått ökat ansvar för bl.a. lokalplanering, beredskap vid krig eller krigsfara samt uppbörd av mottagaravgifter. Dessa områden berörs i fortsättningen inte alls. Inte heller tas förändringen av huvudmannaskap för rundradionätet upp.

Den myndighetsutövning som behandlas i det följande tar i stället sin utgångspunkt i verksamheten vid Radionämnden samt de två relativt unga myndigheter som bildats för nya medieformer, nämligen Kabelnämnden och Närradionämnden.

Vidare behandlas hanteringen av nya myndighetsuppgifter inom fältet för radio och TV riktad till allmänheten.

Den myndighetsutövning på radio- och TV-området som här kommer att behandlas avser således tillsyn och tillståndsgivning samt vissa typer av sanktioner.

2 Nuläge

2.1 Myndigheter och pågående utredningar

2.1.1 Radionämnden

Radionämnden inrättades år 1936 och ersatte då det av regeringen utsedda programråd som varit knutet till dåvarande Radiotjänst sedan starten. Instruktionen för nämnden ändrades endast i liten utsträckning fram till mitten av 1960-talet; på grundval av efterhandsgranskning skulle nämnden övervaka att programverksamheten följde bestämmelserna. Granskning av TV-program tillkom år 1954. Nämndens storlek och arbetsformer förändrades år 1966, då en ny radiolag antogs. Nämnden fick nu status av självständig myndighet. År 1978 förstärktes kansliet och en direktörstjänst inrättades. Gällande instruktion återfinns i *bilaga 5*.

Nämndens sammansättning regleras i 17 § radiolagen (1966:755). Ledamöterna – som utses av regeringen – är av en ordförande och sex andra ledamöter samt ersättare till det antal som regeringen bestämmer. För närvarande finns fem suppleanter. En av ledamöterna eller ersättarna skall vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter och suppleanter kommer från skilda sektorer av samhälle och kulturliv. I regel brukar nämnden innehålla flera riksdagsledamöter samt personer med publicistisk erfarenhet.

Nämnden sammanträder normalt var fjortonde dag.

Nämndens kansli leds av en direktör som skall ha domarerfarenhet. Vid kansliet finns dessutom fyra handläggare och tre assistenter anställda. Nämnden har sina lokaler vid Slussplan i Gamla Stan, Stockholm.

Nämnden övervakar genom efterhandsgranskning att public service-företagen, dvs. för närvarande Sveriges Television, Sveriges Riksradio, Sveriges Lokalradio och Sveriges Utbildningsradio, utövar sina sändningsrätt i överensstämmelse med radiolagen och de avtal som staten har ingått med vart och ett av företagen. Radionämnden

övervakar också numera att programföretaget Nordisk Television AB utövar sin sändningsrätt i enlighet med radiolagen och avtalet med staten.

Granskning av radio- och TV-program görs efter anmälan eller på eget initiativ. Anonyma anmälningar behandlas ej. En anmälan ska ha kommit in till nämnden senast sex månader efter det att programmet sändes. Initiativgranskning förekommer för närvarande i begränsad utsträckning. Nämnden prövar även beslut med anledning av begäran om genmäle eller beriktigande.

Granskningen innebär i regel en analys av innehållet i program utifrån de programregler som anges i radiolagen och avtalen. Programmen bedöms strida emot – eller vara i enlighet med – regler om opartiskhet och saklighet samt genmäles- och beriktigandebestämmelser, den s.k. demokratibestämmelsen samt närmare bestämmelser om programverksamheten i avtalen med staten. Den nyligen införda granskningen av TV 4 innefattar även reglerna för reklam i TV.

Beslut i granskningsärenden fattas av nämnden vid sammanträde eller av nämndens direktör efter föredragning av handläggare. Besluten är av tre slag; *fällande beslut* som innebär att brott föreligger mot radiolagen eller mot avtalet med staten, *kritiserande beslut* som innebär att brist har konstaterats men inte så allvarligt att brott mot lagen eller avtalet föreligger, samt *friande beslut*. I ärenden som kan utmynna i fällande eller kritiserande beslut bereds programbolaget tillfälle att yttra sig innan ärendet avgörs. Besluten kan inte överklagas och leder i praktiken inte till någon annan påföljd än att det berörda programföretaget i ett program skall redogöra för Radionämndens fällande eller kritiserande beslut. Radionämnden förutsätts uppmärksamma regeringen på mycket grova eller upprepade överträdelser av regler i lagar eller avtal. Så har skett endast vid ett par tillfällen.

Antalet beslut har de senaste åren varierat mellan 433 och 621 beslut per år. Cirka 80 % av det totala antalet beslut fattas av direktören. Besluten sänds till dels anmälaren, dels berört programföretag. Anmälaren betraktas dock, som huvudregel, inte som part i beredningen eller i beslutsprocessen. Vid fällande eller principiellt viktiga beslut informeras pressen.

I vissa fall av brott mot reklam- och sponsringsreglerna kan Radionämnden tillgripa vitesförelägganden.

Radionämnden strävar efter att periodiskt publicera analyser av sina beslut. Till för ett par år sedan skedde detta årligen i en publikation betitlad "Radionämnden anser...".

Radionämnden finansieras med TV-avgiftsmedel. Anslaget för 1991/1992 är 3 983 000 kronor, jfr avsnitt 3.5.4 Finansiering och anslagssystem.

2.1.2 Kabelnämnden

Kabelnämnden inrättades den 1 januari 1986 som central myndighet för verksamheten med radio- och TV-sändningar i kabelnät.

Nämnden och Närradionämnden har gemensam instruktion som återfinns i *bilaga 5*.

Kabelnämnden består av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter. Ordförande och vice ordförande skall vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter utses av regeringen. Nämnden sammanträder i genomsnitt en gång per månad.

Kabelnämnden har gemensamt kansli med Närradionämnden. Redogörelse för hela den samlade kanslifunktionen görs i detta avsnitt. Se också avsnitt 3.5.3 Administration

Kansliet är indelat i tre enheter; Kabelnämnden, Närradionämnden samt en gemensam enhet. Chef för kansliet är en direktören, som tillika är chef för enheten Kabelnämnden. Ställföreträdande direktör är chef för enheten Närradionämnden. För nämnderna finns en gemensam delegation som består av nämndernas ordförande, vice ordförandena, direktören och ställföreträdande direktören. Inget uttalat krav på juridisk kompetens ställs på direktörstjänsterna. För närvarande är antalet medarbetare vid enheten Kabelnämnden tre handläggare och en assistent, vid enheten Närradionämnden tre handläggare och tre assistenter samt vid den gemensamma enheten fyra assistenter.

Nämnderna har sina kanslilokaler vid Fredsgatan/Drottninggatan i Stockholm, men är uppsagda från dessa fr.o.m. 1 oktober 1992.

Kabelnämnden har fr.o.m 1992 ändrade uppgifter, som följd av att den nya lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten vilken trädde i kraft den 1 januari 1992 och som följd av lagen (1992:72)

om koncessionsavgift på televisionens område som trädde ikraft den 1 mars 1992.

Nämnden förordnar lokala kabelsändarföretag för högst tre år i taget, samt beslutar om återkallelse av förordnanden. Lokala kabelsändarföretag får inte sända reklam. Nämnden prövar också frågor om statsbidrag till lokal programverksamhet.

Nämnden beslutar om undantag från nätinnehavares skyldigheter enligt den nya kabellagen, den s.k. must carry-regeln, samt om vitesförelägganden grundande på efterhandsgranskning av sändningar och enligt regler för reklam. Granskningarna sker i regel på eget initiativ, mer sällan efter anmälningar.

Nämnden skall också avgöra ärenden om koncessionsavgift på televisionens område, vilket för närvarande innebär att enligt lagen om koncessionsavgift på televisionens område fastställa och debitera Nordisk Television AB avgifter samt, om det behövs, hos Riksskatteverket göra framställan om revision av programbolaget.

Enhetschefen beslutar i ärenden om förordnanden av lokala kabelsändarföretag och om undantag från nätinnehavares skyldigheter om ärenden inte är av det slaget att de behöver prövas av nämnden.

Kabelnämnden informerar i publikationen "Radio- och TV-sändningar i kabelnät" ett par gånger per år.

Kabelnämnden är helt anslagsfinansierad, budgeten för 1991/1992 är 3 863 000 kronor, jfr avsnitt 3.5.4. Finansiering och anslags-system.

2.1.3 Närradionämnden

Försöksverksamhet med närradio inleddes år 1979 inom ramen för den statliga Närradiokommitténs arbete. Från den 1 januari 1986 permanentades tillstånds- och tillsynsverksamheten och Närradionämnden inrättades. Den för Kabelnämnden och Närradionämnden gemensamma instruktionen återfinns i *bilaga 5*.

Närradionämnden består av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter företräder olika samhällsintressen. Samtliga ledamöter utses av regeringen. Nämnden sammanträder i genomsnitt en gång per månad.

En redogörelse för Närradionämndens kansli, som är gemensam med Kabelnämnden, finns ovan under 2.1.2 Kabelnämnden.

Närradionämnden beslutar om tillstånd att sända närradio, i frågor om återkallelse av tillstånd samt fastställer sändningstider i närradio. Nämnden handlägger också ärenden om sändningsavgifter för närradio.

I dag sänds närradio på cirka 160 orter. Cirka 2 000 föreningar har sändningstillstånd. Sändningstillstånd kan ges till lokala ideella föreningar som bedrivit verksamhet på orten under minst ett år. Sändningstillstånden kan återkallas i vissa fall, bl.a. på grund av obetald sändningstidsavgift, bristande verksamhet, brott mot beslut om sändningstid och mot förbudet mot reklamsändningar i närradio. Antalet beviljade sändningstillstånd var 1988/89 348 st., 1989/90 228 st. och budgetåret 1990/91 271 st. Nästan 200 tillstånd återkallades under 1990/91, varav 96 beslut berodde på obetald sändningstidsavgift, 90 på grund av bristande verksamhet, 1 på grund av brott mot beslutad sändningstid och 9 på grund av kommersiell reklam i närradiosändningar. Under hösten 1991 återkallades 11 tillstånd på grund av brott mot reklambudet. Efterhandsgranskningar – för att avgöra om kommersiell reklam förekommit – görs oftast efter anmälningar. Viss initiativgranskning har, särskilt på senare tid, förekommit.

Chefen för enheten Närradio får besluta i ärenden om frågor om tillstånd att sända närradio och om sändningstider om ärendena inte är av det slaget att de behöver prövas av nämnden.

Närradionämnden publicerar ett antal informationskrifter per år, framför allt riktade till närradiosammanslutningar.

Närradionämnden finansieras med närradioavgifter, anslaget för 1991/1992 är 4 345 000 kronor, jfr avsnitt 3.5.4 Finansiering och anslagssystem. För närradioavgifter m.m. redogörs särskilt i avsnitt 3.7.1.

Närradionämndens verksamhet kommer att påverkas av statsmakternas ställningstagande till förslag om regler och villkor för privatradio (Ds 1992:22). Promemorian innehåller också vissa förslag till ändring i närradiolagen.

2.1.4 Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden – skillnader och likheter

De tre nämnderna och de två kanslierna skiljer sig i fråga om arbetsätt och representerar olika kulturer. Härtill bidrar inte bara skillnader i ålder och målformulering.

Radionämnden har funnits som självständig myndighet (sedan 1966) i mer än 25 år, Kabelnämnden och Närradionämnden i sex år.

Radionämnden har till uppgift att genom efterhandsgranskning övervaka att de marksändande programföretagens programutbud står i överensstämmelse med Radiolagen och respektive företags avtal med staten. En viktig del i den verksamheten är att svara för uttolkningen av gällande regler. Radionämnden har en väl definierad uppgift och en väl definierad och avgränsad målgrupp, som i regel rättar sig efter nämndens beslut.

Väl fungerande rutiner och bedömningsgrunder har utvecklats och förfinats av Radionämnden och inom kansliet under årens lopp. Granskningsarbetet innefattar ofta omfattande analys- och utredningsarbete. Radionämnden uppfattas som allmänhetens "klagomur" och allmänhetens företrädare gentemot programbolagen. Nämndens mer principiella beslut uppmärksammas av massmedierna och dess verksamhet är väl känd.

Antalet ärenden har fram till nu varit relativt konstant. Nyligen har uppgiften tillkommit att granska de reklamfinansierade sändningarna från Nordisk Television AB, utifrån likartade programregler som för public service-företagen. Det bör dock noteras att gällande regelverk för reklam och sponsring är likartat med det som styr Kabelnämndens granskning, inklusive möjligheter till vitesförelägganden.

Kabelnämnden inrättades mot bakgrund av introduktionen av satellit- och kabel-TV. Arbetsområdet har förändrats i takt med den tekniska utvecklingen.

Omvärlden präglas av effekter av högteknologisk utveckling. Kabelnämndens målgrupper är ett antal heterogena aktörer över hela landet som utnyttjar de tekniska möjligheterna för sina affärsidéer. Kabelnämnden beslutar om undantag från nättinnehavares skyldigheter, efterhandsgranskar TV-sändningar och beslutar om viten samt tar in koncessionsavgifter.

Kabelnämnden ska också stödja den ideella nyskapande verksamheten inom lokal-TV-området. Via förordnanden och statsbidrag följer och stödjer nämnden och kansliet de lokala kabelsändarföretagens icke-kommersiella utveckling.

Kabelnämndens verksamhet har således många olika syften – målgrupper/avsnämare är heterogena, lagefterlevnaden varierar, teknikutvecklingen nationellt och internationellt spelar stor roll. Nämnden har under den korta tid den funnits fått ett antal nya uppgifter och utvecklats andra, vilket ställt krav på flexibilitet och uthållighet.

Även Närradionämnden ger tillstånd, efterhandsgranskar att reklamregler och andra regler efterlevs samt tar in avgifter.

Närradionämnden har dock en mer väldefinierad målgrupp, nämligen sammanslutningar som har fått tillstånd (av nämnden) att sända närradio. Men, dessa sammanslutningar är säs emellan mycket olika – de är många – och finns över hela landet. De senaste årens tendens att sammanslutningar i ökad grad bryter mot reklambudet i närradio har också inneburit ett ifrågasättande av Närradionämndens roll. Indragningar av tillstånd har haft dålig effekt, besluten kringgås i en del fall.

Många sammanslutningar upprätthåller dock den ursprungliga idén med närradio. Sammanslutningarna rättar sig i regel efter Närradionämndens anvisningar, men de kan också vara okunniga eller litet slarviga. Nämndens – och framför allt kansliets – servicearbete med detaljgranskning av sändningstider, har utvecklats till en detaljerad rutin som, enligt nämndens uppfattning, inte riktigt har karaktären av central myndighetsutövning. Uppgifter som inte är av rutinkaraktär förekommer dock, som t.ex. medling mellan olika föreningar som inte kan komma överens om fördelning av sändningstider i närradio.

Det har varit en fördel med att ha ett gemensamt kansli för Kabel- och Närradionämnderna. Utvecklingen har kunnat analyseras på ett samlat vis. För kansliets del har det inneburit att stora uppgiftsmängder kunnat datoriseras samlat till ett välutvecklat ADB-system. Ordningen med en gemensam delegation har dock uppfattats av berörda som onödigt byråkratisk.

Få kontakter har hittills förekommit mellan Kabel-/Närradionämnderna och Radionämnden. Det gäller både på nämnd- och kanslinivå.

Sammanfattningsvis kan verksamheterna karaktäriseras så, att Radionämnden – hittills – har efterhandsgranskat programutbudet

från en väldefinierad och hörsam målgrupp. Kabelnämnden analyserar teknikutvecklingens möjligheter och fallor, ger bidrag, efterhandsgranskar heterogena målgrupper. Uppgifterna har växlat över tiden, likaså avnämarnas hörsamhet. Närradionämnden försöker hålla ordning – med hjälp av tillstånd, efterhandsgranskning, kontroll av sändningstider, service i form av konfliktlösning – på cirka 2 000 lokala sammanslutningar som sänder närradio i Sverige. Detta präglar kulturen, ledamöterna och medarbetarna i de tre nämnderna – kanslierna.

Översikt av uppgifter och målgrupper

	Radio-nämnden	Kabelnämnden	Närradio-nämnden
Målgrupp	Public service-företagen, Nord.TV	Nätinnehavare, Lokala kabel-sändarföretag, Andra sändande företag, Nord.TV	Närradio-sammanslutningar
Uppgift			
Efterhandsgranskning	x	x	x
Tillstånd, koncessioner, förordnande		x	x
Återkallelser, viten	x	x	x
Bidrag		x	
Ta in avgifter		x	x
"Must carry"-regeln		x	

2.1.5 Andra myndigheter – pågående utredningar

Justitiekanslern (JK) och domstolsväsendet

Beslut av Kabelnämnden och Närradionämnden får i vissa fall överklagas hos kammarrätt.

Länsrätt skall i vissa ärenden pröva och eventuellt döma ut viten, som förelagts av Radionämnden, Kabelnämnden eller Närradionämnden.

Yttrandefrihetsbrott och brott mot tryckfrihetsförordningen behandlas av domstol. Justitiekanslern är exklusiv åklagare i tryckfrihetsmål, i mål om yttrandefrihetsbrott i radio- och TV-program samt den som för statens talan i mål om förbud mot egensändning i kabelnät.

Justitiekanslerns arbetsuppgifter m.m. är för närvarande föremål för utredning (dir 1991:110). I direktiven till utredaren sägs bl.a. att "kritiken beträffande JKs funktioner inom tryckfrihets- och yttrandefrihetsområdena har gjort gällande att JKs objektivitet kan sättas ifråga". JK har både som uppgift att värna om den enskildes tryck- och yttrandefrihet och att vara åklagare i fall av brott. Enligt direktiven bör dock inte grundragen i systemet ifrågasättas. "Således torde det inte vara lämpligt att låta JKs uppgifter i tryckfrihetsmål m.m. handläggas av den vanliga polis- och åklagarorganisationen som i andra brottmål." Utredningsarbetet bör vara avslutat före 1992 års utgång.

En ny myndighet på telekommunikationsområdet

En ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten kommer i vissa ärenden att behöva samråda med en myndighet eller organisation för frekvensfördelningsfrågor.

Närradionämnden samråder i frågor som rör tillstånd att sända närradio med Televerkets frekvensförvaltning. I eventuellt kommande koncessionsärenden för privatradio behövs samråd med den frekvensförvaltande organisationen.

Frekvensrättsutredningen (K 1990:02) hade i uppdrag att föreslå ändringar och tillägg i den radiorättsliga lagstiftningen samt en ny organisation för myndighetsutövning på radioområdet. Utredningen avlämnade hösten 1991 en promemoria – Organisation av en ny myndighet på radioområdet (K 91/2088/2) – till Kommunikationsdepartementet. Med utgångspunkt bl.a. från denna PM, EG-kommissionens direktiv om konkurrens på marknaderna för teletjänster, förändringen av Televerkets associationsform, m.m. tillsattes en organisationskommitté den 12 december 1991 (dir 1991:114) för att utarbeta förslag till en ny myndighet inom telekommunikationsområdet.

I uppdragen ingår att sammanföra de uppgifter som för närvarande utförs av Statens telenämnd (STN) och de uppgifter inom Televerkets

frekvensförvaltning som är av myndighetskaraktär, till en eada från Televerket fristående myndighet. I denna myndighet bör också i görligaste mån samtliga myndighetsuppgifter inom telekommunikationsområdet samordnas.

Den nya myndigheten väntas börja sin verksamhet den 1 juli 1992.

Public service-företagen

Public service-företagen inom Sveriges Radio-koncernen skall utöva sina sändningsrättigheter i enlighet med radiolagen och de avtal som ingåtts mellan staten och vart och ett av företagen.

En proposition (1991/92:140) om den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. lämnades till riksdagen i mitten av mars 1992. Propositionen och den därpå följande riksdagsbehandlingen skall utgöra underlag för nästkommande avtalsperiod med public service-bolagen. En utgångspunkt är därvid riksdagsbeslutet 1991 (prop. 1990/91:149, KU39, rskr. 370) om att verksamheten under en ny avtalsperiod bör handhas av tre programbolag, ett för TV, ett för radio och ett för utbildningsprogram. Sveriges Riksradio AB och Sveriges Lokalradio AB förs samman till ett ljudradieföretag.

Frågor som behandlas i propositionen 1991/92:140 är bl.a. företagsform, ägarförhållanden och ägandestruktur, organisation, finansiering, den kommande avtalsperiodens längd och publikinflytande. Radionämndens uppdrag förutsätts vara i stort sett oförändrat under den kommande avtalsperioden.

På ett par punkter innebär dock förslagen förändrade rutiner. Det gäller bl.a. beriktigande och genmäle. Programföretagens skyldighet att underrätta Radionämnden så snart någon begärt genmäle eller beriktigande föreslås begränsas till de fall då genmäle eller beriktigande inte beviljats. Detta innebär en något förenklad byråkrati. Enligt förslagen bör också Radionämnden, före beslut om prövning enligt bestämmelserna om att den enskildes privatliv ska respekteras, inhämta skriftligt medgivande från den som kan ha utsatts för brott mot denna bestämmelse. Begreppet "god underhållning" föreslås utgå som grund för granskning av program. I propositionen betonas att programutbudet skall ha hög kvalitet, samtidigt som det framhålls att Radionämnden inte skall granska enskilda program utifrån kva-

litetsaspekten. Det bör vara möjligt för nämnden att övervaka att ett programföretags utbud i sin helhet uppfyller kravet på hög kvalitet.

I propositionen föreslås att ett publikråd inrättas med representanter för olika lyssnar- och tittargrupper. Rådet skall instruktionsenligt ha ställning som en särskild myndighet, fristående från public service-företagen. Det anses dock inte vara befogat att etablera något särskilt sekretariat utan sådana funktioner bör kunna fås från någon av myndigheterna inom medieområdet. I detta sammanhang hänvisar propositionen bl.a. till den myndighetsorganisation som denna utredning har att föreslå.

Nytt bolag för rundradiosändningar

Ett nytt statligt bolag för programinsamling och programutsändning för programföretag med tillstånd av bedriva rundradiosändningar enligt 5 § radiolagen, föreslås i prop. 1991/92:140 om den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. inrättas fr.o.m. den 1 juli 1992. Verksamheten i det nya bolaget motsvaras i stort av nuvarande rundradioverksamheten inom Televerkets radiodivision (Televerket Radio). Anläggningar och personal föreslås föras över till ett nybildat bolag.

Regeringen har, med utgångspunkt från betänkandet, tillsatt en organisationskommitté (dir 1992:14) med uppgift att förbereda bildandet av det nya statliga aktiebolaget som skall ha huvudmannskapet för rundradionätet fr.o.m. den 1 juli 1992.

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden handlägger ärenden om statligt stöd till radio- och kassettidningar, svarar för upphandling, fördelning och utveckling av särskilda mottagarutrustningar. Nämnden verkar också för att underlätta för abonnenter på radio- och kassettidningar att hantera den tekniska utrustningen som behövs för mottagning.

I direktivet till denna utredning övervägs om inte Taltidningsnämndens uppgifter borde ingå i en ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten. Detta anses dock inte lämpligt med hänsyn till att prövning av frågor om taltidningar förutsätter god kännedom om dagspressens förhållanden. Taltidningsnämnden bör därför

behålla sitt organisatoriska samband med Presstödsnämnden. Däremot kan det behövas samråd mellan Taltidningsnämnden och den nya myndigheten för radio- och TV-sändningar till allmänheten, t.ex. i frågor om fördelning av sändningstid.

Patent- och Registreringsverket (PRV)

Kabelnämnden hade, i samband med sin tidigare uppgift med uppbörd av avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar, register över nätinnehavare, lokala kabelsändarföretag, nät, satellitprogram och kanalupplåtelser. Lagen om avgifter i ärenden om lokala kabelsändningar upphörde att gälla fr.o.m. den 1 januari 1992. Någon ajourhållning av Kabelnämndens register, frånsett lokala kabelsändarföretag, krävs inte mer.

Enligt den nya lagen om kabelsändningar till allmänheten får Kabelnämnden förelägga viten om reklamregler i lokala kabelsändningar inte följs. Kabelnämnden behöver således fortfarande tillgång till uppgifter om dem som bedriver egensändningar i kabelnät, en av uppgifterna i tidigare register om ansvariga utgivare m.m.

Enligt följdlagstiftningen till yttrandefrihetsgrundlagen skall utgivare av andra radioprogram än de, som har tillstånd av staten att bedriva rundradiosändningar, anmälas till PRV. I samband med lagens ikraftträdande överfördes Kabelnämndens uppgifter till PRV, som fortsättningsvis är registeransvarig myndighet. PRV är därmed den enda myndigheten som har tillgång till ett register över dem som bedriver egensändningar, dvs. de som har utsett utgivare.

Radiolagsutredningen

Radiolagsutredningen tillsattes 1985 (Dir 1985:21) och har vid flera tillfällen därefter fått tilläggsdirektiv (Dir 1986:3, 1987:22, 1989:21). Utredningen har avgivit ett antal delbetänkanden med förslag som påverkat och kommer att påverka verksamheten inom radio- och TV-området.

Utredningen kommer med ytterligare ett delbetänkande (SOU 1992:31) Lagstiftning för sändningar av televisionsprogram till satellit, samtidigt som denna utredning avslutas.

I det kommande betänkandet belyser utredningen konsekvenserna av ett svenskt tillträde till Europarådets konvention om gränsöverskridande television samt innebörden av EG-direktivet TV utan gränser, vilket via EES-avtalet väntas gälla för Sverige fr.o.m. den 1 januari 1993.

Här skall endast kortfattat beröras förslag som kan komma att få effekter för en ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten.

En ansvarig organisation – en tillsynsmyndighet – för tillsyn av och uppgiftslämnande om satellitsändningar skall finnas enligt konventionen och direktivet. Den nya myndigheten skulle kunna få i uppdrag att ansvara för frågor som åläggs varje medlemsland;

- frågor som gäller satellitsändningars innehåll,
- kontakter med internationella organ,
- kontinuerlig rapportering av framför allt programstatistik och bedömning av utvecklingen inom området.

För dessa uppgifter krävs också att myndigheten registrerar ett antal uppgifter som det kommer att åläggas företag m.fl. som bedriver programverksamhet via satellit att lämna.

Regler och villkor för privatradio (Ds 1992:22)

Inom Kulturdepartementet har utarbetats en promemoria (Ds 1992:22) med förslag om regler och villkor för privatradio – kommersiellt finansierad lokal radio. Promemorian innehåller också förslag om ändrade regler för närradio. Förslagen remissbehandlas för närvarande. En proposition är att vänta i höst. Riksdagsbeslutet måste fattas före årets utgång för att, som föreslås, privatradio ska kunna starta den 1 januari 1993.

Förslagen kommer i hög grad att beröra en ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten.

Vad först angår närradioverksamheten kommer ett genomförande av förslagen i promemorian att innebära:

- Antalet sändare för närradio reduceras fr.o.m. den 1 januari 1993. Sammanslutningar som använder dessa sändare erbjuds sändningstid i andra sändare på orten.

- Nämndens kansli skall upphöra med att debitera närradioavgifter (avgifterna föreslås slopas) fr.o.m. den 1 januari 1993.
- Beslut i nämnd om återkallelser av tillstånd att sända närradio upphör i vissa fall. Istället skall nämnden besluta om vitesförelägganden. Beslut om sanktioner p.g.a. obetald närradioavgift upphör. (Under 1990/91 berodde 96, av totalt 198 ärenden om återkallelser, på att avgiften var obetald.)
- Vid efterhandsgranskning av program i närradio tillkommer regler för sponsring, vilket föreslås ska bli tillåtet i närradio.

I promemorian föreslås att en ny tillfällig myndighet - "privatradiomyndigheten" - inrättas den 1 januari 1993, för att handlägga ärenden om privat radio. Denna tillfälliga myndighet föreslås sedan inordnas i en ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten, när denna inrättas. "Privatradiomyndigheten" föreslås få både tillståndsgivande (koncessioner) och efterhandsgranskande uppgifter. För fullständighetens skull redogörs nedan för "privatradiomyndighetens" uppgifter, enligt promemorian (Ds 1992:22):

- Inhämta önskemål om lämpliga sändningsområden för privatradio.
- Fastställa sändningsområden och antalet tillstånd per område - med beaktande av önskemål från intresserade radioföretag och andra berörda, utifrån vad som är tekniskt möjligt och vad som är naturliga lokala intresseområden.
- Kungöra, för ansökan om tillstånd, lediga områden.
- Meddela tillstånd och/eller kalla till auktion.
- Genomföra auktion, ta in första "avbetalningen" på koncessionsavgifter. (Löpande koncessionsavgifter föreslås tas in av Riksskatteverket.)
- Föra register över utgivare och ställföreträdande utgivare.
- Godkänna överlåtelse av tillstånd.
- Utifrån regler för privatradio, efterhandsgranska program och i förekommande fall förelägga viten.
- Utifrån regler om sändningarnas omfattning och anmälningsplikt av utgivare, föra talan i länsrätt om återkallelse av tillstånd.

Promemorian remissbehandlas för närvarande.

2.2 Gällande rätt

Yttrandefrihetsgrundlagen

Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) trädde i kraft den 1 januari 1992. Den reglerar skyddet för yttrandefriheten i radio, television, filmer, videogram och ljudupptagningar m.m. Lagen bygger på samma grundsatser som tryckfrihetsförordningen vilket innebär bl.a. att principerna om censurförbud och etableringsfrihet gäller för hela det moderna massmedieområdet med visst undantag i fråga om användningen av radiofrekvensspektrum och viss förhandsgranskning av film och videogram. Även de tryckfrihetsrättsliga principerna om ensamansvar och källskydd, begränsning av möjligheterna till kriminalisering samt särskild rättegångsordning med tillgång till jury gäller.

Varje svensk medborgare och svensk juridisk person har enligt 3 kap. 1 § första stycket YGL rätt att sända radioprogram genom tråd. Denna frihet hindrar emellertid inte att det i lag meddelas föreskrifter dels om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning, dels om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsförställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp (3 kap. 1 § andra stycket). Bestämmelserna i grundlagen hindrar inte heller att det i lag meddelas bestämmelser om förbud mot kommersiell reklam i radioprogram eller om villkor för sådan reklam, eller föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten (1 kap. 12 § andra stycket).

Rätten att sända radioprogram på annat sätt än genom tråd får enligt 3 kap. 2 § regleras genom lag som innehåller föreskrifter om tillstånd och villkor för att sända.

Enligt 3 kap. 5 § första stycket skall frågor om rätt att sända radioprogram kunna prövas av domstol eller av en nämnd, vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande skall vara eller har varit ordinarie domare. Prövningen av regeringsbeslut skall göras av domstol och behöver endast avse beslutets laglighet.

Radionämnden, Närradionämnden och Kabelnämnden är sådana nämnder som avses i 3 kap. 5 § första stycket.

Vid ingripande på grund av missbruk av yttrandefriheten, skall enligt andra stycket i paragrafen frågan prövas av domstol under medverkan av jury. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av föreskrifter eller villkor i fråga om reklam m.m.

Av 7 kap. 4 § framgår att det i lag får föreskrivas att en nämnd skall granska ett radioprogram, som har sänts på annat sätt än genom tråd, står i överensstämmelse med de föreskrifter och villkor som gäller för sändningarna. Nämnden, vars sammansättning skall vara bestämd i lag och vars ordförande skall vara eller ha varit ordinarie domare, får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lag får föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite.

Frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite prövas enligt 3 kap. 5 § av domstol.

Radiolagen (1966:755)

Enligt 5 § radiolagen krävs tillstånd av regeringen för att sända radioprogram i rundradiosändning här i landet. Programföretaget avgör ensamt vad som skall förekomma i en sändning men har att iaktta allmänna bestämmelser om yttrandefrihet, saklighet m.m. samt regler om reklam och annonstid i televisionen. Övriga villkor för sändningsrätten skall enligt 7 § radiolagen tas in i ett avtal mellan regeringen och programföretaget.

I 17, 17 a och 18 §§ radiolagen regleras vissa av radionämndens uppgifter. Radionämnden har att i efterhand granska om ett företags rätt på grund av tillstånd utövas i enlighet med radiolagen och avtalet mellan regeringen och företaget (17 § första stycket). Har radionämnden förklarat att företaget brutit mot bestämmelse i lagen eller avtalet med regeringen, skall företaget sända redogörelse för radionämndens beslut, om detta har bestämts i avtalet mellan företaget och regeringen (17 § andra stycket). Radionämndens sammansättning framgår av 17 § tredje stycket och regeringens rätt att meddela närmare föreskrifter om nämndens verksamhet av 17 § fjärde stycket.

Radiolagens 8–15 §§ innehåller bestämmelser om annonser som sänds under annonstid i televisionen. I avtalet mellan regeringen och programföretaget får företaget åläggas ytterligare skyldigheter angående annonstid i televisionen. Om programföretaget bryter mot vissa av de bestämmelserna eller avtalet får radionämnden förelägga företaget enligt 17 a § att följa bestämmelsen. Föreläggandet får förenas med vite.

Enligt 5 kap 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden skall den som sänder radioprogram till allmänheten ombesörja att varje program spelas in. Programföretaget är på uppmaning av radionämnden skyldigt att tillställa nämnden en sådan upptagning av ett program (18 §).

Närradiolagen (1982:459)

Närradionämnden prövar enligt 2 § närradiolagen frågor om närradio och har tillsyn över närradioverksamheten. Dess sammansättning framgår av 2 § andra stycket och i tredje stycket ges regeringen rätt att meddela närmare föreskrifter om nämnden.

Tillstånd att sända närradio krävs enligt 3 § av Närradionämnden. I förslag till lag om privatradio (Ds 1992:22; Regler och villkor för privatradio) har ett andra stycke till 3 § tillagts angående förbud för sammanslutning att ha tillstånd till privatradio och närradio samtidigt. I proposition (1991/92:140) om den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. har föreslagits att 6 § närradiolagen skall upphävas. Enligt föreslagen lydelse av 6 § i Ds 1992:22 innehåller paragrafen vissa regler om sändare för närradio.

Närradionämnden beslutar enligt 7 § vilka sammanslutningar som skall få sända närradio och under vilken tid. Återkallelse av tillstånd att sända närradio regleras i 13 och 16 §§. Närradionämnden får återkalla tillstånd i vissa fall som anges i 13 §. Om en domstol funnit att ett program i närradio innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten kan domstolen enligt 16 § återkalla sammanslutningens tillstånd att sända. Ändring av 13 § och införande av en 13 a § har föreslagits i Ds 1992:22. I vissa fall av brott mot bestämmelserna skall tillstånd kunna återkallas

av nämnden men i andra fall föreslås att nämnden förelägger sammanslutningen att följa bestämmelserna vid äventyr av vite.

Den som sänder radioprogram till allmänheten skall ombesörja att programmen spelas in. På uppmaning av Närradionämnden skall sammanslutningen enligt 14 § tillställa nämnden en sådan inspelning. Viss ändring av paragrafen föreslås i proposition 1992:140.

Närradionämndens beslut om tillstånd eller återkallelse av tillstånd samt om fördelning av sändningstid kan enligt 15 § överklagas hos kammarrätten.

Lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsförordningens områden

De bestämmelser i lagen som rör någon nämnd finns i 3 kap. 3 och 4 §§ samt de som rör privatradiomyndigheten finns enligt Ds 1992:22 i 6 a och 6 b §§. En sammanslutning som avser att sända närradio skall utse en utgivare för programverksamheten. Vem som är utgivare och eventuellt ställföreträdare för utgivaren skall anmälas till Närradionämnden. Detsamma föreslås att gälla för utgivare och ställföreträdare för innehavare av tillstånd enligt privatradiolagen.

Anmälan om vem som utsetts till utgivare och ställföreträdare för utgivaren skall i vissa fall enligt 3 kap. 13 och 14 §§ ske till Patent- och registreringsverket. Detta gäller utgivare och ställföreträdare för utgivaren av radioprogram i trådsändningar som inte är vidareändringar och som sänds av annan än de programföretag som har tillstånd att sända radioprogram enligt 5 § första stycket radiolagen (1966:755).

Den som bedriver sändningsverksamhet skall vidare enligt 17 § föra ett register över förordnanden för personer som vid direktändningar själva skall svara för de yttrandefrihetsbrott som de kan tänkas begå. Utdrag ur registret skall sändas till Patent- och registreringsverket.

Lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten

Enligt 5 § lagen skall det finnas en för hela landet gemensam kabelnämnd för prövning av vissa frågor om kabelsändningar. Kabelnämnden kan förordna företag som lokala kabelsändarföretag enligt 6–7 §§.

Domstol får i vissa fall meddela förbud mot egensändning mot den som bedriver sändningsverksamhet eller förlänga ett tidigare meddelat sändningsförbud. En dom som innehåller ett sändningsförbud eller förlängning av sändningsförbud skall översändas till Kabelnämnden enligt 18 §. Kabelnämnden får enligt 21 § förelägga någon att följa bestämmelserna. Föreläggandet kan riktas mot den som bryter mot vissa allmänna bestämmelser i 3 §, den nätinnehavare som ej följer sina skyldigheter enligt 6 § samt den som bryter mot bestämmelserna om reklam mm i egensändning. Föreläggandet får förenas med vite. Nämnden kan även återkalla förordnande för företag som i strid mot reklambudet sänder reklam. Detta kan ske om företaget fortsätter sända reklam efter domstolens lagakraftvunna dom på vite.

Kabelnämndens sammansättning framgår av 22 §.

Inspelning som någon är skyldig att bevara skall enligt 23 § på Kabelnämndens uppmaning lämnas till nämnden. Nämnden får även förelägga vite.

Kabelnämndens beslut kan enligt 24 § överklagas till kammarrätten.

Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område

Ett programföretag som enligt radiolagen har tillstånd att i hela landet sända televisionsprogram i rundradiosändning är under vissa förutsättningar skyldigt att betala koncessionsavgift till staten. Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område innehåller bestämmelser om bl.a. beräkning, fastställande och betalning av koncessionsavgiften. Frågorna handläggs av Kabelnämnden.

Lotterilagen (1982:1011)

Enligt 18 § lotterilagen krävs under vissa förutsättningar inte tillstånd att anordna lotteri i samband med rundradiosändning eller trådsändning som sker med stöd av tillstånd av regeringen eller Kabelnämnden.

Privatradiolagen (1992:000)*Lagens bestämmelser enligt Ds 1992:22*

Privatradiomyndigheten beviljar enligt 4 § privatradiolagen tillstånd att sända privatradio. Bestämmelser om villkor för tillstånd, handläggning av frågor och om avgifter finns bl a i 8–9, 11–12, 21, 25 och 28 §§. Återkallelse av tillstånd regleras i 19 §. Där stadgas att privatradiomyndigheten skall föra talan vid länsrätt om tillståndets återkallande. Myndigheten kan inte själv besluta om indragning av tillstånd mot bakgrund av yttrandefrihetsgrundlagens krav att frågor om rätt att sända radioprogram skall prövas av domstol eller domstolsliknande nämnd.

Om en tillståndshavare bryter mot bestämmelserna om sändningarnas innehåll samt om reklam och sponsring får privatradiomyndigheten förelägga honom vid vite att följa bestämmelserna. Myndighetens beslut får, med vissa undantag, överklagas hos kammarrätten enligt 29 §.

2.3 Etiska regler, självreglering inom pressen m.m.

Publicistklubben (PK), Svenska Journalistförbundet (SJF), Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) har tillsammans med public service-företagen utarbetat etiska regler för press, radio och TV. Det är fråga om rekommendationer med utgångspunkt från yttrandefrihetslagstiftningen samt lagstiftningen för radio och TV riktad till allmänheten.

Den etiska regelsamlingen har följande underrubriker:

- Ge korrekta nyheter
- Ge plats åt bemötanden

- Respektera den personliga integriteten
- Var varsam med bilder
- Döm ingen ohörd
- Var försiktig med namn

Centralt i sammanhanget är begreppet "god publicistisk sed". För pressens del svarar Pressens Opinionsnämnd (PON) för tolkningen härvidlag. I ärenden som inte hänskjuts till nämnden är det Allmänhetens Pressombudsman (PO) som avgör.

PO och PON regleras ej av statliga bestämmelser utan är helt och hållet ett resultat av en överenskommelse inom branschen. Efterlevnaden av utslagen kan inte påverkas med statliga sanktionsmedel. Finansieringen är en angelägenhet för branschorganisationerna.

PON kan enligt sina stadgar uppta ärenden efter anmälan av PO eller efter anmälan som ingetts till PO och som av PO hänskjutits till nämnden. Det finns även möjlighet att hänskjuta ett ärende som PO lämnat utan åtgärd till nämnden. I sammanhanget markeras att den pressetiska granskningsverksamheten syftar till att stödja "den lilla människan" i första hand, medan företag, organisationer etc. kan påräkna stöd enbart i frågor rörande rättelse och genmäle.

PON är sammansatt av en ordförande samt fem ledamöter med ett varierande antal personliga suppleanter. Tre av ledamöterna utses av respektive PK, TU och SJF. Övriga två ordinarie ledamöter utses gemensamt av en av Riksdagens justitieombudsmän samt ordföranden i Sveriges Advokatsamfund. Om kriterierna för de två sistnämnda ledamöterna – och deras suppleanter – sägs att de skall ha "förankring hos allmänheten, företrädesvis genom anknytning till organ för det fria folkbildningsarbetet och andra folkrörelser, till arbetsmarknadens parter, till konsument- och näringslivsorganisationer och liknande samt att de icke står i beroendeförhållande till tidningsföretag eller till pressens organisationer".

Nämnden utser i sin tur ordförande och vice ordförande, vilka skall vara jurister med domarereferens.

En tidning som klandras skall erlägga "böter" i form av en expeditiionsavgift som beräknas i förhållande till upplagan. Medlen används för att täcka PO/PONs kostnader.

Härutöver skall den klandrade tidningen publicera utslaget.

PO skall enligt sin instruktion "på eget initiativ eller efter anmälan påtala avvikelser från god publicistisk sed i periodisk skrift".

PO utses av ett kollegium bestående av JO, ordföranden i Advokat-samfundet samt ordföranden i Pressens Samarbetsnämnd. Huvudman är Stiftelsen Pressens Ombudsman. Stiftare och finansörer är PK, SJF och TU.

En liten grupp tidningar vill av principiella skäl inte stödja den frivilliga självsanerande verksamhet som PO/PON representerar.

Antalet av PO avgjorda ärenden per år uppgår till ca 300. Motsvarande siffra för PON är ca 125. Sammanlagt ca 20 % av anmälningarna ledde till fällningar.

2.4 Förhållandena utomlands

2.4.1 Inledning

Att jämföra den svenska myndighetsregleringen av radio- och TV-verksamhet med vad som gäller i andra länder är förenat med avsevärda metodproblem. Det kan vara frestande att dra alltför långtgående slutsatser av skenbara likheter. Liksom i vårt land förändras mediestrukturen mycket snabbt och en jämförande studie – hur uttömmande den än må vara – blir snabbt inaktuell. Vidare måste man ha klart för sig att historiskt sett har radio- och TV-verksamheten byggts upp på olika sätt i de aktuella länderna. Härtill kommer att det finns olika förvaltningstraditioner. Sålunda skiftar, även inom Norden, ansvarsuppdelningen mellan respektive ministerium och centrala myndigheter.

Även med dessa reservationer kan det dock i detta sammanhang finnas lärdomar som kan dras av hur man på olika sätt löst problemen t.ex. i samband med kabelutbyggnad och med granskning och tillståndsgivning.

2.4.2 Norden

Allmänt om utvecklingen

Utvecklingen och organisationen av etermedieverksamheten i Sverige, Norge, Finland och Danmark uppvisar stora likheter. Det gäller t.ex. den monopolställning som tidigare gällde för programföretagen Sveriges Radio (SR), Danmarks Radio (DR) och Norsk Rikskringkasting (NRK). Synen på public service-verksamheten överensstämmer i stora drag. Det gäller även Finland, även om motsvarande programföretag – YLE – tidigt fick konkurrens från ett reklamfinansierat företag (MTV). I Sverige startade TV 2 inom ramen för den gamla ordningen, medan det andra rikstäckande TV-programmet i Norge och Danmark startat i samband med att reklamfinansiering tilläts. Reklamförbudet har numera hävts även i vårt land – för att möjliggöra utbyggnaden av en tredje markbaserad TV-kanal.

Reklamförbudet gäller alltså DR, NRK och SR-koncernens programföretag. Likartade sponsringsbestämmelser har under de senaste åren införts för de nämnda företagen, liksom för YLE.

Det finns avsevärda variationer i det sätt varpå styrelse och ledning för respektive programföretag utses. En ytterlighet representerar YLE, där praktiskt taget alla högre chefer utses på partipolitiska grunder. Skillnaderna till trots i fråga om politisering, får de nordiska public service-företagen sägas vara garanterade en vidsträckt programmässig integritet.

Närradio/TV och olika former av privat radio- och TV-verksamhet finns redan i Finland, Danmark och Norge. Liknande lagstiftning övervägs f.n. i Sverige (avseende privat radio).

Likheterna skall inte överdrivas, men det finns trots allt mer som förenar än som skiljer de nordiska länderna vad den nationella mediepolitiken anbelangar.

Tillståndsgivningen

Koncessionsgivningen för markbunden rikstäckande TV – som i Sverige i praktiken skett på departementsnivå – handhas på liknande sätt i Norge (Kulturdepartementet) och Finland (Trafikministeriet). I Danmark är både Danmarks Radios och det reklamfinansierade TV 2:s sändningsrätt lagfäst, dvs. avgörs av Folketinget.

Koncession för närradio och kabel-TV lämnas i Norge av närkringkastingsnämnden. I Danmark ligger tillståndsgivningen för lokal radio och TV på lokala nämnder, tillsatta av kommunstyrelserna. En majoritet av ledamöterna skall nomineras av det lokala föreningslivet. I Finland meddelas koncession för lokal radio och TV av Trafikministeriet.

När det gäller förvaltningen av distributions- och kontributionsnät, har televerken i våra nordiska grannländer funktioner i stort sett motsvarande vad som gäller i Sverige. Förändringar är emellertid att vänta bl.a. mot bakgrund av planerade omstruktureringar av televerkens arbetsområden.

Gransknings- och tillsynsorganisationen

I Norge får den redan existerande Klagenemnda for kringkastingsprogram i uppgift att granska alla radio- och TV-program som sänds i Norge. Nämnden är mycket liten, ordförande och två övriga ledamöter, var och en med en personlig suppleant. Nämnden skall pröva om ett program behandlat något otillbörligt eller om privatlivets fred blivit kränkt. Att programbolagen beriktigar hör också till de frågor som bevakas av nämnden.

Det är att märka att i Norge en särskild granskning med avseende på reklamreglerna i allmän-TV t.v. skall göras av departementet självt. Denna provisoriska ordning kommer förmodligen att ersättas med en särskild instans. I Danmark finns för ändamålet en särskild nämnd, Radio- og TV-reklamenævnet, medan motsvarande uppgifter i Finland ombesörjs av de konsumentpolitiska myndigheterna.

Till den norska närkringkastingsnämndens uppgifter hör att utöva tillsynen över verksamheten med närradio/TV samt kabel-TV samt att vid överträdelse besluta om sanktioner. Eftersom reklam är tillåten i närradio och lokal TV i Norge ingår granskning av reklaminslagen och att dessa följer regelverket i nämndens uppgifter. Liksom den svenska kabelnämnden har närradionämnden i Norge möjlighet att med särskilda bidrag stödja lokal TV-produktion.

I Danmark sker kontrollen efter delvis annorlunda principer.

Först skall nämnas att det i enlighet med den danska lagen om medieansvar finns en för press och etermedier gemensam nämnd, *Pressenævnet*. Nämnden bedömer om publicering skett i strid med

god pressetik och frågor om skyldighet att publicera genmäle. I nämnden ingår ledamöter med domarerfarenhet, samt representanter för mediavärlden respektive allmänheten, samtliga utsedda av det danska justitiedepartementet. Nämnden ersätter den tidigare speciella nämnden för radio och TV, Radionævnet.

En särskild nämnd, *Radio- og TV-reklamenævnet*, granskar som redan nämnts hur reklamreglerna efterföljs. Vidare finns en nämnd för satellit- och kabelfrågor, jämförbar med den svenska kabelnämnden, *Satellit- og Kabelnævnet*. Slutligen skall nämnas det Utvalg vedr lokal radio og TV som är överordnat de lokala nämnderna.

Även i Finland finns en för press och etermedier gemensam nämnd, Opinionsnämnden för massmedier (OFM), men dess verksamhet regleras inte i lag utan genom ett avtal mellan journalistorganisationerna, tidningsutgivarna samt YLE.

Publik- och programråd

Slutligen bör uppmärksammas de institutionaliserade formerna för kontakt med publik och samhällsliv. I Norge finns för vardera NRK och TV 2 ett slags programråd med uppgift att uttala sig om och dra upp riktlinjer för resp företag. Det till NRK knutna rådet (Kringkastingsrådet) på tjugo ledamöter utses till hälften av regeringen och till hälften av Stortinget. Det till TV 2 knutna programrådet har sju ledamöter som utses av Kulturdepartementet. Det förutsätts att medlemmarna bör vara i första hand "fagleg kunnige". I sammanhanget bör nämnas att en mediepolitisk stortingsmelding har aviserats med förslag bl.a. till "eit organ for meir prinsipielle spørsmål som har tekniske og økonomiske konsekvensar" för NRK och norska TV 2.

För YLE och MTV finns ett gemensamt, av riksdagen utsett förvaltningsråd. Till DR och TV 2 i Danmark är knutna programråd, utsedda av kommunikationsministern. Råden skall avge yttranden till styrelse och direktion. Det finns också en parallell regional organisation av programråd. I Sverige kommer troligen ett publikråd att införas den 1 januari 1993.

Det kan i sammanhanget vara värt att notera att det i samband med TV 2-beslutet i Norge diskuterades om ett organ skulle inrättas för mediepolitisk samordning. Det är inte osannolikt att ett sådant förslag lämnas ganska snart.

2.4.3 Frankrike

Under de senaste tjugo åren har den franska myndighetsorganisationen för radio och TV förändrats radikalt. Man har strävat efter att stärka etermediernas publicistiska integritet. Alltjämt tillåter emellertid organisationsstrukturen ingripanden från regeringens sida.

De Gaulle-epokens etermedier, samlade i monoliten ORTF (Office Radio et Télévision Française), sorterades under informationsministeriet och gjorde skäl för beteckningen regeringskontrollerade. Nya vindar började blåsa i mitten av 1970-talet. År 1974 styckades ORTF-kolossen och ersattes med fyra fristående enheter, en för radion och en för de då tre public service-kanalerna i TV, en med ansvar för distribution av programmen samt slutligen ett produktionsbolag.

Sändningsmonopolet hävdades år 1982 och distributionsmonopolet fyra år senare. År 1987 privatiserades så en av public service-kanalerna, TF 1. Då hade ett par reklamfinansierade TV-kanaler redan etablerat sig liksom en kanal för betal-TV. F.n. (våren 1992) finns det två statliga public service-kanaler (Antenne 2 och FR 3), båda marksända, reklam- och avgiftsfinansierade, och tre privata (TF 1, la Cinq och M 6), marksända och reklamfinansierade. Vidare finns den satellitdistribuerade la Sept, som tidvis också marksänds via FR 3s nät. La Sept är en public service-kanal och finansieras med mottagaravgifter. Canal Plus, slutligen, är en krypterad betal-TV-kanal som finansieras med abonnemang och reklam. Härtill skall läggas den samägda direktsändande satellitkanalen – TV 5 Europe – samt ett antal lokala markbundna nät och kabelnät med lokal produktion. Eftersom även de statliga kanalerna finansieras med reklam, vid sidan av mottagaravgifter, är konkurrensen mycket hård. En av de privata kanalerna tvingades på nyåret 1992 till konkurs (La Cinq).

Fr.o.m. 1982 låg koncessionsgivning och tillsyn hos en myndighet, Haute Autorité de la Communication Audiovisuelle som år 1986 fick en starkare ställning och ombildades till Commission Nationale de la Communication et des Libertés (CNCL). Tre år senare var det dags för en ny omorganisation till Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA). I takt med dessa omorganisationer har granskningsmakten och sanktionsmöjligheterna stärkts.

En av de starkaste drivkrafterna bakom dessa förändringar har – som antytts inledningsvis – varit ambitionen att staka ut gränserna för

regeringens – och i viss mån även parlamentets – inflytande i de statliga radio- och TV-kanalerna. En grundläggande osäkerhet gäller dock fortfarande – det saknas inte inbrott från ministeriet. Situationen är dock betydligt annorlunda än under de Gaulle-epoken.

CSA har en mängd uppgifter som sammanhänger med den specifikt franska varianten av blandekonomi inom TV-sektorn. Bl.a. skall rådet övervaka att konkurrensen är fri, kontrollera reklamslagen och verka för kvalitet och mångfald samt värna om det franska språkets och kulturens ställning (bl.a. genom fastställande av kvoter). Till CSAs åligganden hör frekvensfördelning, utnämning av chefer och styrelser för public service-företagen och fastställande av riktlinjer för valprogram. CSA skall också besluta om sanktioner. Kvotering tillämpas i många sammanhang i fransk mediepolitik.

CSA som residerar i centrala Paris har ca 260 anställda. Myndigheten leds av ett råd av nio personer, varav tre utses av republikens president, respektive av talmännen i senaten och nationalförsamlingen. Presidenten utser även ordföranden i CSA.

Bland de chefer som utnämns är cheferna för Radio France samt för Antenne 2 och FR 3.

Fr.o.m. 1991 har all reglering som ej gäller den rent audiovisuella sektorn överflyttats till post- och teleministeriet. Det tidigare sändarbolaget som uppstod efter delningen av ORTF är numera dotterbolag till det franska televerket – France Télécom.

Man skulle kunna säga att CSA i sig förenar funktioner som i Sverige ligger hos radionämnden, kabelnämnden, programföretagens styrelser, televerket samt regeringskansliet. Stundom sätts i den franska debatten CSAs självständighet i fråga. Man har bl.a. skjutit in sig på oklarheter i maktfördelningen mellan CSA å ena sidan och kulturministern å den andra sidan. Frågan ställdes under 1991 på sin spets då den av CSA utsedde chefen för de två public service-kanalerna tvingades avgå eftersom han saknade regeringens stöd.

En senatsrapport konstaterade 1990 att CSA saknar makt att sätta bakom orden. Rapporten föreslog att CSA skulle få reella befogenheter på ministeriets bekostnad. Det förefaller emellertid inte vara regeringens mening f.n.

2.4.4 Storbritannien

Den klassiska brittiska modellen för organisation av etermedieverksamheten har varit en viktig inspirationskälla för inriktningen av allmän-TV och allmänradio i framför allt Norden. Det är från Storbritannien som begrepp såsom public service härrör, och BBCs strävanden att bibehålla en publicistisk integritet liksom att förena opartiskhet och saklighet med ett kvalitativt högtstående programutbud har varit förbilder. Litet tillspetsat kan man säga att BBC-modellen numera kanske har sin största betydelse just som modell. De senaste årens omdaning av radio- och TV-verksamheten, där avreglering och marknadsanpassning varit några av honnörsorden, anger en annan färdriktning.

Redan år 1954 startades reklam-TV utanför BBC. En särskild myndighet – Independent Television Authority (ITA) – skapades för tillsyn och koncessionsgivning. År 1973 omorganiserades ITA till Independent Broadcasting Authority (IBA) som också hade att övervaka den kommersiella lokala radion. Det är att märka att IBA har haft sändningsrätten och därmed rätten att bestämma vad som skall sändas. Channel Four – en från annonsintäkter finansierad kvalitetskanal ankom det också på IBA att bygga upp. Direkta regeringsingripanden i programverksamheten - BBC eller de privata programbolagen - tillhör undantagen. Flera uppmärksammade fall har dock förekommit på senare år.

Den första kabellagstiftningen tillkom 1984 och präglas av en vilja att reglera så litet som möjligt. En särskild Cable Authority, dvs. en motsvarighet till vår kabelnämnd, bildades.

Kungstanken i det senaste stora policybeslutet, Broadcasting Act av år 1991, är att konkurrensen skall öka, både inom den kommersiella sektorn och i förhållande till BBC. Samtidigt är att märka att regelverket beträffande programinnehållet är mera specifikt än tidigare. En av anledningarna härtill torde vara att i den nya ansvarslagstiftningen är förhandsgranskning av t.ex. ITC (se nedan) förbjudet.

För BBC förutsätts ett annat system för tillsyn. Huvudansvaret ligger på Board of Governors.

I och med regeringens vitbok 1989 överges det normativa systemet för den privata sektorn; marknadskrafterna skall få ett friare spelrum.

Den genomgripande förändringen av radio- och TV-verksamhetens organisation som låg i 1991 års beslut har konsekvenser även på myndighetssidan. De två organen (Independent Broadcasting Authority) IBA – som bl.a. hade till uppgift att pröva koncessionsfrågor och övervaka reklam-TV – och Cable Authority gick i graven för att ersättas av ett nytt organ, the Independent Television Commission (ITC). Samtidigt inrättades ett motsvarande organ för radio. Motiven för nyordningen sammanfattas på följande sätt:

In a rapidly changing broadcasting world, the main requirements for a regulatory body are flexibility; the ability to look at the television system as a whole to ensure that the various enterprises are able to compete on equal terms; and the powers to enforce statutory requirements on programme services (in particular on the observance of consumer protection requirements on such matters as taste, decency and appropriate advertising content).

Till ITCs uppgifter hör koncessionsgivning (motsv) för de kanaler som står till förfogande vid sidan av det av regeringen fastställda utrymmet för public service, fastställande av indelning för den regionala verksamheten, övervakning och tillståndsgivning för direktsändande satelliter (DBS), tillståndsgivning för upplänk, frågor rörande lokal TV, frågor rörande internationella förpliktelser, geografisk täckning samt beslut om sanktioner.

Övervakning av reklam och programinnehåll sker i samarbete med två särskilda organ, nämligen Broadcasting Standards Council, som delvis har funktioner påminnande om vårt råd mot skadliga våldskildringar samt Broadcasting Complaints Commission som har till uppgift att övervaka bl.a. påstådda ärekränkningar och krav på beriktiganden.

Det kan ha sitt intresse att notera att ITC har byggt upp en regional organisation av publikråd. Viewer Consultative Councils (VCC), vilka som namnet anger är rådgivande instanser, skall yttra sig över bl.a. koncessionsansökningar och den löpande verksamheten.

2.4.5 Tyskland

Den modell som tillämpats i Västtyskland och som utvecklades under den allierade ockupationen innebär att delstaterna har den av-

görande bestämmanderätten i radio- och TV-frågor, gäller även i det enade Tyskland. Medan post- och televäsendet förvaltar nät och sändaranläggningar, står de delstatliga Landesmedienanstalten för koncessionsgivning och frekvenstilldelning samt övervakning av att reklamreglerna följs.

Public service-kanalerna är också regionalt baserade i ARD (Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten der Bundesrepublik Deutschlands resp ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen). Efter ett principiellt viktigt utslag i författningsdomstolen år 1986 öppnades vägen för den blandade rundradiostrukturen, dvs. tilläts de privata intressena att etablera sig i viss utsträckning både regionalt och nationellt.

Landesmedieanstalten i förbundsländerna har skiftande sammansättning och mandat. Även inslaget av partipolitik varierar från ett förbundsland till ett annat.

En huvuduppgift är att meddela sändningstillstånd – varvid koncessionstiden varierar mellan 4 och 10 år. De kriterier som är vägledande för kontrollen skiftar – i regel finns krav på mångfald och regler om skydd för barn och ungdom.

Avgiftsuppbörden ligger på ett organ med offentligrättslig ställning men underställt de båda public service-kanalerna ARD och ZDF (Gebühreneinzugszentrale der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten).

Det federala samordningsansvaret vilar på inrikesministeriet.

2.4.6 USA

Att det i USA egentligen aldrig funnits ett monopol av public service-karaktär av västeuropeisk typ, betyder inte att det saknats en reglerande instans. Federal Communication Commission (FCC) och dess föregångare har haft en stor makt när det gäller fördelningen av sändningsrätter. FCC kan också dra in sändningsrätter. Regler finns uppställda bl.a. för sponsring samt program för barn och ungdom. Tidigare fanns också vissa ambitioner att sätta upp garantier för mångfald och yttrandefrihet, men numera tycks konkurrensen vara honnörsordet. I den amerikanska anti-trustlagstiftningens anda, har

FCC också att övervaka efterlevnaden av reglerna om ägarkoncentration på massmedieområdet.

2.4.7 Nederländerna

I Nederländerna som har en mycket speciell mediesituation med många små fristående företag på radio- och TV-området, finns ett särskilt organ under ansvariga ministeriet som sysslar med tillsyn m.m. Det är det s.k. "Commissariaat voor de Media".

Koncessionsgivningen till de privata radio- och TV-bolagen ligger hos det ansvariga ministeriet, medan allmän-TV- och radio, som inbegriper många religiösa samfund, utbildningsinstitutioner etc., får tillstånd och sändningstid beviljad av myndigheten. Tillsynen av radio- och TV-sändningar, oavsett om det är fråga om kommersiella eller inte, ligger hos myndigheten. Undantaget är dock reklamreglerna, vars efterlevnad bedöms av en särskild instans.

Myndigheten har vidare att fördela medel från staten och licensinkomster till olika programbolag samt att öva ekonomisk tillsyn över verksamheten. Att besluta om sanktioner ingår också i myndighetens uppdrag. Gällande medielag stiftades 1987 och är under översyn.

Myndigheten har ca 45 anställda; härav utgör ett tjugotal heltidstittare respektive -lyssnare.

Det finns vidare under transportministeriet ett särskilt medieråd som är ett rådgivande organ.

2.4.8 Schweiz

Liksom i Tyskland präglas massmediepolitiken i Schweiz av den federala statsbildningen. I förhållande till vad som gäller i Tyskland synes dock regeringen i Bern ha mer att säga till om. Att det finns fyra officiella språk påverkar naturligtvis uppbyggnaden av radio- och TV-verksamheten. Den geografiska belägenheten, "mitt i Europa", skapar särskilda problem med kommersiella gränsöverskridande TV-sändningar från grannländerna.

Koncessionsgivning sker på regeringsnivå – avseende nationella kanaler, kanaler på något av de officiella språken, dvs. i princip public

service-organisationen (SSR). Det underställda departementet för transporter, kommunikation och energi ger sändningstillstånd för lokala och regionala sändningar.

Det finns sedan 1983 en oberoende instans, l'Autorité indépendante d'examen des plaintes en matière de radio-télévision, för att granska hur koncessionärerna uppfyller sina åtaganden. Sammansättningen och typen av ärenden påminner om den svenska Radionämnden, men till skillnad från den sistnämnda kan det schweiziska organet också förhandla med bolagen i fråga. En annan skillnad från de svenska förhållandena är att granskningen av efterlevnaden av reklamreglerna ligger hos ministeriet.

Sedan halvtannat år finns vidare ett särskilt "medieverk", underställt det ansvariga ministeriet. Det nya organet – Office fédérale de la communication (OFCOM), förenar i sig vissa uppgifter som ligger på CSA i Frankrike och motsvarande telekommunikationsmyndigheter. OFCOM har framåtsyftande program inkluderande standardisering samt forskning och utveckling. OFCOM är också kabelmyndighet.

3 Överväganden och förslag

3.1 Utgångspunkter

Tendenser internationellt

Radio- och TV-verksamheten riktad till allmänheten har under de senaste tio åren byggts ut kraftigt. Här skall bara erinras om de tekniska landvinningarna på satellit – och kabelområdet – varigenom det blivit möjligt att återutsända TV-program över stora avstånd, sända många parallella program, kryptera sändningskanaler för t.ex. betal-TV och att anordna lokala sändningar i radio och TV med mycket begränsad räckvidd. I och med att frekvensutrymmet inte längre längre lägger lika stora hinder som tidigare har nya intressenter uppträtt vid sidan av de etablerade public service-företagen. Sändningsmöjligheterna har ökat vilket i sin tur ökat efterfrågan på program.

Det är symptomatiskt att frågan om allmänradio och -TV från att ha varit en utpräglad kulturpolitisk fråga nu behandlas också i industri- och näringspolitiska sammanhang. Den relativa bristen på attraktiva program har drivit upp priserna och konkurrensen hårdnar om ensamrätten till bevakning av stora sportevenemang m.m. Likaså har konkurrensen om reklaminkomsterna ökat. Samtidigt pågår en kamp rörande olika system på hårdvarusidan – högupplösnings-TV (HDTV) och digital radio är exempel på viktiga systemvalsbeslut som kommer att påverka sysselsättningen inom den elektroniska industrin. De stora TV-ländernas marknadsandel har ökat, och de små ländernas och språkområdenas svårigheter att hävda sig har blivit mer accentuerade. För små länder och språkkulturer reses därför krav på särskilda åtgärder för att trygga ett utbud på det egna språket etc.

Kvoterings för att stärka den europeiska programproduktionen har genomförts inom EG och har gett upphov till kraftiga protester från USA i bl.a. GATT-sammanhang.

Finansieringsproblemen och den hårdnande konkurrensen har i Europa i många fall lett till att de gamla public service-företagen av

statsmakterna fått mindre reglerande bestämmelser och större självständighet men samtidigt ett större ansvar för att reda sig själva.

Den här beskrivna utvecklingen gäller i varierande grad de västeuropeiska staterna, inkl Sverige. Det säger sig självt att den roll som staten iklädde sig i samband med att public service-verksamheten etablerades – ofta i kombination med ett sändningsmonopol – nu måste omprövas.

I detta läge finns det anledning att ställa frågan vilken roll staten – det allmänna – bör påta sig. Var går gränsen för det statliga ansvaret för mångfalden i opinionsbildningen? Bör statlig tillsyn utsträckas och skärpas? Eller skall myndighetsreglering och tillsyn över verksamheten rent av reduceras i förlitande på en självsanering av branschen?

I det föregående (avsnitt 2.4) beskrivs mycket summariskt tendenserna i vissa länder. Utvecklingen kan sammanfattas på följande sätt i fråga om myndighetsregleringen.

När det gäller statsmakternas förhållande till public service-företagen går utvecklingen alltså mot en avreglering i betydelsen att man i görlig mån vill att public service-företagen skall försöka klara sig på en marknad med ökad konkurrens. Det innebär inte nödvändigtvis att en allmän utslätning accepteras, ej heller ett uppgivande av kravet på mångsidighet.

Regeln att public service-företagen skall garanteras en publicistisk integritet hyllas genomgående. I den praktiska tillämpningen förekommer det dock stora variationer. De nordiska länderna representerar en ganska homogen syn härvidlag. Den brittiska modellen, förut framhävd som prototyp för public service, har inte samma lyskraft längre, medan Frankrike där regeringsingripanden tidigare var legio har utvecklats mera mot den klassiska public service-modellen.

I och med att reklamfinansiering introducerats och nya aktörer kommit till har scenariot förändrats. Det har bedömts nödvändigt med ett koncessionssystem och med statlig tillsyn för att bl.a. se till att reklamreglerna följs samt att vissa minimikrav på utbudet (t.ex. varsamhet med extremvåld, förbud mot olämpliga program för barn och ungdom på bästa sändningstid etc.) iakttas.

Koncessionsgivningen har i vissa länder lagts på regeringen, i andra fall på ett regeringen underställt organ. Tillsynen åvilar i all-

mänhet ett regeringens underställt organ. I inget av de studerade länderna förekommer endast branschsammanställda organ för ändamålet.

Tendenserna till avreglering till trots behåller alltså statsmakterna i allmänhet både tillståndsgivningen och en viss tillsyn. En särskild myndighetsstruktur har vuxit fram för ändamålet. Variationerna är avsevärda beroende inte bara på landets storlek och statsform. Här finns exempel på veritabla "medieverk" (Frankrike, Nederländerna) som omfattar hela skalan, från public service till kommersiella företag, vidare på mera specialiserade organ inriktade i första hand på den privata radio- och TV-verksamheten (ITC i Storbritannien, de tyska förbundsländernas Medienanstalten samt – naturligtvis – det nordamerikanska FCC). Även inom Norden finns exempel på olika lösningar. Gemensamt för de studerade västeuropeiska länderna synes dock vara att man trots stora skillnader i mediepolitiken har ansett en viss myndighetsutövning på området oundgänglig.

Situationen i Sverige

Frågan om myndighetsreglering och -samordning på medieområdet hänger samman med diskussionen om mediepolitiska mål. I kraven på en "samordnad mediepolitik" ligger oftast tankar på åtgärder för att förbättra beslutsunderlag och överblick för att stärka framförhållningen.

Frågan om myndighetsutövning på massmedieområdet är dock ingalunda okontroversiell; det säger sig självt att tillsyn m.m. för att garantera t.ex. mångsidighet i opinionsbildningen kan övergå till styrning i en eller annan form av opinionsbildningen. De som håller fram en sådan hotbild brukar ofta förespråka att marknadskrafterna skall få friast möjliga spelrum.

Myndighetsregleringen skulle enligt denna linje begränsas till att i princip omfatta "tekniska" frågor, i betydelsen frekvensfördelning och standardisering. I övrigt skulle marknadskrafterna lämnas åt sig själva. Branschen skulle, resonerar det, enas om etiska normer för programpolitiken etc. och själv genom på eget initiativ upprättade organ (t.ex. som sker på pressens område) se till att inga övertramp sker.

Häremot brukar hävdas att mediepolitiska och kulturpolitiska mål bör fastställas av regering och riksdag, att det är ett statligt ansvar att

garantera förutsättningar för en fri opinionsbildning, att det ska finnas möjligheter att inskrida mot t.ex. extremvåld och rasism. Behovet att motverka koncentrationstendenser i ägandet av massmedier brukar ofta också anföras. Det är enligt detta synsätt en uppgift för det allmänna att vaka över att fastställda spelregler efterlevs och att överträdelser beivras.

Det är mellan dessa två – här av pedagogiska skäl renodlade – åsiktsriktningar som pendeln svänger i debatten om svensk mediepolitik.

När det gäller myndighetsstrukturen på massmedieområdet avspeglar den på sitt sätt svårigheterna att formulera en politik för hela området. Det har inte saknats ansatser till det omtalade "samlande greppet". Den mediekommission som arbetade med kabelfrågan i början av 1980-talet är ett exempel härpå (slutbetänkande: SOU 1984:65, Via satellit och kabel), arbetet med en enhetlig yttrandefrihetslagstiftning ett annat. Mycket med hänvisning till de snabba förändringarna på den tekniska sidan har man emellertid i regeringspropositioner o.dyl. inskränkt sig till att formulera delmål av provisorisk natur. Detta har i sin tur resulterat i ett regelverk och en myndighetsstruktur som kan liknas vid ett lapptäcke. Det finns således nu en radionämnd, en närradionämnd och en kabelnämnd. Nämnas i sammanhanget bör också Taltidningsnämnden. Det regel- och sanktionssystem mot bakgrund av vilket Kabelnämnden byggdes upp har delvis satts ur kraft genom den nya yttrandefrihetsgrundlagen. Detta har lett till ny lagstiftning för kabelsändningar. Vidare har ett koncessionssystem införts för den nya tredje markbaserade TV-kanalen.

Därtill skall läggas den organisation som måste byggas upp för koncessionsgivning m.m. för privatradio i enlighet med förslag i en nyligen framlagd departementspromemoria (Ds 1992:22 Regler och villkor för privatradio). Riksdagens kommande beslut rörande public service-företagen (jfr prop. 1991/92:140) har också betydelse, liksom internationella förpliktelser bl.a. med anledning av det ingångna EES-avtalet. Radiolagsutredningens arbete kommer även att påverka frågan om myndighetsorganisation på radio- och TV-området. Utredningen har nyligen i ett delbetänkande föreslagit ny lagstiftning med anledning av EG-direktivet "TV utan gränser" – som kommer att gälla i kraft av EES-avtalet – samt Europarådets konvention om gränsöverskridande television som Sverige har undertecknat men

ännu ej ratificerat. Radiolagsutredningen kommer i nästa etapp att se över den radiorättsliga lagstiftningen i dess helhet.

3.2 Motiv för myndighetsreglering m.m.

I det följande görs ett försök att systematisera nuvarande och väntade myndighetsuppgifter på området. Mot bakgrund av dels de refererade resonemangen om en minimering av insatser från det allmänna på området, dels det generella kravet att belysa om olika typer av offentligrättslig verksamhet av myndighetskaraktär verkligen behöver vara en statlig angelägenhet, prövas sedan möjligheterna till avveckling av nuvarande myndighetsstruktur/myndighetsuppgifter.

Den nuvarande ordningen kan sammanfattas enligt följande:

Public service-verksamheten granskas i efterhand av Radionämnden. Nämnden har också att granska den tredje terrestra kanalen för TV. Granskningen föranleds mestadels av anmälningar av enskilda program och framställningar om beriktigande eller genmäle. Nämnden kan också på eget initiativ granska utbudet från olika aspekter. För reglering av radio- och TV-verksamhet i kabelnät finns Kabelnämnden. Nämndens uppgifter har omdefinierats fr.o.m. nyåret och innefattar nu förordnanden, granskning, bidragsgivning m.m. Kabelnämndens granskning sker i allmänhet på eget initiativ, mera sällan efter anmälan. När det så gäller närradion har Närradionämnden att besluta om tillstånd att sända närradio, om granskning, tidsallokering m.m. samt avgifter för närradio.

I nedanstående sammanställning har nuvarande och kommande myndighetsuppgifter systematiserats i fyra funktioner. Vidare har personalbehovet uppskattats för att ge en grov uppfattning om resurskraven.

Funktion för granskning och kontroll (myndighetsuppgifter)

- * Efterhandsgranskning på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen
Målgrupp: Public service-företagen, Nordisk Television AB
Radionämndens nuvarande uppgifter (i huvudsak anmälningar)
Prognos: Anmälningar oförändrat, initiativgranskning förutses öka

- * Efterhandsgranskning av närradiosändningar, återkallelser av tillstånd (närradiolag)
Målgrupp: Sammanslutningar med tillstånd att sända närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift (främst anmälningar, vissa initiativ)
Prognos: Uppgiften förändras, återkallelser minskar i omfattning, i stället förekommer vitesförelägganden
- * Efterhandsgranskning av kabelsändningar, återkallelse av förordnande om lokala kabelsändarföretag
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag, nätinnehavare eller annan genom avtal med nätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: Lokala kabelsändarföretag minskar, övriga ökar

*Resurser: 5,5 handläggare
2 assistenter*

Tillkommande uppgifter:

- * Efterhandsgranskning av privatradio (reklamregler)
Målgrupp: företag med koncessioner enl kommande lagstiftning
Ny uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: kan bli relativt omfattande
- * Granskning av satellitsändningar
Målgrupp: Svenska och utländska programföretag, utländska mediemyndigheter
Ny uppgift (anmälningar och initiativ)
Prognos: kan bli relativt omfattande

Resurser, prognos: 2 handläggare

Funktion för tillstånd m.m. (myndighetsuppgifter)

- * Tillstånd att sända närradio, tidsallokering (närradiolag)
Målgrupp: Lokala sammanslutningar som önskar sända eller sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förändras, minskar i omfattning (antalet sändare minskar)

- * Förordnande av lokala kabelsändarföretag (f.n. cirka 28 företag)
Målgrupp: Organisationer som vill bli, eller är lokala kabelsändarföretag
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Besluta om undantag från nätinnehavares skyldigheter ("must carry-regeln")
Målgrupp: Kabelnätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Debitering av koncessionsavgift från Nordisk Television AB
Målgrupp: Nordisk Television AB
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Oförändrad
- * Debitering av närradioavgifter
Målgrupp: Sammanslutningar som sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften upphör eventuellt

*Resurser: 3,5 handläggare
4 assistenter*

Tillkommande uppgifter:

- * Koncessionsgivning för privatradio (inkl bestämma sändningsområden och ge tillstånd)
Målgrupp: Kommersiella företag
Prognos: Koncessionsfördelning påbörjas (enligt förslag) den 1 januari 1993. Initialt omfattande arbete

Resurser, prognos: 2 handläggare

Information, utredning, internationellt arbete (myndighetsuppgifter)

- * Statliga bidrag till lokal kabel-TV-verksamhet
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag m.fl.
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förenklas

Resurser: 0,5 handläggare

Tillkommande uppgifter:

- * Ansvar för uppbyggnad och vidmakthållande av databasen Medialex¹
Målgrupp: Regeringar och internationella inom området
Prognos: Resurs- och kompetenskrävande, speciellt i uppbyggnads-skedet
- * Ansvarig myndighet enligt Europarådskonventionen om gränsöver-skridande television
Målgrupp: Regering och internationella myndigheter inom området m.fl.
Prognos: Register- och statistikarbete, resurs- och kompetenskrä-vande
- * Följa utvecklingen på radio- och TV-området
Målgrupp: Regering, riksdag, samtliga övriga målgrupper
Prognos: Analys- och kontaktarbete
- * Svvara för utredningar inom området
Målgrupp: Regeringen
Prognos: Intermittent utrednings- och analysarbete
- * Information, trycksaker, massmediakontakter (ej myndighetsupp-gift)
Målgrupp: Alla övriga målgrupper samt massmedia
Prognos: Kvalificerat informations/journalistarbete

*Resurser, prognos: 5,5 handläggare
2 assistenter*

Administration

Ekonomi- och löneadministration
Personalrekrytering, -utbildning, -utveckling
Registratur, arkiv, bibliotek
Växel, reception, sekretariat
ADB, specialteknik, vaktmästeri

*Resurser: 2,5 handläggare
3,5 assistenter*

¹Medialex är en av Europarådet initierad databas för nationell lagstiftning om radio och TV avsedd att tjäna som stöd för tillämpningen av Europa-rådskonventionen.

Till denna sammanställning bör fogas följande kommentar.

Både uppgiftsinventeringen och uppskattningen av resursbehovet är behäftad med viss osäkerhet. Många av de förutsättningar som varit oklara under detta utredningsarbete är beroende av politiska beslut som är att vänta, andra handlar om utvecklingen av marknaden och är mera långsiktiga. Regelsystemen är inte givna i alla avseenden. Det räcker med att erinra om förslaget om privatradio, som remissbehandlas när detta förslag lämnas. Sannolikheten för sådana förändringar i medieutvecklingen, som kan påverka arbetssituationen är också stor. Vi vet t.ex. ännu alldeles för litet om hur reklamfinansierade kabel-TV-sändningar kan utvecklas eller i vad mån det kan bli aktuellt att pröva hur koncessionsåtaganden i TV 4-avtalet har uppfyllts.

Som anges längre fram (avsnitt 3.8) är det en utgångspunkt för utredningen att den organisationskommitté som tillsätts senare kan revidera verksamhetsinnehåll och resursbehov.

Kan myndighetsuppgifterna avvecklas/handhas av annan myndighet?

För att få en realistisk bakgrund till detta alternativa scenario, där man i görlig mån försöker föra bort nuvarande och väntad myndighetsreglering görs följande antaganden:

- 1) Avtalet om TV 4 ligger fast och avtal sluts med public servicebolagen i enlighet med prop. 1991/92:140 för en period om fyra år;
- 2) En ny telekommunikationsmyndighet konstitueras i enlighet med direktiven (Dir 1991:114) jfr avsnitt 2.1.5;
- 3) Branschen förutsätts ta initiativ till aktiva insatser för självsanering.

För enkelhetens skull bortses från de myndighetsuppgifter som föranleds av internationella åtaganden (EES-avtalet, Europarådskonventionen m.m.) samt från de policyskapande uppgifterna. I den mån granskning eller tillståndsgivning är inbegripen i de internationella åtagandena får dessa förutsättas kunna ombesörjas av den blivande telekommunikationsmyndigheten. Det ligger vidare i sakens natur att myndighetsuppgifter av policyskapande natur tillmätts mindre vikt i

ett scenario som i görlig mån försöker reducera det statliga engagemanget.

Inramningen blir således den nya yttrandefrihetsgrundlagens regler samt Radiolagens bestämmelser med avtalssystem.

Konsekvenser för den skisserade myndighetsfunktionen för tillståndsgivning m.m.:

Tillståndsgivning etc. för närradio: De aktuella uppgifterna analyseras närmare i avsnitt 3.5.2. En neddragning av de nuvarande åtagandena föreslås. Kvar blir själva tillståndsgivningen och slitande av tvister om sändningstider. Det är givetvis inte självklart att Närradionämnden behöver finnas kvar. Uppgifterna skulle kunna läggas på den planerade telekommunikationsmyndigheten. Denna måste då i sin tur knyta till sig särskild expertis.

Ev. kommande koncessionsgivning för privatradio m.m.: Uppgiften är beroende på den utformning som privatradio får. Det synes emellertid ytterst tveksamt om uppgifterna kan läggas på något annat än ett statligt organ. I stället för den tänkta provisoriska privatradiomyndigheten kan uppgifterna anförtros den nya telekommunikationsmyndigheten eller ansvarigt departement, varvid resurstillskott får förutsättas.

Kabelnämndens förordnande av kabelsändarföretag och beslut om återkallande av sådant förordnande, undantag från must carry-principen samt beslut om förelägganden: Uppgifterna torde inte kräva stora resurser men måste läggas på statligt organ. Kan överflyttas till den nya telekommunikationsmyndigheten alternativt läggas på ansvarigt departement. Yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om domstolsprövning måste dock iakttas.

Avgiftsuppbörd: Kan läggas på telekommunikationsmyndigheten eller ev. Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB).

Konsekvenser för den skisserade funktionen för granskning m.m.:

Radionämndens granskning av att public service-bolagen och TV 4 följer avtalen med staten: Utgör en viktig grundsten i public service-systemet och kan följaktligen varken privatiseras eller läggas på ett annat organ.

Granskning av efterlevnaden av reklamreglerna i TV 4, i kabelsändningar och privat radio liksom efterlevnaden av reklamförbudet

i närradion: Kan ev läggas på frivilligt organ, under förutsättning att sanktionssystemet (återkallelser av sändningsrätt; vitesförelägganden) ligger hos myndighet, t.ex. den nya telemyndigheten eller Konsumentverket med beaktande av yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser.

Slutsatsen av denna genomgång blir att vissa myndighetsuppgifter med de givna förutsättningarna varken kan ersättas med bransch-interna åtaganden eller hänföras till andra myndigheter. Andra uppgifter kan i och för sig föras till andra myndigheter; närmast till hands ligger i så fall den planerade telekommunikationsmyndigheten under förutsättning av resurs- och kompetenstillskott. Vissa uppgifter, slutligen, kan tänkas skötas av det ansvariga departementet. Samtliga uppgifter är dock av sådan karaktär att de bör åvila ett offentlig-rättsligt organ; det finns knappast något utrymme för branschsamansatta organ på frivillighetens grund när det gäller de här aktuella frågorna.

Nästa fråga som måste ställas är om de här myndighetsuppgifterna i fråga lämpligen bör handhas av nuvarande organisation av myndigheter (och i en framtid ev en samlad myndighet). Det är i och för sig möjligt att låta andra organ än de nuvarande kabel- och närradionämnderna handha dessas nuvarande uppgifter. Det underliggande motivet skulle vara att stävja tendenser till styrning från statligt håll genom att markera frågans "tekniska" karaktär.

Nära förknippad med denna frågeställning är den om till vilket departement de här aktuella ärendena bör höra.

Frågan om vilket departement som skall ha radio- och TV-frågorna är inte ny. Radio- och TV-frågor hörde till år 1967 till Kommunikationsdepartementets arbetsområde. Den historiska bakgrunden var Televerkets (Telegrafstyrelsens) från början mycket starka ställning i förhållande till Radiotjänst. Ljudradioverksamheten framstod som en funktion av Televerket – som på den tiden både distribuerade programmen, drev in licensavgifterna och förvaltade överskotten. Då liksom nu fastställdes riktlinjerna för programverksamheten i avtal med staten, och medelstillelningen var mycket översiktlig till skillnad från dåtidens detaljerade anslagsanvisningar till myndigheterna. Inget av detta förändrades i sak när ärendena 1967 överfördes till Utbildningsdepartementet. Departementsskiftet skapade en viss oro, omvittnad bl.a. av förre radiochefen Olof Rydbeck i dennes memo-

arer. Man såg för sig svårigheter att hävda integriteten i en miljö där också medie- och kulturfrågor hanterades. Annorlunda uttryckt väntade man sig att bli lämnad mera i fred på ett departement med inriktning på de tekniska och infrastrukturella frågorna. Denna "tekniska" dimension på mediefrågorna har tid efter annan dykt upp i debatten. Sålunda har det ibland i debatten de senaste åren framhållits att koncessions- och granskningsfrågor – i den mån de verkligen behöver handläggas av myndigheter – ligga inom Kommunikationsdepartementets sfär.

Enligt vår mening är det dock felaktigt att tillmäta departements-tillhörigheten en sådan vikt. Omsorgen om massmediernas integritet får förutsättas ha lika stor betydelse oavsett om det är en fråga för kulturministern, kommunikationsministern, utbildningsministern eller någon annan medlem av regeringen. Att splittra handläggningen av myndighetsuppgifter som skisserats ovan, kan knappast vara rationellt och förutsätter dessutom att den nya telekommunikationsmyndigheten kompletteras med särskild expertis.

3.3 Motiv för ändring av nuvarande myndighetsorganisation

I utredningsdirektiven anges de förutsedda nya myndighetsuppgifterna som ett avgörande skäl för att samla de nuvarande myndigheterna i en organisation. I avsnitt 3.3.1 nedan görs ett försök att beskriva hur situationen skulle te sig om inga åtgärder vidtogs för samordning.

Bristerna med nuvarande ordning gäller bl.a. följande:

- risk för dubbelarbete och risk för olika praxis vad avser t.ex. tillämpning av reklamreglerna i TV 4 resp. i kabelsändning;
- svårigheter hos allmänhet och intressenter att orientera sig bland de olika organen – och det lär inte bli lättare för det fall att – kretsen utökas med en separat privatradiomyndighet;
- dålig hushållning med resurser – risk för att den erfarenhet och sakkunskap som finns samlad på nuvarande myndigheterna inte tas till vara på ett bästa sätt;
- sämre möjligheter att på ett adekvat sätt möta förändringar i omvärlden;

- avsaknad av naturlig replipunkt för internationella kontakter (EG, Europarådet etc).

Härtill bör beaktas följande omständigheter. Sårbarheten är stor hos de nuvarande kanslierna vid t ex uppsägningar och sjukdom. De nuvarande myndigheterna är så små att de inte ensamma kan rekrytera kvalificerade specialister. En större organisation har möjlighet till en samlad verksamhets- och kompetensutveckling.

Däremot vill vi inte lägga alltför stor betoning på möjligheterna till besparing vid en sammanläggning av de nuvarande myndigheterna; även den nya organisationen kommer att vara relativt liten. Några egentliga "stordriftsfördelar" kan man således inte tala om i detta fall.

Från statens – och allmänhetens – synpunkt talar vidare följande skäl för någon form av sammanläggning:

- uppgifterna renodlas, en kontaktyta gentemot målgrupper och allmänhet;
- det blir möjligt att skapa en samlad information och överblick i stället för den nuvarande, stundom fragmentariserade.

Det kan finnas anledning att i detta sammanhang erinra om att utvecklingen nu går mot en avveckling av specialdomstolar av olika slag, t.ex. försäkringsrätterna. Bland motiven bakom denna process är just att specialiseringen hotar överblicken.

Genom att verksamheterna samordnas blir det möjligt att göra en samlad prioritering. En konsekvens blir därmed att

- det kan skapas en resurs för att följa och utreda den medieutveckling som har relevans för policyformuleringen;
- beredskapen inför förändringar på massmediesektorn därmed kan förbättras;

Slutligen bör understrykas att det är en klar fördel med en myndighet som håller i de internationella kontakterna (EG, Europarådet etc.).

Sammanfattningsvis bör eftersträvas:

- Ökad **effektivitet**, dvs. måluppfyllelse med hög produktivitet;
- Högt **rättssäkerhet**, dvs. lika behandling av lika fall;

– **Flexibilitet och anpassbarhet**, dvs. högt resursutnyttjande och bred kompetens för att möta omvärldens krav och förändringar;

3.3.1 Sannolik utveckling vid oförändrad myndighetsstruktur

För att få en motbild till förslaget om en sammanslagning beskrivs här en tänkbar utveckling för nämnderna och deras kanslier om de framledes skulle fortsätta att verka i nuvarande organisatoriska former, dvs. en radionämnd med kansli, en kabelnämnd och en närradionämnd med gemensamt kansli.

Yttre faktorer talar för att nämnderna (ordföranden och ledamöter) sannolikt inte utökar samarbetet med varandra. Därtill har de för fristående roller. Uppgifterna i nämnderna under några timmars sammanträden var fjortonde dag eller per månad medger antagligen inte att några initiativ tas i den riktningen.

Lika troligt är att kanslierna skulle fortsätta ungefär som nu. Någon strävan till mer omfattande samarbete eller samlokalisering av egen kraft förutses inte. Det samarbete som finns inom Kabel- och Närradionämndernas kansli skulle säkerligen komma att fortgå på basis av den gemensamma administrationen, system för informationsbehandlingen m.m.

Mot bakgrund av att uppgifter kommer att avvecklas och uppgifter förutses tillkomma skulle det ändå innebära vissa förändringar i framtiden.

Radionämnden

I stort sett oförändrade uppgifter, oförändrade resurser.

- * Efterhandsgranskning på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen.
Målgrupp: Public service-företagen, Nordisk Television AB
Radionämndens nuvarande uppgifter (i huvudsak anmälningar)
Prognos: Anmälningar oförändrat, initiativgranskning förutses öka
- * 5 handläggare (inklusive direktör), 2,5 assistenter för sakhandläggning och administration.

Radionämnden och dess kanslis verksamhet skulle i stort sett bli oförändrad när granskningen av Nordisk Television AB fått fasta

former. Det sista förutsätter en mer aktiv initiativgranskning från nämndens sida. Vissa kontakter med Kabelnämnden blir aktuella om samma program förekommit i Nordisk Television och i kabel-TV-sändningar.

I sammanhanget kan diskuteras huruvida antalet anmälningar även fortsättningsvis kommer att förbli ungefär konstant från år till år. Antalet tittare är förmodligen konstant, men allt fler ser mer satellit-TV. Kommer det att innebära färre anmälningar av public service-bolagens program? I så fall skulle det medge ökade möjligheter (tid) till initiativgranskning.

Kabelnämnden

Kabelnämndens uppgifter förutses dels minska vad avser förordnanden och granskning av lokala kabelsändarföretag, dels öka vad beträffar granskning av sändningar i kabel-TV. I den senare granskningen behövs kontakter med Radionämnden. Tillkommande uppgifter är efterhandsgranskning av satellitsändningar från Sverige. Det kan också antas att Kabelnämnden får som uppgift att ansvara för Medialex.

- * Efterhandsgranskning av kabelsändningar, återkallelse av förordnande om lokala kabelsändarföretag
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag, nätinnehavare eller annan genom avtal med nätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: Lokala kabelsändarföretag minskar, övriga ökar
- * Förordnande av lokala kabelsändarföretag (f.n. 28 företag)
Målgrupp: Organisationer som vill bli, eller är, lokala kabelsändarföretag
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Statliga bidrag till lokal kabel-TV-verksamhet
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag m.fl.
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förenklas

- * Besluta om undantag från nättinnehavares skyldigheter ("must carry-regeln")
Målgrupp: Kabelnätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Debitering av koncessionsavgift från Nordisk Television AB
Målgrupp: Nordisk Television AB
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Oförändrad
- * Granskning av satellitsändningar
Målgrupp: Svenska och utländska programföretag, utländska mediemyndigheter
Ny uppgift (anmälningar och initiativ)
Prognos: kan bli relativt omfattande
- * Ansvar för uppbyggnad och vidmakthållande av Medialex
Målgrupp: Internationella myndigheter inom området
Ny uppgift
Prognos: Resurs- och kompetenskrävande, speciellt i uppbyggnadsskedet
- * 5,5 handläggare (inklusive direktör), 1 assistent

Närradionämnden

Närradionämndens uppgifter förutses minska i omfattning. I första hand upphör debitering av närradioavgifter. Tillkommande uppgifter diskuteras nedan, under en tillfällig myndighet.

- * Efterhandsgranskning av närradiosändningar, återkallelser av tillstånd (närradiolag)
Målgrupp: Föreningar med tillstånd att sända närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift (främst anmälningar, vissa initiativ)
Prognos: Uppgiften förändras, minskar i omfattning

- * Tillstånd att sända närradio, tidsallokering (närradiolag)
Målgrupp: Lokala föreningar som önskar sända eller sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förändras, minskar i omfattning (antalet sändare minskar)
- * Debitering av närradioavgifter
Målgrupp: Föreningar som sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften upphör eventuellt
- * 3,5 handläggare (inklusive ställföreträdande direktör), 3 assistenter. En minskning med 0,5 handläggare och 1 assistent när närradioavgifter upphör.

Kabelnämnden, Närradionämnden, gemensam administration

- * 2,5 handläggare, 3 assistenter

En myndighet för privatradio

Myndigheten föreslås inrättas den 1 januari 1993 men kommer att gå upp i den nya myndigheten den 1 juli 1993. Löpande debitering av koncessionsavgifter föreslås skötas av Riksskatteverket (RSV). Samverkan mellan myndigheten och RSV förutsätts.

- * Koncessionsgivning för privatradio
Målgrupp: Kommersiella företag
Prognos: Koncessionsfördelning sker huvudsakligen under första halvåret 1993, kompetterande beslut.
- * Efterhandsgranskning av privatradio (reklamregler)
Målgrupp: företag med koncessioner enl kommande lagstiftning
Ny uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: Kan bli relativt omfattande
- (* Debitering av koncessionsavgifter för privatradio
Målgrupp: Företag som erhållit koncessioner eller motsvarande
Prognos: Särskilt register och särskild rutin upprättas inom RSV)

- * 3 handläggare (inklusive chef), 1 assistent. (Exklusive löpande debitering)

Uppgifterna för den tillfälliga myndigheten för privatradio skulle kunna tänkas tillföras Närradionämnden. Det finns dock invändningar mot en sådan lösning. En tillfällig myndighet föreslås inrättad bl.a. med motiveringen att "närradionämndens långa anknytning till föreningsradion hos vissa företrädare för den kommersiella radion kommer att leda till tvivel på att nämnden kommer att kunna hantera frågor om privatradio på ett opartiskt sätt." Om statsmakterna instämmer i detta blir innebörden att den tillfälliga myndigheten skulle bli av mer permanent slag, alternativt kunna inordnas i en ny myndighet på telekommunikationsområdet (frekvensmyndigheten).

Uppgiften att efterhandsgranska privatradion bör kunna uppdras åt Närradionämnden att genomföra, om endast koncessionsuppgifterna skulle läggas på frekvensmyndigheten (och den tillfälliga myndigheten upphöra). Samverkan mellan den koncessionsgivande och den granskande myndigheten blir nödvändig. Inget av alternativen innebär en minskning av resurser, en viss merkostnad för samverkan, eventuellt dubbla register m.m. förutses.

Övriga uppgifter som kan bli aktuella:

Vissa uppgifter som föreslagits för en samordnad organisation är inte "fördelade" på de tre nämnderna och den tillfälliga myndigheten.

- * Ansvarig myndighet enligt Europarådskonventionen
Målgrupp: EG, internationella myndigheter inom området m.fl.
Prognos: Register- och statistikarbete, resurs- och kompetenskrävande
- * Följa utvecklingen på radio- och TV-området
Målgrupp: Regering, riksdag, samtliga övriga målgrupper
Prognos: Analys- och kontaktarbete
- * Svara för utredningar inom området
Målgrupp: Regeringen
Prognos: Intermittent utrednings- och analysarbete

- * Information, trycksaker, massmediakontakter (ej myndighetsupp-
gift)
Målgrupp: Alla övriga målgrupper samt massmedia
Prognos: Kvalificerat informations/journalistarbete
- * 4 handläggare

Varje nämnd kan åläggas att följa utvecklingen inom sitt område och rapportera om denna. Det får sedan ankomma på departementet att ta in kompletterande uppgifter och göra samlade övergripande bedömningar mot omvärldsutvecklingen i övrigt.

Varje nämnd kommer att ansvara för sin information till mass-
media, målgrupper m.fl. Någon samlad informationsinsats eller
"grafisk profil" för mediemyndigheter, mediefrågor utvecklas inte.

Sammanfattningsvis, – om ingen sammanslagning sker – kommer
Radionämnden att bestå i stort sett oförändrad, Kabelnämndens verk-
samhet ökar i omfattning och blir mer disparat, medan Närradio-
nämndens uppgifter minskar. Bilden splittras ytterligare av att upp-
gifterna med privatradio ska tas om hand på lämpligt sätt och att vissa
uppgifter kommer att delas mellan departement, myndigheter m.fl.
Samordning, överblick och framförhållning kommer att ytterligare
försvåras jämfört med nuläget.

Det bör tilläggas att det finns en avsevärd risk för diskrepanser
mellan de olika myndigheternas tillämpning av bestämmelserna. Så-
lunda ligger det nära till hands att Närradionämnden och den plane-
rade privatradiomyndigheten råkar i konflikt rörande frekvenstilldel-
ningen. Tolkningen av reklam- och sponsringsbestämmelser är ett
annat problemområde som gäller i första hand Radionämnden och
Kabelnämnden.

3.4 Alternativa lösningar

Vi anser att en större måluppfyllelse kan uppnås genom en sam-
ordning av de existerande tre myndigheterna (jämte den som ev
skapas för privatradion) och skisserar i det följande ett par alternativ.

Vid bedömningen av olika alternativ har vi till att börja med
övervägt om det finns skäl att pröva en delvis annan modell än den
nuvarande med nämnd och kansli. Vad som legat nära till hands har

varit att bl.a. med PO och PON som förebild skissera en ombudsmannainstitution. Det skall redan inledningsvis framhållas att någon större entusiasm har inte kunnat registreras för en sådan modell. De företrädare för bl.a. massmedieföretag och de nuvarande nämnderna med kanslier som tillfrågats har således visat ett mycket svagt intresse. Man har bl.a. hänvisat till att ombudsmannainstitutet f.n. omprövas på flera håll. Behovet av en fristående institution som ska föra allmänhetens talan har inte av någon av dem som tillfrågats prioriterats särskilt högt.

Huvuddragen i följande skiss baseras på ett alternativt förslag av 1973 års radionämndsutredning:

För att markera ändamålet att företräda allmänheten inrättas en granskningsinstans efter mönster av bl.a. Konsumentombudsmannen (KO), i viss mån Pressombudsmannen (PO). Behandlingen i den eller de nämnder som skall finnas förutsätts härvid ske först efter beredning av ett nytt organ, i fortsättningen kallad "Radioombudsman". Radioombudsmannens uppgifter består i att fatta beslut om initiativgranskning, att fungera som första instans i alla anmälningsärenden, att självständigt avgöra ärenden som inte är av principiell betydelse, samt att föra talan inför granskningsnämnden.

Vi tror inte att granskningens omfattning och karaktär – som den nu ter sig – talar för ombudsmannaalternativet. Däremot kan det vara värt att ha modellen i åtanke vid en framtida utvärdering av den organisation som vi föreslår i det följande. Om förutsättningarna ändras efter utgången av den fyraåriga avtalsperioden för public servicebolagen, om det då förefinns intresse för en programetisk granskning i andra former, om det slutligen finns intresse för ett samarbete från pressens sida, kan det vara skäl att återuppta diskussionen om en radioombudsmannainstitution. Vid denna tidpunkt är det även aktuellt att utvärdera det publikråd som föreslås inrättat enligt regeringens prop. 1991/92:140.

Vi utgår i stället från den nuvarande nämnd-kansli-organisationen. I det följande skall *två alternativ* renodlas, nämligen en "enkelt" sammanslagning med bibehållen separat nämndorganisation men med sammanslagna administrativa resurser och en mer "avancerad" sammanslagning, som avser att ordna verksamheten efter vissa nyckelfunktioner och inte efter de gamla nämndgränserna.

Båda alternativen utgår från att verksamheterna samlokaliseras.

3.4.1 "Enkel" sammanslagning

Med "enkel" sammanslagning avses utökat samarbete på den administrativa sidan, medan handläggningen av sakärenden även fortsättningsvis sker efter den nuvarande arbetsfördelningen.

Det går i princip att åstadkomma samma sak utan formell sammanslagning men vid samlokalisering.

Nyttillkommande uppgifter fördelas så att Kabelnämnden tar de internationella kontakterna och den förhållandevis begränsade utredningsverksamhet som enligt detta alternativ går att lägga på myndigheterna.

Lösningen illustreras i *figur 1*. Skissen till höger representerar utökat samarbete på den administrativa sidan men med bibehållna myndigheter. En gemensam delegation får förutsättas inrättas för att samordna de administrativa frågorna. I skissen till vänster illustreras en formell sammanslagning men med intakt ärendeuppdelning på nuvarande nämnder. Radionämnden får i denna modell förutsättas delta i den befintliga gemensamma delegationen hos Kabel- och Närradionämnderna.

Om privatradio införs i enlighet med det förslag som f.n. remissbehandlas tillkommer ytterligare en nämndmyndighet, den s.k. privatradiomyndigheten.

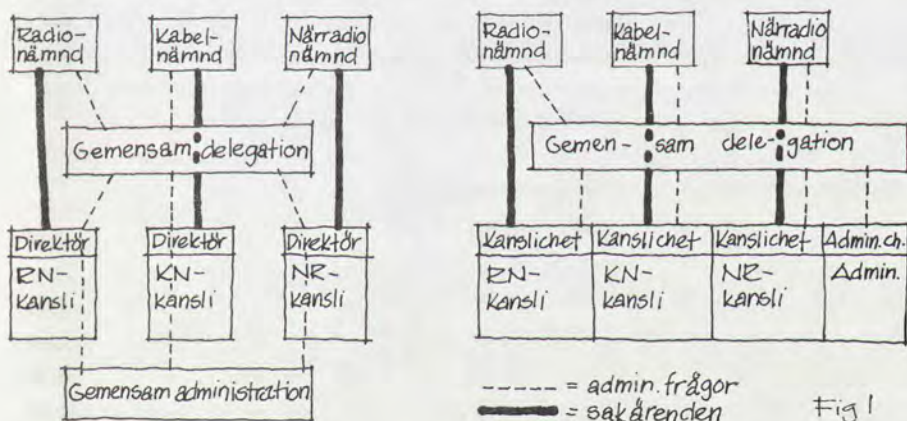

Fig 1

Värdering av modellen: Utgångspunkten bör vara att de tre myndigheterna inte skall lämna någon möda ospard i strävan att finna

Värdering av modellen: Utgångspunkten bör vara att de tre myndigheterna inte skall lämna någon möda ospard i strävan att finna rationella kostnadsbesparande lösningar. Sårbarheten blir emellertid oförändrad vid sjukdomsfall och annan frånvaro bland sakhandläggarna. Dessa får förväntas i stort sett handha nuvarande uppgifter, vilket kommer att utgöra en tröghetsfaktor för ökad samverkan. Kvar står en trehövdad nämndorganisation med en mycket ojämn arbetsbelastning. Det kommer att saknas incitament till ett fördjupat samarbete. Under alla förhållanden har organisationen liten beredskap för omvälvande strukturförändringar på medieområdet och kommer att utåt – från allmänhetens och aktörernas synpunkt – att fortfarande vara svåröverskådlig.

3.4.2 "Avancerad" sammanslagning

Beskrivning: I förhållande till den "enkla" modellen innebär den "avancerade" varianten att de existerande nämndmyndigheterna (jämte eventuell privatradiomyndighet om en sådan hinner etableras), dvs. både beslutorgan och kanslier, upphör. I stället läggs en ny inre organisation fast, baserad på de tidigare angivna funktionerna (jfr avsnitt 3.2). Det innebär att en funktion organiseras för *granskning m.m.* Till denna funktion knyts en granskningsnämnd som har att besluta i domstolsliknande granskningsärenden oavsett om de rör public service (dvs. Radionämndens område) och sådana ärenden av granskningsnatur som nu faller på Kabel- och Närradionämnderna (jämte eventuell privatradiomyndighet).

Granskningsnämnden skall, till skillnad från de nuvarande nämnderna, inte ha verkledningsuppgifter.

I figur 2 illustreras lösningen grafiskt.

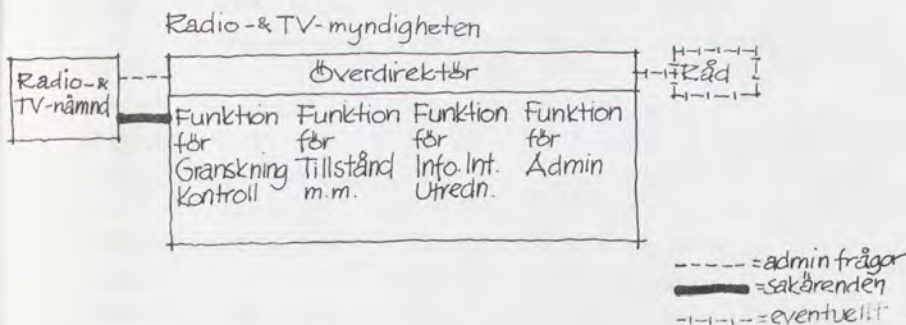

Fig 2

Värdering av modellen: Effektivitetsmässigt torde denna modell ha många förstag framför den "enkla" varianten. Det blir möjligt att utnyttja kompetensen inom myndigheten på bästa sätt och att därmed hushålla med resurserna. Genom att samla resurserna skapar man också bättre möjligheter att tillhandagå allmänheten med information

3.4.3 Sammanfattande bedömning

Vi har i räknat med möjligheten av att privatradio införs med den myndighetsreglering som det liggande förslaget förutsätter.

Vid bedömningen av modeller för sammanläggning av de tre nuvarande myndigheterna Radionämnden, Närradionämnden och Kabelnämnden och den planerade privatradiomyndigheten har vi försökt att väga argumenten för en neddragning av nuvarande myndighetsuppgifter på området. Vi har även sökt tänka oss in i en situation där de kvarvarande uppgifterna handläggs av en annan myndighet och inom ett annat departement. Vår uppfattning är att inga egentliga fördelar kan utvinnas ur en sådan lösning.

När det så gäller själva sammanläggningen, vill vi varna för halvmesyryer i stil med att låta de nuvarande organisationerna förbli intakta och bara lägga samman de administrativa tjänsterna. Om man skall kunna uppnå största effektivitet, kunna möta kommande förändringar samtidigt som det ska vara möjligt att ta till vara den ackumulerade erfarenheten hos personalen, krävs en samordnad, platt organisation inriktad på olika funktioner i stället för indelad på olika medieformer.

Vi förordar följaktligen en mera radikal omorganisation på djupet, som skisseras under alternativet "avancerad" sammanslagning.

Vad sedan angår modellen med en radioombudsman kan konstateras att intresset inte är särskilt stort för en sådan ordning f.n. Vi lämnar följaktligen inga förslag i denna riktning nu, men vill peka på möjligheten att den nya myndigheten efter några års verksamhet kan pröva modellens värde i den mediesituation som då råder och ev. föreslå en ändrad organisation. Av betydelse i sammanhanget är också hur granskningen av public service-bolagen utformas när nuvarande avtalsperiod löper ut, samt intresset för en samordning med motsvarande granskning inom pressen.

Vi har behandlat de granskande och tillståndsgivande funktionerna samt pekat på behovet av och möjligheterna att vid sidan härav skapa en allmän resurs för policyskapande verksamhet. Vi är övertygade om att långt driven samordning är det enda rationella under givna förutsättningar.

De tre nuvarande myndigheterna representerar olika kvalitets- och produktivitetmått och olika uppfattningar om vad som bör vara en eftersträvansvärd ambitionsnivå.

Det har redan framhållits att det rör sig om en liten myndighet även efter sammanslagningen. En grundläggande förutsättning för att omorganisationen skall lyckas är att vederbörlig hänsyn tas till de olika "myndighetskulturer" som har utvecklats. De anställda måste således vara inställda på förändringen och bli övertygade om att den kommer att bli till det bättre.

Innan vi går in på vissa detaljer i vårt förslag vill vi än en gång understryka att utgångspunkten för en samlad organisation av de tre myndigheterna har varit största möjliga måluppfyllelse när det gäller effektivitet, rättssäkerhet och flexibilitet.

3.5 Den nya myndigheten

3.5.1 Modell för ledningsfunktionen

Förslag: Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden avskaffas.

En ny förvaltningsmyndighet inrättas – Radio- och TV-myndigheten. Inom myndigheten skall finnas en nämnd – Radio- och TV-nämnden.

Myndigheten blir ett så kallat enrådighetsverk med en överdirektör som chef. Chefen skall ha möjlighet att till myndigheten knyta ett rådgivande organ. Verksamheten indelas i fyra funktioner. Organisationen skall vara platt, någon underindelning bestäms inte i instruktionen.

Nämnden skall bestå av tolv ledamöter, varav två ordförande och två vice ordförande som skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Ledningen av de statliga myndigheterna utreddes av Verksledningskommittén (SOU 1985:40, Regeringen, myndigheterna och myndigheternas ledning). Modeller för val av ledningsform, ledningens uppgifter och ansvar behandlades sedan i regeringens proposition (1986/87:99, Ledning av den statliga förvaltningen), samt av riksdagen (KU 29, rskr. 226). I verksförordningen (1987:1100) anges myndighetschefens ansvar och uppgifter, respektive styrelsens ansvar och uppgifter.

Den i budgetpropositionen 1991 aviserade utredningen om intresserepresentation i styrelser har nu tillsatts (dir. 1992:10).

Vår analys och förslag till ledningsfunktion för den nya myndigheten utgår bl.a. från ovanstående.

Myndigheten måste också uppfylla yttrandefrihetsgrundlagens krav (7 kap. 4 §) avseende efterhandsgranskning av radioprogram. Detta innebär att det krävs att beslutsorganet – en nämnd – är inrättat enligt lag och att ordföranden är eller har varit ordinarie domare.

Den nya myndigheten för radio- och TV-sändningar riktad till allmänheten är en sammanslagning av tre nämndmyndigheter med kanslier. Verksledningskommittén definierar en nämndmyndighet

som en organisation av ringa storlek och med ansvarsområden av begränsad omfattning, t.ex. att tillämpa ett antal väl avgränsade lagrum. Definitionen stämmer väl på de tre nuvarande nämnderna.

En sammanslagning av Radionämnden, Kabelnämnden, Närradionämnden och resp. kansli blir fortfarande en liten, men för sakfrågorna strategisk myndighet när de olika uppgifterna läggs samman och nya tillkommer.

Vi har övervägt behovet av en styrelse. De verksamhetsmässiga förutsättningarna och organisationens storlek motiverar enligt vår uppfattning inte styrelseformen som ledning för den nya myndigheten. De beslut, som enligt verksförordningen skall fattas av en styrelse, bör kunna avgöras av en verkschef. Nämnden skall i sin beslutsfunktion uppfylla kraven på att verksamheten utövas rättssäkert och tillgodose kraven på medborgerligt inflytande i de frågor som faller under nämndens ansvar.

Mot denna bakgrund föreslår vi att den nya organisationen skall vara en enrådgivningsmyndighet med en nämnd och med möjlighet att knyta ett rådgivande organ till verksamheten.

Radio- och TV-nämnden

Den domstolsliknande efterhandsgranskningen och kontrollen i Radionämnden är av sådan art att den faller under yttrandefrihetsgrundlagen. Nämndens sammansättning regleras i radiolagen. Granskningsverksamheten kräver kvalificerad juridisk kompetens kompletterad med lekmannainflytande.

Den nya nämnden, Radio- och TV-nämnden, skall enligt vårt förslag avgöra frågor i ärenden om efterhandsgranskning och kontroll dvs. även sådana som idag avgörs av Kabel- och Närradionämnderna. Myndigheten svarar för all annan verksamhet inklusive nämndens administration. Vid myndigheten skall också finnas särskilda tjänstemän med sådan juridisk kompetens och erfarenhet att de kan fatta beslut i ärenden som inte behöver avgöras av nämnden.

Vi har övervägt att inrätta flera nämnder, alternativt indela en nämnd i flera "arbetslag", med ärenden grupperade och fördelade i enlighet med nuvarande nämnders ansvarsområden. Detta förfaringsätt tror vi emellertid på sikt skulle vara mycket olyckligt.

Dynamiken i medieutvecklingen gör att området bör ses samlat och även granskas samlat. De nuvarande granskningsmetoderna kan berikas och utvecklas när handläggningen samordnas

Olika regelverk styr olika former för granskning. Det kan vara en fördel med ett gemensamt synsätt och överblick över alla programföretag och sändande sammanslutningar. Prioriteringar kan göras för att besluten ska få god effekt t.ex. i ett (fiktivt) ärende om överträdelse mot reklamregler som förekommit både i Nordisk Television och i sändning i kabel-TV. Dubbelarbete kan undvikas. Initiativgranskning kan planeras samlat och flexibelt.

Vi uppfattar som viktigt att alla – jurister, lekmän och handläggare – som granskar och bedömer program har ungefär samma möjlighet att, via sin gransknings- respektive handläggningsuppdrag, följa public service-uppdragen, den tekniska utvecklingen, de internationella frågorna som blir allt viktigare samt marknadsutvecklingen inom radio- och TV-området, dvs. få möjlighet till en god överblick över hela medieområdet. De olika områdena/faktorerna påverkar ständigt varandra och vi ser det som en fördel att vara insatt i hela området även när man granskar enskildheter. Det borde gagna dem som granskas, stimulera granskarna och också kunna utgöra grund för olika förändringsförslag till politiska beslutsfattare m.fl.

Arbetsbelastningen i de tre nuvarande nämnderna är relativt hög, enligt de nämndledamöter vi intervjuat. Vi bedömer att ingen av de tre nämnderna, med nuvarande antal ledamöter, sammanträdesfrekvenser och tidsåtgång kan utgöra den nya Radio- och TV-nämnden, dvs. åläggas granskningsuppgifterna för den nya nämndens samlade ärendemängd.

Vi föreslår att en ny relativt stor nämnd inrättas. Nämnden bör bestå av tolv ledamöter, varvid ordförande- och vice ordförandeposterna bör dubbleras. Ordförandena och vice ordförandena skall vara eller ha varit ordinarie domare. Nämnden bör i övrigt bestå av lekmän. Samtliga bör utses av regeringen. Nämnden skall vara beslutsför när minst fyra ledamöter är närvarande.

Nämndsammanträden kan hållas relativt ofta när verksamheten så kräver. En lämplig och rimlig cirkulation mellan ledamöterna kan planeras.

Budgeten för nämndarvoden i de tre nuvarande nämnderna uppgår till cirka 493 000 kronor för budgetåret 1992/93. Vårt förslag inne-

bär en kostnadsminskning med cirka 210.000 kronor per år för arvoden.

Radio- och TV-myndigheten

Myndigheten föreslås ledas av en överdirektör.

För enrådgivningsmyndigheter framhöll Verksledningskommittén att verksamheten torde vara betjänt av att chefen har stöd av ett rådgivande organ. Ett råd kan inrättas av flera skäl; för att tillföra myndigheten sakkunskap av olika slag eller för att utöva en form för insyn i myndighetens verksamhet.

Vi vill rekommendera och visa på möjligheten att tillföra myndigheten extra kompetens och stimulans.

Myndigheten skulle, med ett rådgivande organ – ett råd – stärkas i sin roll, få tillgång till expertkompetens och medborgerliga synpunkter och ge möjlighet till ökad insyn i verksamheten. Via ett råd kan myndigheten öka sitt nätverk. Den relativt lilla myndigheten kan inte heller ha experter inom alla områden i form av anställda medarbetare. Ett råd kunde avhjälpa denna brist. Lekmannainslag skulle kunna tillföra verksamheten kunskap och erfarenheter från "fältet".

Ett råd bör ha till uppgift att stödja överdirektören i utformningen och utvärderingen av verksamheten, och vara en aktiv diskussionspartner. Ledamöterna bör således väljas av överdirektören. I instruktionen bör anges att "vid myndigheten får finnas ett rådgivande organ bestående av högst åtta ledamöter, som utses av verkschefen". För att något antyda karaktären på rådet kan vi tänka oss att deltagarna är t.ex. medieforskare, kvalificerad tekniker, internationell mediejurist, företrädare för samverkansmyndigheter, företrädare för intresseorganisationer (Radioakademien, Sveriges Närradioförbund m.fl.) eller företrädare för Pressens Opinionsnämnd. Vi kan också tänka oss representation från motsvarande myndighet i t.ex. Norge för att stärka kontakterna och ge impulser.

Överdirektören har det fulla ansvaret för verksamheten. Verksamheten delar vi sedan in i fyra funktioner, för:

- Efterhandsgranskning och kontroll – beredning av nämndärenden och beslut i ärenden som inte fattas av nämnden
- Tillståndsgivning
- Information, utredning och internationellt arbete, samt
- Administration

Myndighetsuppgifterna i de tre första funktionerna har behandlats tidigare i avsnitt. Administrativa uppgifter behandlas i avsnitt 3.5.3. I korthet sammanfattas de nedan.

Funktion	Arbetsuppgifter
Efterhandsgranskning och kontroll	Granskning på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen Granskning av närradiosändningar Granskning av kabelsändningar <i>Tillkommande uppgifter:</i> Granskning av kommersiell radio Granskning av satellitsändningar
Tillstånd m.m.	Tillstånd att sända närradio, tidsallokering Förordnande av lokala kabelsändarföretag Undantag från nättinnehavares skyldigheter Debitering av koncessionsavgifter Debitering av närradioavgifter (upphör ev.) <i>Tillkommande uppgifter:</i> Koncessionsgivning för kommersiell radio
Information, utredning internationellt arbete	Statliga bidrag till lokal kabel-TV-verksamhet <i>Tillkommande uppgifter:</i> Ansvarig myndighet enligt Europarådskonventionen Uppbyggnad och vidmakthållande av Medialex Svara för utredningar inom området Följa utvecklingen på radio- och TV-området Information, trycksaker, massmediakontakter
Administration	Ekonomi- och löneadministration Personalrekrytering, -utbildning m.m. Registratur, arkiv, litteratur Växel, reception ADB, specialteknik, vaktmästeri

Vi har redan tidigare understrukt att organisationen bör vara platt. Det saknas skäl för att i instruktion lägga fast en underindelning av en så pass liten myndighet som det här gäller.

Det är viktigt att den nya myndigheten kan utveckla en flexibel organisation som tar till vara möjligheterna till arbetsrotation. I princip bör medarbetarna även om de företrädesvis specialiserar sig inom någon av de angivna funktionerna kunna sättas in även på andra områden vid behov.

Eftersom vi inte utgår från någon fast underindelning föreslås inte heller några chefstjänster utöver myndighetens chef.

På en punkt är det emellertid motiverat att i instruktionen göra en markering. För att garantera en hög kompetens på det juridiska fältet, i analogi med vad som gäller f.n. Radionämndens direktör och med beaktande av rättssäkerhetskraven bör det finnas åtminstone två befattningshavare inom myndigheten med domarerfarenhet. Dessa skall bl.a. vara föredragande i nämnden och ha fullmakt att, såsom f.n. Radionämndens direktör fatta beslut när det gäller enklare eller okontroversiella ärenden.

Vi anser därför att – därest den som utnämns till överdirektör för myndigheten *inte* är domarerfaren jurist, regeringen skall kunna utnämna två befattningshavare med de angivna kvalifikationerna. Om överdirektören är domarerfaren jurist skall det i princip vara tillfyllest med en av regeringen utnämnd domarerfaren jurist.

Arbetsområdet för den eller de tjänstemän som utses av regeringen på dessa premisser är inte relaterat till chefsgörömål; beteckningen "chefsjurist" som används i förslaget till instruktion har tillgripits i brist på bättre. Vad som föresvävar oss, är en motsvarighet till det engelska Senior Legal Adviser. Befattningsinnehavaren kan men måste i och för sig inte samtidigt vara verksjurist.

En platt, "öppen" organisation kan vara av särskilt värde vid nyetablering av den nya myndigheten. Medarbetare ska kunna arbeta med frågor av viss funktionstillhörighet men ha sin hemvist i hela organisationen. Chefen får alla möjlighet att forma sin myndighet och stimulera till arbetsrotation och matristänkande i olika arbetsgrupper.

3.5.2 Närmare om organisationen

I det följande skisseras den inre organisationen och görs en enkel resursanalys för att bedöma möjligheter till rena ekonomiska besparingar vid en sammanslagning.

För bemanning av de tre funktionerna för sakhandläggning har vi i stort sett utgått från nuvarande personalbehov. Korta beskrivningar för dessa görs. Direktörernas uppgifter har fördelats på sakhandläggning, respektive administration, jfr sammanställning under administrationsavsnittet 3.5.3.

Funktion för granskning och kontroll

Förslag: 5,5 handläggartjänster, 2 assistenttjänster, ingen besparing mot nuläget.

På Radionämnden finns för närvarande cirka 4,5 årsarbetskrafter (inkl direktör), på Kabel- och Närradionämnden en årsarbetskraft vardera för efterhandsgranskning. Av dessa 6,5 årsarbetskrafter avsätts en tjänst till den föreslagna chefsjuristen. Övriga 5,5 tjänster förs till funktionen för granskning tillsammans med två assistenttjänster, motsvarande 1,5 årsarbetskraft vid Radionämnden och 0,5 vid de andra två nämnderna. Detta beräknas täcka behovet för en relativt oförändrad verksamhet.

För tillkommande uppgifter, granskning av privatradio och granskning av satellitsändningar prognostiseras två handläggartjänster.

Funktion för tillståndsgivning m.m.

Förslag: 3,5 handläggartjänster, 4 assistenttjänster, ingen besparing mot nuläget.

För nuvarande uppgifter, som tillförs funktionen från Kabelnämnden och Närradionämnden, beräknas åtgå 3,5 handläggartjänster och 4 assistenttjänster. Flera av dessa uppgifter kan dock komma att för-

ändras, oberoende av en sammanslagning eller ej. Främst gäller det att avgifter i närradio skall tas bort. Jfr avsnitt 3.7.1. Det skulle tillsammans kunna innebära ett minskat resursbehov av cirka 1,5 handläggartjänst och 2,5 assistenttjänster. Tolkning av och beslut om "must carry"-regeln i nya kabellagen bör ha minskat betydligt vid myndighetens inrättande, varför förslaget till bemanning nog bör övervägas av den föreslagna organisationskommittén.

För tillkommande uppgifter, koncessionsgivning för privatradio beräknas två handläggartjänster.

Funktion för information, utredning, internationellt arbete

Förslag: 0,5 handläggartjänst, ingen besparing mot nuläget.

Den enda nuvarande uppgiften, som förs till denna funktion är handläggning av statliga bidrag till lokala kabelsändarföretag, jfr avsnitt 3.7.2.

Däremot föreslås tillkomma ett antal nya myndighetsuppgifter samt en särskild tjänst för information, trycksaker m.m. Myndighetsuppgifterna – utredning, utveckling samt internationella åtaganden har beskrivits tidigare. Informationstjänsten är en ambitionshöjning, som vi anser berättigad för myndigheten. Tillsammans beräknar vi 5,5 handläggartjänster och 2 assistenttjänster för nya uppgifter.

Funktion för administration

Förslag: 2,5 handläggartjänster, 3,5 assistenttjänster, en besparing på 1,25 assistenttjänst.

Ett motiv för sammanslagning av de tre nämndernas kanslier har varit att minska den samlade administrationen. En liten minskning kan också göras. Att den inte blir större beror i främsta hand på att Radionämnden nu har en mycket liten andel administration i förhållande till sakverksamheten.

För att en framtida sammanslagen organisation ska fungera professionellt, även administrativt, kan inte ytterligare besparingar göras. Efter en informations- och ADB-samordning av de tre kanslierna bör effektivitetsvinster kunna göras både vad avser registerhantering och ärendehandläggning. En samlad ADB-strategi bör utarbetas. Samordningsvinster på sikt bör även kunna göras avseende personal- och ekonomihantering, handhavande av teknisk specialutrustning m.m.

Delegation, ledamöter m.m.

Den nuvarande gemensamma delegationen för Kabel- och Närradio-nämndernas kansli avvecklas, vilket innebär en besparing (budget för 1992/93) på 21 500 kronor.

De tre nuvarande nämnderna avvecklas. Budgeten för nämndledamöterna (för 1992/93) är tillsammans 493 400 kronor (inkl. lkp). Motsvarande kostnad för den nämnd som föreslagits är 304 600 kronor, vilket skulle innebära ett netto plus på 210 300 kronor.

En ny överdirektörstjänst inrättas samt möjligheter för överdirektören att till myndigheten knyta ett rådgivande organ. Lön samt arvoden uppskattas till cirka 700 000 kronor (inkl. lkp), budgetåret 1992/93.

Sammantaget innebär beräkningarna ovan, med antagandet att 1,25 assistenttjänst är värd cirka 21 500 per månad (inkl. lkp) att kalkylen avseende tjänster, löner och arvoden innebär en kostnadsökning på cirka 115 000 kronor per år vid oförändrad verksamhet, men med avveckling av nuvarande nämnder och delegation samt med ett tillskott av en ny nämnd, en överdirektörstjänst och ett rådgivande organ knutet till myndigheten. Beloppet är beroende på vilken löneinplacering som kan ske för chefstjänsten och därmed osäkert. Besparingar motsvarande 115 000 kronor per år kan erhållas t.ex. genom minskade hyreskostnader jämfört med dagsläget. Slutsatsen blir att någon ekonomisk vinst eller förlust inte direkt kan påvisas vid en sammanläggning av de tre nämnderna.

Tillkommande uppgifter

Prognoser för tillkommande uppgifter har angivits ovan. De innebär givetvis en kostnadsökning för den nya myndigheten. De tjänster vi föreslagit är:

- 1 handläggartjänst för granskning av privatradio,
- 1 handläggartjänst för granskning av satellitsändningar,
- 2 handläggartjänster för koncessionsgivning för privatradio,
- 3 handläggartjänster för uppbyggnad och vidmakthållande av Medialex, för att svara för myndighetsuppgifter i enlighet med Europakonvention och EES-avtalet,
- 1,5 handläggartjänst för att följa utvecklingen och svara för utredningar inom området,
- 1 handläggartjänst för information, massmediekontakter m.m., samt
- 2 assistenttjänster, i första hand för registerarbete m.m..

Sammantaget innebär prognosen/förslaget 9,5 handläggartjänster och 2 assistenttjänster.

Med en medellön för handläggare på 23 000 kronor per månad och för assistenter på 16 000 kronor per månad innebär det en total årskostnad (inkl. lkp) på cirka 4,2 miljoner kronor.

Resurser för anlåtande av experter i olika frågor (konsulter) bör avsättas med ett årligt belopp på 500 000 kronor.

Kostnadsökningen p.g.a. tillkommande uppgifter kan finansieras med TV-avgiftsmedel och koncessionsavgifter, jfr avsnitt 3.5.4.

3.5.3 Administration

Förslag: Radio- och TV-myndigheten skall ha en administrativ funktion med sex heltidstjänster. Det innebär en resursminskning på drygt en årsarbetskraft jämfört med nuläget vid Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden.

Nuläge

Administrationen m.m. vid Radionämndens, respektive Kabelnämndens och Närradionämndens kanslier skiljer sig åt i de flesta avseenden. Radionämnden har inget ADB-stöd i sitt arbete medan Kabel- och Närradionämnderna har ett i stort sett komplett ADB-system för sakhandläggning och administration. På Radionämndens kansli ansva-

rar direktören och en assistent för administrationen medan flera medarbetare på Kabel- och Närradionämnderna i princip delar sin tid mellan arbetsledning, sak- och administrationsärenden. Andelen administration i förhållande till sakverksamheten är låg vid Radionämnden och hög vid Kabel- och Närradionämnderna. Utbildningskostnaderna m.m. är små vid Radionämnden, medan de är relativt höga vid Kabel- och Närradionämnderna

Vi har gjort en relativt ingående kartläggning av administrativa uppgifter och kostnader som underlag för detaljutformning och resursdimensionering av en ny sammanhållen organisation. Denna studie kan överlämnas till en kommande organisationskommitté när beslut om myndighetsstruktur fattats. I detta sammanhang tar vi bara upp sådana faktorer som kan vara av principiellt intresse.

Radionämndens kansli består för närvarande av fyra handläggare och tre assistenter. Arbetet leds av en direktör.

Närradionämndens och Kabelnämndens gemensamma kanslipersonal består av en direktör tillika chef för Kabelnämnden, en ställföreträdande direktör tillika chef för Närradionämnden, sex handläggare samt åtta assistenter. Organisatoriskt indelas kansliet i enheterna Kabelnämnden, Närradionämnden samt Gemensam funktion.

Arbetet, rubricerat sakhandläggning respektive administrativa uppgifter, fördelar sig enligt följande:

Radionämndens kansli:

	<i>Sakhandläggning</i>	<i>Administrativa uppgifter</i>
Direktör	70 %	30 % (inkl. arb.ledn.)
Handläggare	90 %	10 %
Handläggare	90 %	10 %
Handläggare	95 %	5 %
Handläggare	95 %	5 %
Assistent, deltid	50 %	
Assistent	75 %	20 %
		5 % (fackl. arb.)
Assistent	20 %	80 % (registrator m.fl. uppg.)

Närradionämndens och Kabelnämndens kansli:

	<i>Sakhandläggning Administrativa uppgifter</i>	
Direktör	70 %	30 % (inkl. arb.ledn.)
Stf direktör	60 %	40 % (inkl. arb.ledn.)
<i>Enhet Kabelnämnden:</i>		
Handläggare	50 %	20 % (rekryt.utbildn.) 30 % (datorer)
Handläggare	95 %	5 % (fackl. arb.)
Handläggare	90 %	10 % (fackl. arb.)
Assistent	80 %	20 % (enhetssekr)
<i>Enhet Närradionämnden:</i>		
Handläggare	50 %	50 % (ea/pa-system)
Handläggare	95 %	5 % (fackl. arb.)
Handläggare, deltid	87,8 %	
Assistent	100 %	
Assistent	75 %	25 % (datorer)
Assistent	75 %	25 % (enhetssekr.)
<i>Gemensam funktion:</i>		
Assistent, deltid		75 % (registrator m.fl. uppg.)
Assistent		50 % (registrator)
		50 % (enhetssekr.)
Assistent	75 %	25 % (ea/pa-system)
Assistent		100 % (vaktm.)

Uppgifterna ovan baserar sig på skattningar, gjorda i samverkan med personalen. Någon tidredovisning förekommer inte på kanslierna. Den procentuella fördelningen är således ungefärlig.

Radionämnden har en låg andel administration inklusive arbetsledning i förhållande till sakverksamheten, cirka 15 %, medan Kabel- och Närradionämnden har en hög andel, cirka 36 %. Orsaken framgår delvis av sammanställningen, ovan. På Kabel- och Närradionämnderna finns två direktörer, handläggare och assistenter med särskilt ansvar för rekrytering, utbildning och ADB-frågor samt en vaktmästare. Kabel- och Närradionämndernas gemensamma delegation som hanterar administrativa frågor medför också visst merarbete. På Radionämnden är den förhållandevis ringa administrationen fördelad i första hand på direktören och en assistent.

Båda kanslierna anlitar Kammarkollegiets tjänster för ekonomi- och löneadministration. På Kabel- och Närradionämndens kansli pågår förberedelser för on-line koppling till ekonomisystemet Cosmos S.

Externa administrationskostnader – avgifter för ea/pa-tjänster till Kammarkollegiet, städ- och vakttjänster, personalutbildning, trycksaksframställning samt inköp av litteratur – uppgick under budgetåret 1990/91 till cirka 142.500 kronor vid Radionämndens kansli, och till cirka 484.000 kronor vid Kabel- och Närradionämndernas kansli. De påtagligt högre kostnaderna vid Kabel- och Närradionämnderna härför sig framför allt till utgifter för personalutbildning, ADB-service och för vakttjänst.

ADB-systemet vid Kabel- och Närradionämnderna installerades 1987 och kostade då 1,8 miljoner kronor. Det har senare kompletterats med ytterligare terminaler samt en PC för tillsammans 100.000 kronor. Årliga kostnader beräknas till 52.000 kronor för service enligt avtal samt 50.000 kronor för systemmodifieringar. Systemet kan byggas ut ytterligare och kompletteras för att tillgodose kraven på ADB-stöd för de förändringar i olika verksamheter som kan förutses och överblickas, i en samlad organisation. Kraven på ADB-utrustning för Medialex och internationell kommunikation har vi inte haft möjlighet att nu beräkna.

Vid båda kanslierna finns arbetsordningar för handläggning av sakärenden, där vissa administrativa rutiner ingår, bl.a. diarieföring.

Organisationerna, inklusive administration, i dag är mycket sårbara, vid sjukdom, barnledigheter m.m. Vid frånvaro av olika skäl krävs improvisationer eftersom ersättare som regel inte finns för ett antal uppgifter. Kombinationen av sakhandläggning och administrativa uppgifter hos enskilda medarbetare har varit ett naturligt sätt att praktiskt lösa olika problem.

Förslag

I en sammanslagen myndighet, som inte heller den blir särskilt stor, bör särskilda administrativa tjänster tillskapas för, i första hand ekonomiadministration respektive personaladministration. Vissa medarbetare kommer även i fortsättningen behöva behärska olika admi-

nistrativa uppgifter, t.ex. för frågor som rör ADB-stöd, handhavande av specialteknik m.m.

Vi kan inte förutskicka några betydande besparingar vad avser administrations- och ADB-kostnader vid en sammanslagning av de tre nämndernas kanslier.

Sammantaget för de tre kanslierna åtgår i dag drygt 7 heltidstjänster för arbetsledande och administrativa uppgifter (nämndledamöterna i den gemensamma delegationen vid Kabel- och Närradionämnden ej medräknade). Uppgiften baserar sig på något osäkra antaganden hos kansliernas medarbetare.

Vi anser att det för en gemensam administration behövs minst en heltidstjänst vardera för:

- ekonomi- och löneadministration, inköp (ekonomiansvarig)
- personalrekrytering, -utbildning och -utveckling, (personalansvarig)
- registratur, arkiv och bibliotek (registrator)
- växel, reception, sekretärbete
- ADB, specialteknik, vaktmästeri

Notera att tjänsterna inte motsvarar personer med motsvarande kompetens. Cirka sex årsarbetskrafter krävs för att täcka resurs- och kunskapsbehovet. Administrationen kommer, även i den nya myndigheten att bli sårbar eftersom den baseras på en liten organisations behov av administration, vilket inte kommer att medge ersättare för alla olika uppgifter.

Sammanfattningsvis ser vi, vid en sammanslagning, möjligheter till besparingar av administrativa kostnader motsvarande drygt en årsarbetskraft.

3.5.4 Finansiering och anslagssystem

Förslag: Den nya myndigheten med nämnd finansieras dels via avgifter för innehav av TV-mottagare, dels via koncessionsavgifter. Myndigheten ges ett ramanslag för den samlade verksamheten.

Bakgrund

De nuvarande tre nämnderna, Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden finansieras på olika sätt. Regeringen har i budgetpropositionen (1991/92:100, bilaga 1) angett vissa riktlinjer för de finansiella förutsättningarna för statliga myndigheter. Detta sammantaget med den verksamhet som föreslås för den nya organisationen utgör bakgrund för överväganden om möjliga finansieringsvägar. Nedan redogörs först för nuvarande finansieringsformer av de tre nämnderna, mål- och resultatredovisning m.m. Tillsammans har de en budget på 12 191 000 kronor, exklusive statligt stöd till lokal programverksamhet, för innevarande år (1991/92).

Radionämnden

Radionämndens anslag för 1991/1992 är 3 983 000 kronor. Medlen anvisas Radionämnden i regleringsbrev och utbetalas en gång per månad, efter rekvisition, från rundradiorörelsens resultatkonto (rundradiokontot) hos Riksgäldskontoret.

Verksamheten finansieras med TV-avgiftsmedel, dvs. de avgifter som innehavare av TV-mottagare har att erlægga. TV-avgiften administreras av Radiotjänst i Kiruna AB och finansierar också i stort sett hela public service-verksamheten (nuvarande Sveriges Radio-koncernens programverksamhet).

Radionämnden tillhör budgetcykel två och lämnade en fördjupad anslagsframställning hösten 1991. Resultatanalysen beskriver ärendestatistik, något samband mål/prestationer/kostnader redovisas inte. Nämndens verksamhet medger en enkel styckekostnadsberäkning som ger vid handen att ett radionämndsbeslut har kostat mellan 6 300 kronor och 7 900 kronor de senaste åren.

Kabelnämnden

Kabelnämndens anslag för 1991/1992 är 3 863 000 kronor. Verksamheten finansieras helt med anslagsmedel.

Nämnden tillhör budgetcykel två, men avstod från att lämna en fördjupad anslagsframställning hösten 1992 med motivering att förutsättningar saknades för en långsiktig planering av verksamheten, bl.a. denna utredning. Någon form för resultatredovisning som visar

relationer prestationer/kostnader har inte utarbetats. Verksamhetens art, ekonomiredovisning samt avsaknad av tidredovisning medger inte att en sådan görs nu.

Närradionämnden

Närradionämndens anslag för 1991/1992 är 4 345 000 kronor.

Hela verksamheten finansieras med sändningsavgifter för närradio, som betalas av de sändande lokala sammanslutningarna. Avgiften föreslås slopas (Ds 1992:22).

Nämnden ansvarar för handläggningen av ärenden om avgifter, som baseras på av nämnden fastställda sändningstider i närradio. Avgiften fastställs av regeringen, intäkterna redovisas under inkomsttitel Närradioavgifter i statsbudgeten.

Kostnadstäckningen för Närradionämnden var budgetåret 1987/88 84 %, 1988/89 139 % samt 1989/90 115 % (ur RRVs Om avgifter och andra ersättningar i staten).

Även Närradionämnden tillhör budgetcykel två och avstod från att lämna en fördjupad anslagsframställning med ungefär samma motivering som Kabelnämnden. För resultatredovisning m.m. gäller också samma förhållanden som för Kabelnämnden.

Överväganden och förslag

Nämndernas samlade verksamhet utgör å ena sidan en relativt sett oansenlig summa i statsbudgeten, som inte bör splittras på olika finansierare. För en ny myndighet är en renodling önskvärd. Å andra sidan kan krav på tydlighet och ett rättvisande system behöva innebära angivande av flera finansieringskällor. Finansieringen kan ske via olika konton under inkomsttitel i statsbudgeten, som samordnas i regeringens budgetarbete till ett ramanslag för organisationen.

Verksamhetens art och efterfrågan av olika prestationer indikerar betalningsviljan.

Efterfrågan	Verksamhetens art		
	Granskande dömande	Tillstånd koncessioner	Policyskapande utredn., int. kont.
I konkurrens	nej	nej	delvis
Fri efterfrågan	nej	nej	ja
Styrd efterfrågan	nej	ja	delvis
Ingen efterfrågan	ja	nej	nej

Kommentarer till tabellen

Den *efterhandsgranskande verksamheten* – myndighetsutövning av domstolsliknande karaktär – styrs av lagar och avtal. Någon efterfrågan, från dem som ska granskas, finns ej. Prestationen granskningsbeslut utförs dels på eget initiativ i organisationen, dels efter anmälningar från allmänheten. Enskilda anmälare utnyttjar en rättighet utan ekonomisk vinning, någon avgift kan inte tas ut. Verksamheten uppfattas som en statsmaktsangelägenhet att lagar och avtal efterlevs och som ett skydd eller "klagomur" för allmänheten. Finansieringen kan ske antingen med skattemedel om verksamheten renodlat ses som en myndighetsuppgift åtskild från annat eller med koncessionsavgifter o.dyl. om den ses i direkt relation till tillståndsverksamheten.

Tillståndsverksamheten styrs av lagar och förordningar och är direkt efterfrågestyrd av företag eller sammanslutningar som önskar få sändningsrättigheter. Verksamheten innebär myndighetsutövning utan konkurrens och kan finansieras med offentligrättsliga avgifter, som innebär full kostnadstäckning, inte minst för prestationen "att ge tillstånd/koncession".

Den mer *policyskapande verksamheten* (utredningsarbete, internationella kontakter, följa verksamheten inom området m.m.) förutsätts efterfrågas av statsmakterna, i första hand berörda departement. Beställaren, "marknaden" är regeringen. Verksamheten är delvis konkurrensutsatt, regeringen kan vända sig till andra lämpliga organ för att få en utredning genomförd. Delvis är det ett myndighetsåläggande utan konkurrens, t.ex. uppbyggnad och vidmakthållande av databasen Medalex. Verksamheten kan vara anslagsfinansierad.

rad (skattemedel) eller bidragsfinansierad (från övriga verksamheter).

För *en myndighet* fastställer regeringen – enligt riktlinjer för mål- och resultatstyrning av statsförvaltningen – ett övergripande mål, myndigheten utarbetar resultatmål och resultatmått samt redovisar resultatanalys. Anslaget kommer att vara ett ramanslag för den samlade verksamheten. Anslagets storlek, beräkning av offentligt rättsliga avgifter m.m. beror på redovisat resultat.

Finansieringen bör dock kunna ske från olika källor.

Två huvudalternativ till finansiering skisseras och jämförs.

Alternativ 1A

I det första alternativet är utgångspunkten att hela organisationens verksamhet finansieras med avgifter för tillstånd, koncessioner m.m., inklusive TV-avgift, som betalas av (delas med avseende public service-företagen), programföretag, tillståndsinnehavare m.fl.

Alternativet utgår från att den för myndigheten dominerande uppgiften är att ge tillstånd, koncessioner m.m. Granskningen (utifrån lagar och avtal) är en följd av att koncessioner m.m. givits eller att avtal tecknats och att den verksamhet som bedrivs hos de organisationer som erhållit dem, behöver tillses eller kontrolleras.

De närmast berörda aktörerna förutsätts inse att den statliga tillstånds- och kontrollapparaten bör belasta deras ekonomi i form av, bidrag från Rundradiokontot, från närradioavgifter (utgår antagligen), koncessioner från Nordisk Television AB, samt från koncessionsavgifter (kommande) för privatradio.

Alternativ 1B (förenklat)

Ett förenklat alternativ, som bygger på likartade principer som 1A, är att enbart marknadens aktörer finansierar hela myndigheten. De reklamfinansierade programföretagens koncessionsavgifter bekostar den samlade verksamheten. Bidraget från TV-avgiften (motsvarande Radionämndens budget) tas inte ut.

En lämplig täckningsgrad från koncessionsavgifter måste beräknas. Budgetberedningen i regeringskansliet skulle förenklas.

Alternativet innebär dock inte att TV-avgiften kommer att kunna sänkas och reklamkostnader drabbar i slutändan alltid konsumenterna. För allmänheten innebär förslaget ingen kostnadsminskning. De reklamfinansierade företagen skulle subventionera tillsyn och kontroll av public service-företagen och den ideella lokala föreningsverksamheten.

Alternativ 2

Det andra huvudalternativet innebär en mer ingående bedömning utifrån efterfrågeresonemanget ovan.

Den granskande verksamheten, oberoende av vem som granskas, ses som icke efterfrågad domstolsliknande tillsynsverksamhet, väl avskild från annan verksamhet inom organisationen (nämnden och funktionen för granskning i myndigheten), och finansieras med anslag (skattemedel).

Regelstyrda, efterfrågade uppgifter som innebär arbete med tillstånd och koncessioner finansieras med offentligt rättsliga avgifter (full kostnadstäckning för avsedd verksamhet).

Den policyskapande verksamheten, i huvudsak efterfrågad av statsmakterna, finansieras med anslag (skattemedel).

Administrativa kostnader fördelas och belastar alla finansieringskällor.

Alternativet förutsätter ett mycket väl genomtänkt ekonomi- och redovisningssystem inom organisationen. Även med ett ramanslag måste resultaten med hänvisning till de olika finansieringssätten kunna redovisas, bl.a. inför budgetarbetet i regeringskansliet.

Kommentarer till alternativen

Som det mest rättvisande alternativet framstår det sista alternativet, alternativ 2. De olika, i organisationen, ingående verksamheterna kan karaktäriseras utifrån finansieringskälla, efterfrågan – behov. Finansierarna betalar enbart för den efterfrågade prestationen. Resultatredovisningen kan direkt relateras till finansieringen. Alternativet medger, från finansieringssynpunkt, en uppdelning av verksamheterna i flera organisationer/myndigheter/funktioner, utan några större svårigheter.

Samtidigt är alternativ 2, för statsbudgeten (skattemedel) det kostsammaste.

Från statsfinansiell synpunkt är alternativ 1B, det mest fördelaktiga. TV-avgiften behöver "inte naggas i kanten". Det kan dock framstå som något riskabelt att finansiera en hel, visserligen liten, organisation med medel från en i dagsläget osäker koncessionsmarknad. Dessutom kommer det säkert att uppfattas som orätvist av affärsföretagen inom branschen.

I struktureringen av verksamheterna förordas en samlad organisation för de olika ingående uppgifterna. En finansieringsmodell med alternativ 1A som utgångspunkt kan bidra till att organisationen uppfattas som en helhet.

Finansieringen visar på beroendet mellan de ingående verksamheterna och medger samtidigt en flexibel resursanvändning inom myndigheten. Finansieringen belastar de närmaste avnämarna, mål- och resultatredovisning kan därmed naturligt relateras till de närmaste avnämarkategorierna.

Modellen bör kunna uppfattas som rättvis av finansierarna. Allmänheten bidrar med en del via TV-avgiften, koncessionsavgifterna finansierar resten. En rättvisande uppdelning kan göras i budgetberedningsarbetet. Organisationen kan, efter att ha inordnats i den nya budgetprocessen, få ett samlat ramanslag.

3.6 Lagändringar

Förslag: Vid en sammanslagning av radionämnden, närradionämnden, kabelnämnden och den föreslagna privatradiomyndigheten till dels en Radio- och televisionsnämnd och dels en Radio- och televisionsmyndighet skall de bestämmelser som reglerar nämndernas och myndighetens verksamhet ändras i enlighet med vad som tidigare föreslagits. Sålunda skall granskningsuppgifter handhas av Radio- och televisionsnämnden och övriga uppgifter av Radio- och televisionsmyndigheten.

Möjligheten att överklaga ett föreläggande vid vite enligt lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten tas bort så att samma regler gäller för överklagande av Radio- och televisionsnämndens respektive myndighetens vitesföreläggande oavsett om det sker med stöd av kabellagen eller annan lag.

När privatradiomyndighetens granskningsuppgifter skall handhas av Radio- och televisionsnämnden behöver inte frågor om återkallelse av tillstånd väckas vid länsrätt utan nämnden kan själv fatta sådana beslut.

Patent- och registreringsverkets uppgifter att föra register över utgivare av trådsändningar övertas av Radio- och televisionsmyndigheten.

I 17 § radiolagen (1966:755), som innehåller bestämmelser om radionämndens verksamhet och sammansättning, föreslås ändringar med anledning av att Radionämndens granskningsuppgifter skall handhas av Radio- och televisionsnämnden och att nämndens ledamöter blir flera än Radionämndens. Vidare hänvisas i paragrafens fjärde stycke till de ytterligare bestämmelser som reglerar nämndens uppgifter. Bestämmelserna i 17 a och 18 §§ radiolagen, som reglerar Radionämndens möjlighet att vitesförelägga ett programföretag föreslås också ändrade. Föreläggande enligt 17 a § om att följa vissa bestämmelser bör i överensstämmelse med yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser beslutas av nämnden medan förelägganden enligt 18 § om att lämna upptagning av radioprogram bör beslutas av myndig-

heten eftersom myndigheten föreslås bereda alla ärenden om granskning.

Bestämmelsen i 2 § **närradiolagen (1982:459)** innehåller bland annat regler om närradionämndens sammansättning. Paragrafen bör upphävas eftersom regler om den nya nämndens sammansättning föreslås återfinnas i 17 § radiolagen. I övrigt skall de regler i närradiolagen som reglerar återkallelse av tillstånd att sända närradio eller om nämndens möjlighet att förelägga sammanslutning att följa vissa av lagens bestämmelser ändras så att uppgiften läggs på Radio- och televisionsnämnden, allt mot bakgrund av yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser. Närradionämndens övriga uppgifter övertas av Radio- och televisionsmyndigheten.

I **lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsförordningens områden** finns bestämmelser om skyldighet för sammanslutningar som avser att sända närradio och innehavare av tillstånd till privatradio att till närradionämnden eller privatradiomyndigheten anmäla vem som är utgivare och ställföreträdare för utgivaren. Efter sammanslagning av de olika nämnderna och privatradiomyndigheten bör anmälan ske till Radio- och televisionsmyndigheten.

Hos Patent- och registreringsverket finns register över utgivare och ställföreträdare för utgivaren enligt 3 kap. 13 och 14 §§ och enligt 17 § utdrag ur register över förordnanden för personer som själva svarar för de yttrandefrihetsbrott som de kan tänkas begå. Samtliga uppgifter om utgivare och ställföreträdare för utgivaren av radioprogram och om nämnda förordnanden bör anmälas till Radio- och televisionsmyndigheten. Patent- och registreringsverkets registrering bör därför övertas av myndigheten.

Lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten innehåller i 5 och 22 §§ vissa bestämmelser om kabelnämnden, dess sammansättning och uppgifter. Dessa föreslås upphävd. Kabelnämnden kan enligt 21 § förelägga företag vid vite att följa vissa bestämmelser om bland annat reklam samt under vissa förutsättningar återkalla ett förordnande för ett företag som lokalt kabelsändarföretag. Dessa uppgifter bör i överensstämmelse med yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser handhas av Radio- och televisionsnämnden. Kabelnämndens övriga uppgifter enligt kabellagen bör handläggas av Radio- och televisionsmyndigheten.

Enligt nuvarande lydelse av 22 § lagen om kabelsändningar till allmänheten kan alla beslut av kabelnämnden, även beslut om föreläggande vid vite, överklagas till kammarrätten. Motsvarande beslut av Radionämnden, Närradionämnden eller Privatradiomyndigheten får inte överklagas. Samma regler bör gälla för fullföljd av myndighetens eller nämndens vitesföreläggande oavsett vem det är riktat mot. Ett vitesföreläggande innehåller inget annat än ett föreläggande att följa bestämmelserna. Något bärande skäl att detta skulle gå att överklaga finns inte. Paragrafen bör därför utformats så att endast myndighetens beslut om förordnande av kabelsändarföretag och nämndens beslut om återkallelse av sådant förordnande kan överklagas.

Lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område innehåller bestämmelser om beräkning, fastställande och betalning av koncessionsavgift som programföretag kan vara skyldigt att betala. Frågorna handläggs enligt nuvarande bestämmelser av kabelnämnden och bör efter sammanslagningen prövas av Radio- och televisionsmyndigheten.

Enligt 18 § **lotterilagen (1982:1011)** krävs under vissa förutsättningar inte tillstånd att anordna lotteri i samband med rundradio-sändning eller trådsändning som sker med stöd av tillstånd av regeringen eller kabelnämnden. I lagrummet föreslås en ändring i anledning av att regeringens eller kabelnämndens tillstånd inte längre krävs för trådsändning. Vidare föreslås att lotteri skall kunna anordnas utan tillstånd i samband med en privatradiosändning.

Enligt förslaget till **lag om privatradio (Ds 1992:22)** handläggs nästan samtliga frågor om privatradio av privatradiomyndigheten. Vid återkallelse av tillstånd att sända privatradio skall dock myndigheten enligt 19 § föra talan vid länsrätt om tillståndets återkallelse. Bakgrunden till bestämmelsen är föreskriften i 3 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen om att frågor om rätt att sända radioprogram skall kunna prövas av domstol eller domstolsliknande nämnd. Eftersom Radio- och televisionsnämnden är en sådan domstolsliknande nämnd bör den kunna besluta om återkallelse av tillstånd. Paragrafen föreslås ändrad i enlighet härmed. Ett föreläggande enligt 20 § att följa bestämmelserna om sändningarnas innehåll, reklam och sponsring, eventuellt förenat med vite, bör i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i radiolagen, närradiolagen och kabellagen

beslutas av Radio- och televisionsnämnden. Privatradiomyndighetens övriga uppgifter enligt lagen bör handhas av Radio- och televisionsmyndigheten.

3.7 Särskilda frågor

3.7.1 Central registrering av sändningstider i närradion m.m.

Bedömning: I promemorian (Ds 1992:22) Regler och villkor för privatradio föreslås att närradioavgifterna slopas. Om så sker bör man också pröva om den med avgiftsdebiteringen kopplade centrala registreringen av sändningstider kan slopas, något som skulle frigöra personalresurser.

Bakgrund: Även om det formellt ligger utanför utredningsuppdraget att se över det regelsystem som den nya myndighetsreorganisationen skall tillämpa vill vi peka på en möjlighet till besparing som aktualiserats genom det nyligen framlagda förslaget om privatradio.

Det har tidigare framgått att Närradionämnden ger sändningstillstånd, beslutar om årliga sändningstidsscheman, ändringar i sändningstider samt debiterar och tar in sändningsavgifter.

Rutinerna kring fastställande och registrering av närradions sändningstider är förhållandevis personalkrävande.

I det förslag om privatradio som nu remissbehandlas föreslås att sändningsavgifterna för närradio slopas. Motiven för att överhuvudtaget bibehålla tidsärendehantering i dess nuvarande form bör mot denna bakgrund prövas ingående.

Överväganden: Vi utgår från att i samband med den fortsatta beredningen av förslaget om privatradio man noga överväger konsekvenserna av en radikal ändring av tidsärendehantering. Detta mot bakgrund av att ca fyra årsarbetskrafter för närvarande är knutna till densamma.

Om förslaget om att slopa närradioavgifterna går igenom, har det ena av två viktiga skäl för hanteringen bortfallit.

Det andra skälet är att det skall gå att utan svårighet fastställa vem som sänt ett visst program när det är fråga om överträdelse av programreglerna och dylikt.

Man kan – som Närradionämnden själv gjort i sitt remissvar på betänkandet (SOU 1990:70) Lokalt ledd närradio – ifrågasätta om det behövs registrering och fastställande av sändningstider på central myndighetsnivå. Skärpta krav på referensbandning och avannonsering och andra liknande åtgärder skulle måhända kunna ge samma effekt.

Häremot kan naturligtvis hävdas att dagens situation med åtskilliga försök att kringgå reklamförbudet i närradio nödvändiggör en central registrering. Det kan t.ex. vara fråga om lägen då referensband saknas, likaså anmälan av utgivare samt sändningsschema.

Om tiden inte anses mogen för en ändring i den riktning som vi angett, bör den nya myndigheten få i uppdrag att se över frågan.

3.7.2 Bidrag till lokal programverksamhet

Bedömning: Hanteringen av det statliga bidraget till lokal programverksamhet i kabel-TV bör förenklas. I en ny organisation bör chefen för Radio- och TV-myndigheten fatta beslut i sådana ärenden.

I direktivet till utredningen uppdras inte åt oss att särskilt belysa någon enskild verksamhet. Vi har ändå ägnat extra uppmärksamhet åt anslaget H 21, Bidrag till lokal program verksamhet, som handläggs av Kabelnämnden. Skälen till detta är bl.a. att bidragsfrågorna till sin karaktär skiljer sig från tillstånds- och kontrollverksamheten, att bidraget är av ringa storlek, samt att de nämndledamöter som vi intervjuat haft olika åsikter om bidragsfrågornas hantering och hemvist. Frågor som naturligt uppstår är om bidragen inte borde hanteras av någon annan organisation med likartad verksamhet, om de kan samordnas med andra bidrag för att få större effekt hos bidragsmottagarna, m.m.

Kabelnämnden skall, enligt sin instruktion och enligt förordningen (1985:1065) om statsbidrag till lokal programverksamhet, lämna

bidrag till verksamhet som kan främja ett allsidigt utbud av lokalt producerade program i kabelnät. Nämnden får besluta om villkor för bidragen.

Bakgrunden till de statliga bidragen är följande. Massmediekommittén (U 1982:07) ansåg att lokal programproduktion för kabelsändningar borde kunna finansieras lokalt, genom abonnentavgifter eller av dem som svarade för programmen. Kommittén ansåg också att den verksamhet med stöd till medieverkstäder som bedrivs under ledning av Svenska Filminstitutet borde kunna utvidgas till att avse en kombination med sändningar i lokala kabel-TV-nät.

Regeringen anslöt sig till kommitténs förslag genom att i propositionen (1984/85:199) om radio- och TV-sändningar i kabelnät föreslå, att finansiering av lokala kabelsändningar i första hand skall ske genom abonnemangsavgifter och genom ekonomiska åtaganden av de organisationer som svarar för programproduktionen. Dessutom borde Kabelnämnden få möjlighet att ge visst statligt stöd till lokal programverksamhet. Riksdagen beslutade, i dessa frågor, i enlighet med regeringens förslag.

Kabelnämnden har anvisats en miljon kronor per år, att fördela till lokal programverksamhet. Fr.o.m. budgetåret 1990/91 får nämnden ytterligare 250 000 kronor att fördela och redovisa separat för barn- och ungdomsverksamhet.

Nämnden beslutade, protokoll 1986-12-09 dnr 235/86, om Riktlinjer för stöd till lokal programverksamhet. Medlen skall fördelas, dels efter ansökan, dels genom nämndens egna initiativ. I riktlinjerna sägs bl.a. att "Nämnden vill lämna stort utrymme för idéer och förslag som i bästa mening kan tänkas utveckla lokal TV-produktion och bidra till att lokala kabel-TV-kanaler kommer igång på många orter." Nämnden vill inte alltför hårt ange villkor eller styra ansökningar om bidrag. Vissa prioriterade områden framhålls dock, nämligen:

- startstöd till lokala sändarföretag (ej permanent driftstöd)
- utbildning och studier för personal från föreningar, institutioner etc.
- erfarenhetsutbyte och aktiviteter av värde för dem som vill starta en lokal kanal

- experiment och utveckling av arbetsformer, metoder m.m., samt fr.o.m. 1990/91
- projekt som engagerar barn och ungdom.

I dag finns 28 registrerade lokala kabelsändarföretag. Flertalet är organiserade som ideella föreningar, några är stiftelser eller aktieföretag. Sätten att finansiera verksamheterna uppvisar en mängd variationer. Företagens medlemmar, lokala finansörer som kommuner, bostadsföretag, nätägare samt avgiftsuttag bekostar verksamheten. Endast i två fall tar lokala kabelsändarföretag in en abonnemangsavgift, i ett av fallen är avgiften frivillig.

Utvecklingen har således gått relativt långsamt; under sex år har kabelsändarföretag etablerats på 25 orter i hela landet. (Under tiden för vårt utredningsarbete har ytterligare tre kabelsändarföretag tillkommit) Att producera och sända lokal-TV är resurskrävande, kunskap, teknik och pengar behövs – det är som regel "eldsjälar" som bedriver verksamheterna.

Kabelnämnden har under de sex åren fått 235 ansökningar om totalt 28,9 miljoner kronor, från kabelsändarföretag och för sändningar i upplåten kanal. Bidragen att fördela har alltså uppgått till drygt 6 miljoner kronor. Cirka hälften, av ansökningarna (120) har beviljats till någon del. Beloppen varierar mellan 5–8 000 kronor för enstaka kurser upp till 100 000 kronor för nyetableringar.

Samtliga ansökningar föredras i nämnden. I princip avsätts två sammanträden per år för detta. Nämnden har inte på eget initiativ delat ut några bidrag.

Ansökningarna fördelar sig över åren enligt följande:

	85/86	86/87	87/88	88/89	89/90	90/91	91/92 (halvår)	Totalt 85/92
Beviljade, antal	1	14	15	24	25	30	11	120
Beviljat, milj.kr.	0,1	1,332	0,936	1,206	0,811	1,517	0,487	6,390
Avslag, antal	5	12	8	13	25	41	11	115
Avslag, milj.kr.	1,180	2,673	2,136	3,612	3,764	6,346	2,819	22,532
Att fördela:	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,25	0,625	

Resursmässigt åtgår en halv handläggartjänst hos Kabelnämnden för bidragshandläggningen, som också innebär en hel del rådgivning till kabelsändarföretagen m.fl.

För att få ytterligare underlag för att föreslå eventuella förändringar av bidragshanteringen har vi via en enkät ställt ett antal frågor till 25 kabelsändarföretag, varav 21 har svarat. En total redovisning av svaren finns i bilaga 6.

Sammanfattningsvis anser de lokala kabelsändarföretagen:

Det är en samhällsuppgift att ge stöd till lokala kabelsändarföretag. För 16 av de 21 svarande är det nödvändigt om de alls ska överleva. Det, i stort sett enda, alternativ som företagen ser är reklamfinansiering av verksamheten. Men det statliga stödet är också oregelbundet och osäkert.

De ekonomiska bidragen från staten via Kabelnämnden har således varit av mycket stort värde.

Startstöd har varit nödvändigt för många, likaså stöd till utbildning. Några individuella kommentarer; att stödets omfattning och inriktning knappast korresponderat med konkreta behov, att projektstöd kan användas till köp av utrustning, att stödet bör vara produktionsinriktat i stället för som nu innehållsrelaterat.

Alla är i stort sett tillfreds med sättet att handlägga bidragsärenden hos Kabelnämnden, men det tar alldeles för lång tid. Två ansökningstillfällen per år är för litet. Bidragen borde också utvärderas bättre.

Två av de svarande kabelsändarföretagen anser att bidraget ska avskaffas, 16 tycker att den nya myndigheten för radio- och TV-sändningar till allmänheten ska handlägga bidragsärenden i framtiden.

Vi anser inte, med utgångspunkt i första hand från enkätsvaren, att vi har underlag för att föreslå en annan huvudman för hantering av bidrag till lokal programverksamhet.

Bidraget är av ringa storlek, 1 250 000 kronor. I budgetpropositionen (1991/92:100 bilaga 12) föreslås inte heller någon höjning för 1992/93. Beloppet har varit detsamma sedan bidraget introducerades 1985. Hanteringskostnaderna (handläggare och nämnd) belöper sig till cirka 195 000 kronor nästa budgetår.

Bidraget skulle, jämnt fördelat mellan 25 aktiva kabelsändarföretag innebära 50 000 kronor per företag och år.

Om ett statligt stöd av det här slaget och storleken skall finnas kvar bör en förenklad form för hantering och beslut utformas. Vi anser inte att det ligger inom vårt mandat att föreslå en sådan nu. Den nya myndigheten bör kunna få i uppdrag att föreslå ett sådant förenklat system. Chefen för myndigheten bör fatta beslut i ärenden om bidragen till lokal kabel-TV-verksamhet. Det kan övervägas att till myndigheten knyta ett mindre rådgivande organ för frågor om bidragsfördelningen.

3.7.3 Beredskapsåtgärder

Bedömning: Den nya myndigheten bör i en framtid kunna få särskilda uppgifter inom beredskapssektorn.

Mellan staten och Sveriges Radio AB finns avtal om förfaringsätt och ansvar i krig. Det åligger Sveriges Radio AB att utarbeta beredskapsplaner för verksamheten i krig eller vid krigsfara.

I det nyligen tecknade avtalet mellan staten och Nordisk Television AB åtar sig bolaget att träda i förhandling med regeringen om de villkor som skall gälla för sändningarna om Sverige kommer i krig eller krigsfara eller liknande utomordentliga förhållanden. Dessa förhandlingar har ännu ej påbörjats.

I betänkandet (SOU 1990:70) Lokalt ledd närradio finns förslag om hur närradio skall kunna användas i krig och vid krigsfara. Förslagen har inte föranlett några åtgärder från regeringens sida.

För närradioverksamhet – och även för kabel-TV – finns inga regler för eller avtal om beredskapsplaner eller ansvar och organisation vid krig och krigsfara.

Utgångspunkt för beredskapsplaneringen vid public service-företagen är att sändningar ska upprätthållas så länge som möjligt om landet skulle komma att befinna sig i ett beredskaps- eller krigsläge. Eventuella avsteg från lagar och avtal i radioprogram skall även under krig och krigsfara anmälas till Radionämnden.

Inom regeringskansliet pågår beredningsarbete med samordning av beredskapsfrågor inom området. Det nya myndigheten skulle därvid,

i en framtid kunna få särskilt föreskrivna uppgifter. Dessa uppgifter skulle i så fall inordnas inom funktionen för information, utredning och internationellt arbete. Resursbehov för detta har inte nu övervägts.

3.8 Genomförande

Förslag: En organisationskommitté bör tillsättas snarast möjligt för att bl.a. detaljutforma den organisation vi föreslagit.

Radio- och TV-myndigheten skall om möjligt inrättas från och med den 1 januari 1993. Om detta inte är möjligt bör organisationskommittén få i uppdrag att också handha myndighetsuppgifter avseende privatradio. Myndigheten bör i sådant fall inrättas senast den 1 juli 1993.

I detta avsnitt behandlas genomförandefrågor efter det att denna utredning avlämnats.

Denna utredning förutsätts remissbehandlas under våren och sommaren 1992. Samtidigt pågår remissbehandling av (Ds 1992:22) Regler och villkor för privatradio, samt Radiolagsutredningens delbetänkande (SOU 1992:31) Lagstiftning för sändningar av televisionsprogram till satellit.

Propositionen 1991/92:140 om den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten 1993–1996 m.m. är för närvarande föremål för riksdagens behandling. Nya avtal med public service-företagen förbereds.

Propositioner om privatradio, om lagstiftning för sändningar av televisionsprogram till satellit och om en ny myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten kan, efter lagrådsgranskning, behandlas av riksdagen före årets utgång.

En tillfällig myndighet för koncessionsgivning för privatradio föreslås inrättas under tiden den 1 januari 1993–1 juli 1993. Myndigheten föreslås sedan inordnas i organisationen för radio- och TV-sändningar till allmänheten.

Riksdagens ställningstagande i alla dessa frågor är av avgörande betydelse för den slutliga utformningen av den organisation som vi

föreslagit. Till detta kommer att hänsyn också bör tas till utvecklingen inom området – eventuell minskning av ideell radio- och kabel-TV-verksamhet, eventuell ökning av kommersiellt finansierade sändningar m.m. – när organisationen dimensioneras.

Enligt vår bedömning är det utomordentligt viktigt att den nya myndigheten för radio- och TV-sändningar till allmänheten börjar verka så tidigt som möjligt. Det synes inte ändamålsenligt att en tillfällig myndighet för privatradio inrättas under ett halvår för att därefter inordnas i Radio- och TV-myndigheten. En mer tilltalande lösning skulle vara att Radio- och TV-myndigheten, med ansvar även för uppgifter om privatradio (koncessionsgivning m.m.), inrättades redan den 1 januari 1993. Tiden är emellertid knapp och vissa förslag kan bli föremål för omfattande debatt. Vi ser därför två alternativa framkomstsvägar. Den första innebär att remisshantering och riksdagsbehandling sker så snabbt att myndigheten inklusive uppgifter med privatradio kan inrättas den 1 januari 1993. Det andra alternativet – om hanteringen drar ut på tiden – är att den organisationskommitté som vi föreslår skall inrättas för detaljutformning m.m. av Radio- och TV-myndigheten, samtidigt får i uppdrag att sköta myndighetsuppgifter med koncessionsgivning m.m. för privatradio fr.o.m. den 1 januari 1993. Det senare alternativet skulle innebära att myndigheten kan inrättas senast den 1 juli 1993. Båda alternativen innebär att en kommitté från början hanterar organisationen av myndighet med nämnd och privatradiofrågor samlat.

3.8.1 En organisationskommitté tillsätts

En organisationskommitté bör följaktligen tillsättas snarast möjligt. Den bör få i uppdrag både att föreslå uppgifter och bemanning för privatradiokoncession samt att detaljutforma, bemanna m.m. den myndighet som vi föreslagit. Koncessionsgivningen ska eventuellt kunna ske inom ramen för organisationskommitténs uppdrag. I detta sammanhang kan det finnas anledning att utnyttja de rutiner som finns på Närradionämndens kansli.

Kommittén måste arbeta med alternativa förutsättningen innan beslut fattats av riksdagen.

Organisationskommitténs ordförande bör vara den nya myndighetens chef.

Uppdraget till organisationskommittén kommer bl.a. att innebära att

- i detalj utforma organisationen,
- föreslå utfärdandet av en särskild förordning om tjänster,
- bemanna myndighet och nämnd, (ledamöter utses av regeringen)
- lösa ett antal administrativa frågor, t.ex. kontoplan, löne- och ekonomiregistrering, budgetfrågor och resultatredovisning.

Den akuta lokalfrågan förutsätts vara löst före sommaren 1992, jfr 3.8.2.

Frågor om arbetsordningar, beslutsbefogenheter m.m. samt om information och ADB-utrustningar bör också ingå i kommitténs uppdrag.

I detta sammanhang kan det vara värt att uppmärksamma att de nuvarande anställningsmyndigheterna har ansvaret för verksamhet och personal till dess något annat beslutats. Inför förändringar i den statliga myndighetsstrukturen gav Civildepartementet 1991-03-06 ut cirkulär C 1991:2, i vilket ges upplysningar och råd om ett antal åtgärder i samband med olika förändringar.

I följande avsnitt belyses frågor om kompetens, verksamhetsutveckling och besparingar i samband med inrättande av Radio- och TV-myndigheten, som del av underlaget för en organisationskommitté.

3.8.2 Kompetensfrågor, lokaler och verksamhetsutveckling

Ledning

De nya styrformerna för statsmyndigheterna innebär ökade krav på ledningen för myndigheterna. En bättre framförhållning och omvärldsanalys är nödvändig för de vart tredje år återkommande fördjupade anslagsframställningarna. Myndigheterna ska styras via mål, resultatkrav och utvärdering. För detta krävs att myndigheterna kan redovisa relevanta resultat, kan utarbeta resultatmål och -mått och har tillfredsställande system för redovisning. Den nya ramanslagskon-

struktionen ger myndigheterna större frihet men kräver också mer kunskap, t.ex. för att själv sköta lokalhållning, upplåning m.m.

Kompetens, allmänt

Den ökade internationaliseringen kommer att innebära särskilda uppgifter för myndigheten, kommersialiseringen av radio- och TV-sändningar kräver särskild kompetens för de nya uppgifter som kan tillföras myndigheten, teknikutvecklingen kommer att medföra stora förändringar inom området. Att följa och analysera medieutvecklingen blir en förutsättning för verksamhetsutvecklingen. De nya styrformerna av statsförvaltningen nämndes ovan.

Vi kan förutse att vissa av kansliernas nuvarande uppgifter, på några års sikt, kommer att upphöra. Vissa kommer att förändras till sitt innehåll eller tillämpning. Nya uppgifter kommer till. Medarbetare med ny kvalificerad kompetens kommer att behöva tillföras myndigheten inom följande områden,

- internationell rätt
- marknadsrätt, skatterätt
- marknads-/medieekonomi
- företagsekonomi
- satellit-, radio- och TV-teknik
- informatik, journalistik (publicistisk erfarenhet)

Av samtliga kommer att krävas goda språkkunskaper, för vissa uppgifter mycket goda inom fackområdet.

Myndigheten kommer dock inte att kunna utgöra bas för rekrytering av fast anställda experter inom alla önskvärda områden. I budgeten måste därför finnas utrymme för köp av tjänster när tillfälliga behov uppkommer.

Vid en sammanslagning blandas olika kulturer och synsätt, präglade av tidigare uppgifter och roller. Ledningen bör stimulera cirkulationstjänstgöring, personalutveckling, information m.m., för att skapa ett gemensamt kreativt arbetsklimat. Olika tvärgrupper kan vara ett medel, t.ex. för arbete med en informationsplan, för analys av omvärldskrav, m.m.

Lokaler

Vi har enligt våra direktiv haft i uppdrag att på ett tidigt stadium undersöka möjligheterna att anskaffa ändamålsenliga lokaler för den nya organisationen i Stockholmsområdet. Under hösten 1991 försäkrade vi oss om möjligheter att lokalisera en samlad organisation till kv. Garnisonen på Östermalm i Stockholm, med närhet till public service-företagen, Filminstitutet, Arkivet för ljud och bild. Förslaget har inte planerats fullt ut avseende t.ex. inredning, service m.m.

Förutsättningarna har sedermera ändrats genom att Kabelnämnden och Närradionämnden blivit uppsagda från sina lokaler fr.o.m. den 1 oktober 1992. Det gäller nu att ordna inplacering av de båda myndigheterna i lokaler som också på sikt kan härbärgera de övriga aktiviteter som den nya myndigheten förutsätts omfatta. Alternativet med två flyttningar måste undvikas. Byggnadsstyrelsen undersöker nu möjligheterna att lösa den akuta lokalfrågan. Eftersom ingen av de nuvarande nämnderna har fullmakt att teckna samråd för en samlokalisering bör en lokalgrupp med representanter för alla tre nämnderna snarast bildas.

Beroende på slutligt val av lokaler kan frågor om växel och reception bestämmas. Växel- och receptionstjänster m.m. ingår ofta som service i olika lokalofferter. När regeringen beslutar om ramanslag för den nya organisationen kan den själv bestämma om att förhyra lokaler för den egna verksamheten (regeringsbeslut med anvisningar 1992-03-26).

Våra direktiv förutsätter att den nya myndigheten skall ligga i Stockholm. Det har under utredningsarbetets gång lämnats andra förslag. Kiruna och Sundsvalls kommuner har särskilt tillskrivit utredningen. Propåer har förekommit även från andra håll. Om annan lokalisering än till Stockholm skall övervägas krävs en kompletterande utredning

Verksamhetsutveckling

Det är inte meningsfullt att nu föreslå arbetsformer, rutiner, arbets- eller handläggningsordningar för de uppgifter som föreslagits ingå i den nya organisationen. Vi förutsätter att det görs, dels av en kommande organisationskommitté, dels av den nya myndigheten. I detta

sammanhang vill vi ändå peka på vissa möjligheter till effektivisering, peka på vissa problem och ge vissa utgångspunkter. Den organisationsstruktur och den funktionsindelning som tidigare presenterats utgör stommen.

Funktion för administration

Administrationen ska ge stöd till sakverksamheten och vara professionell. Administrativ utveckling ger också vissa förutsättningar för effektivisering av sakverksamheten, därför tas några övergripande frågor för denna funktion upp inledningsvis. Nuläge och dimensionering har tidigare beskrivits i avsnitt 3.5.3.

Ett väl genomtänkt ADB-stöd för informationshantering – diarieföring, ord- och textbehandling, intern kommunikation, register, sökningar m.m. – är en förutsättning för att hela organisationen skall kunna fungera och arbeta effektivt. En informationsstrategi bör utarbetas, med inriktning också mot de internationella uppgifter med informationsutbyte och databasuppbyggnad (Medialex) som kommer att åläggas myndigheten.

Detta arbete kommer att innebära vissa problem. Kabel- och Närradionämnden har i dag ett mycket välutvecklat ADB-stöd för de speciella uppgifter nämnderna har, men systemet följer inte vedertagna standarder. Radionämnden har inget ADB-stöd, men står i begrepp att anskaffa ett antal persondatorer för i första hand ord- och textbehandling. De två kansliernas utrustningar kommer att behöva samordnas.

Att snarast utarbeta en strategi för hur informations- och ADB-stödet skall utformas kommer att bli myndighetschefens ansvar, med stöd huvudsakligen från den administrativa funktionen. Kabelnämndens verksamhet har nyligen ändrats vilket medfört att ett antal register är obsoleta. Närradionämndens verksamhet kommer sannolikt att innebära att viss registerhantering kan utgå under det närmast kommande året. Nya registerbehov tillkommer.

I dagens läge finns alternativa vägar att gå för att lösa de ADB-tekniska frågorna. Det minst kostsamma är att komplettera Kabel- och Närradionämndernas system med ett antal terminaler samt analysera behovet mot internationella krav. Ett annat är att analysera den sammanlagda verksamheten gemensamt när myndigheten inrättas (dvs.

börja om från början) och analysera uppgifter, internationella åtaganden, behov av utrustning, standardiseringskrav, m.m. och därefter göra en installationsplan mot (då) befintlig utrustning. I det senare alternativet är i det nu i det närmaste omöjligt att förutse vad arbetet kommer att innebära och vilka kostnader som uppstår.

Vi förutsätter ett gemensamt diarium för hela organisationen, som en av de viktigaste byggstenarna i den ADB-baserade informationsbehandlingen.

Löne- och ekonomiadministration decentraliseras alltmer inom statsförvaltningen. Ekonomisystem måste utformas för att motsvara regeringens krav på resultatredovisning m.m. Vi anser att den nya myndigheten bör anskaffa stödsystem för on-line hantering av löner och ekonomi, dvs. Riksrevisionsverkets Cesam och Statens löne- och pensionsverks PIR i de versioner som är aktuella när myndigheten inrättas. Det skulle på sikt innebära en smärre kostnadsminskning samt medge ändamålsenlig och aktuell överblick.

En samordning av nämndernas specialutrustningar – videoutrustningar, kassett- och bandspelare, specialradio m.m. – bör ske inom den administrativa funktionen. På samma sätt bör all litteratur och samordnas och (så småningom) katalogiseras.

Personalutbildning och personalutveckling kommer att bli en vital fråga för den nya myndigheten. Den måste planeras och genomföras på ett professionellt sätt.

Funktion för granskning och kontroll

I denna funktion skall beredas ärenden för beslut av radio- och TV-nämnden. Den föreslagna chefsjuristerna som, efter föredragning, skall fatta beslut i ärenden rörande granskning bör tillhöra denna funktion.

Själva granskningsuppgifterna har beskrivits tidigare. Den totala omfattningen av funktionens verksamhet, om ett år eller två, är svår att exakt ange. Det innebär krav på flexibilitet, möjlighet till omprioriteringar, både av uppgifter och av resurser. Anmälningar måste alltid tas om hand, men det måste inte innebära att initiativgranskning eftersätts. Strategisk initiativgranskning bör planeras.

Är det klokt att blanda flera former för granskning i samma arbetsgrupp? Vi anser det rimligt, även om vi anser att vissa hand-

läggare kan specialisera sig på särskilda granskningsuppgifter. Utvecklingen är å andra sidan så dynamisk att inget är riktigt givet för en framtid. Efterhandsgranskningen är alltid känslig och relateras till yttrandefriheten.

Granskningen sker utifrån olika lag- och regelkomplex. Ibland tangerar de varandra. Tolkningen av regler är grannlaga, olika praxis utvecklas, men måste också kunna förändras. Sanktionsmöjligheterna består i de flesta fall av vitesförelägganden som den mest kända åtgärden. Nämndens beslut måste därför omfattas av respekt och tilltro – det är uttalandet i sig som ska vinna gehör och aktning.

Vi har karakteriserat granskningsuppgifterna i en kvalitativ typ och en kvantitativ typ – en mjuk och en hård. Kvalitativ granskning innebär tolkning och analys av ett program t.ex. utifrån regler om opartiskhet och saklighet, tolkning om ett reklamslag är avsett att fånga uppmärksamheten hos ett barn under tolv år eller ej. Kvantitativ granskning handlar t.ex. om att avgöra om annonstid enligt reglerna överskridits eller ej, om ett programbolag sänt ett genmäle eller beriktigande, eller ej. Den kvalitativa granskningen avser analys av innehållet i ett program, den kvantitativa är mera formbunden, reglerna är oftast tydligare. Som utgångspunkt kan de användas att karakterisera svårighetsgrad (kompetens och tidsåtgång) i granskningen. De kan också ge en anvisning om ställningstagande till huruvida samma nämnd ska avgöra alla sorters ärenden. Vi anser att motiven för att samla all granskning i en funktion är starkare än att behålla nuvarande ordning.

Funktion för tillståndsgivning m.m.

I denna funktion ingår all tillståndsgivning, som nu ges av Närradio- och Kabelnämnderna, dvs. tillstånd att sända närradio och fördelning av sändningstider i närradio, förordnande av lokala kabelföretag och beslut om undantag från nätinnehavares skyldigheter. Överdirektören bör fatta beslut i ärenden om tillstånd.

Vissa faktorer kan bidra till att samtliga dessa ärendetyper kommer att minska något i omfattning. Närradion föreslås avgiftsbefrias (Ds 1992:22). Närradioverksamheten skulle därmed komma att befrias från vissa pålagor, men kan å andra sidan komma att minska till förmån för privatradioverksamhet. Lokala kabelsändarföretag får inte

sända reklam och kan frestas att avstå från företagsformen för att istället bli reklamfinansierade. Frågor om nätinnehavares skyldigheter kan i mångt vara lösta inom det närmaste året. En analys av verksamheten, mot bakgrund av dessa kvarstående oklarheter vad avser ändring av regelverk och förändringar av ideell verksamhet till förmån för kommersiella intressen, måste göras när den nya myndigheten inrättas.

Debitering av närradio- (om avgifterna finns kvar) och koncessionsavgifter bör ingå i funktionens uppgifter.

En tillkommande uppgift blir koncessionsgivning för privatradio (Ds 1992:22). Vi har tidigare föreslagit att dessa uppgifter samordnas med myndighetens verksamhet i och med att ett uppdrag ges till en organisationskommitté. Metoder och rutiner för koncessionsgivning måste utarbetas. Samverkan behövs både med den nya myndigheten på telekommunikationsområdet och med närradioverksamheten.

Funktion för information, internationellt arbete, utredning

Organisationens externa *informationsarbete* skall tillhöra denna funktion. Den kunde också läggas inom administrationen eftersom det är en serviceuppgift för hela organisationen. Vi bedömer det dock lämpligare att närmare sammanföra utredning, internationella kontakter och information och vill samtidigt understryka att organisationens hela verksamhet kräver en professionell hantering av informationsmaterial, presskontakter m.m.

Under avsnitt 2.1.5 har radiolagsutredningens arbete kort beskrivits. Det *internationella arbetet* kommer att öka. Radio- och TV-myndigheten bör bli den ansvariga organisation, som Europarådskonventionen förutsätter att varje medlemsland skall ha, samt få ansvar för den rapportering av svenska förhållanden inom området som EG-direktivet "TV utan gränser" kräver. Genom EES-avtalet har Sverige också åtagit sig att införa en lagstiftning som uppfyller EG-direktivets krav. För att Sverige skall kunna ratificera Europarådets konvention om TV-sändningar måste också konventionens krav vara tillgodosedda (Radiolagsutredningens delbetänkande 1992:31). Vissa uppgifter som kan förutses är uppbyggnad och vidmakthållande av en europeisk databas med ländernas lagar inom området (Medialex). Sverige kommer också att åläggas att föra register över programföretag, att

samla in programstatistik och avrapportera denna m.m. Uppgifter av detta slag bör tillföras denna funktion.

I detta sammanhang kan det också vara på sin plats att något utförligare beröra uppgiften att *följa utvecklingen*.

Det ligger i och för sig i alla myndigheters intresse att bevaka omvärlden och att hålla de politiska instanserna underrättade om förändringar i ansvarsområdet som påkallar beslut i en eller annan riktning.

Utvecklingen på massmedieområdet i allmänhet, och den till allmänheten riktade radion och televisionen i synnerhet, bevakas som framgått av det föregående, inte på något samlat sätt.

I regel har beslutsunderlag framställts inom statliga utredningar som tillkallats för speciella frågor. Det har rört sig om dels statliga utredningar av traditionellt slag dels departementala arbetsgrupper. Några på måfå valda exempel på sådana utredningsrapporter är TV-politiken (SOU 1989:71), Nya vyer (SOU 1979:69), VIDEO (SOU 1981:55) samt Lokalt ledd närradio (SOU:1990:70).

Gemensamt för det nuvarande utredningsväsendet och bevakningen i stort av mediesektorn, speciellt radio och TV, är dess ad hoc-karakter; det saknas en kontinuerlig bevakning. För en begränsad tid fokuseras intresset kring en viss företeelse, men ofta läggs värdefull statistikinsamling ned i och med att utredningen avslutar sitt arbete. I många fall riskerar vidare traditionella utredningar att bli omkörda av den tekniska utvecklingen.

Det finns anledning att redan på detta stadium varna för överdriven tro på kunskapsinsamling och omvärldsbevakning i sig. Det görs en hel del redan nu utanför departements- och myndighetssfären. Bl.a. finns en regelbunden utgivning av flera kvalificerade nyhetsblad. Nämnas skall i sammanhanget Nordicoms arbete, som får statsbidrag.

Den springande punkten när det gäller att säkerställa en relevant bevakning av utvecklingen är givetvis ett förtroendefullt samarbete mellan departementet och myndigheten. En långsiktig plan och en arbetsfördelning måste utarbetas.

Exempel på frågor som bör kunna bevakas/utredas av myndigheten, och där rimligen den sakkunskap som redan finns på de nuvarande nämnderna kan komma till pass är:

- underlag till departementet för belysning av hur olika avtalsförpliktelser iakttagits av public service-sektorn respektive Nordisk Television AB (dvs. annat än den nuvarande radionämndsbevakningen i strikt mening),
- underlag till publikrådet (prop. 1991/1992:140) avseende t.ex. måluppfyllelse på de områden som särskilt bevakas av rådet, samt
 - bevakning av mediepolitik och teknisk utveckling i utlandet och i internationella organisationer, t.ex. EG, Europarådet, GATT, ITU.

Frågor och områden som dessa berör naturligtvis hela den samlade verksamheten inom organisationen och kräver samverkan mellan flera för att bli belyst på ett allsidigt sätt. Ansvaret föreslår vi förläggs till denna funktion.

I ett särskilt avsnitt, 3.5.5, har vi behandlat stöd till lokal programverksamhet i kabel-TV. Om detta stöd kvarstår anser vi att överdirektören skall besluta i sådana ärenden.

Kommittédirektiv

Dir. 1991:68

Myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten

Dir. 1991:68

Beslut vid regeringssammanträde 1991-07-25

Statsrådet Persson anför.

Mitt förslag

En särskild utredare bör tillkallas för att utarbeta förslag till organisation för en sammanhållen central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten. Den nya myndigheten skall ersätta radionämnden, kabelnämnden och närradionämnden och även ansvara för myndighetsuppgifter som tillkommer på grund av t.ex. nya slag av sändningar till allmänheten.

Den nya myndigheten förutsätts träda i funktion den 1 januari 1993. Den särskilde utredaren bör lägga fram förslag om den nya myndighetens organisation samt förslag till anslagsframställning för den andra hälften av budgetåret 1992/93 senast den 1 december 1991.

Nuvarande organisation

Organisationen av radio- och TV-sändningar till allmänheten i Sverige har hittills utmärkts av att olika verksamheter har varit klart åtskilda. Sveriges Radio-koncernens sändningar, närradion och de lokala kabelsändningarna har olika inriktning. Beröringspunkterna har varit ganska få.

Denna situation avspeglas i myndighetsorganisationen inom området. Varje gång en ny verksamhet har tillkommit, har man skapat en särskild myndighet, vars uppgifter är helt inriktade på resp. område. Det finns därför i dag flera små myndigheter som var och en behandlar sin form av radio- eller trådsändningar till allmänheten.

Radionämnden

Radionämnden är ett statligt organ med uppgift att genom efterhandsgranskning övervaka att de företag som har tillstånd enligt 5 § radiolagen att sända radioprogram, dvs. programföretagen inom Sveriges Radio-koncernen, utövar sändningsrätten i enlighet med 6 § radiolagen och bestämmelserna i avtalen mellan staten och programföretagen.

Nämnden kan granska program både efter anmälan och på eget initiativ. Prövningen kan också omfatta programföretagens beslut med anledning av begäran om beriktigande eller genmäle.

Nämnden består av sju ledamöter och f.n. fem suppleanter, vilka utses av regeringen. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Personalen vid nämnden består av en direktör, som också skall ha domarerfarenhet, och sju andra tjänstemän. Nämndens verksamhet bekostas med TV-avgiftsmedel.

De beslut som radionämnden kan fatta i granskningsärenden är av tre slag.

Fällande beslut innebär att programmet strider mot radiolagen eller avtalet med staten. *Kritiserande beslut* betyder att brist har konstaterats men inte bedömts så allvarlig att programmet strider mot radiolagen eller avtalet. *Friande beslut* innebär att programmet inte står i strid med radiolagen eller avtalet.

Fällande eller kritiserande beslut får endast fattas vid sammanträde med nämnden. Friande beslut får fattas av nämndens direktör om de inte är av större vikt eller har principiell betydelse. Ca 80 % av besluten i granskningsärenden fattas av direktören.

Ett fällande beslut av radionämnden leder normalt inte till någon annan påföljd än att det programföretag som saken gäller på lämpligt sätt skall redogöra för beslutet i ett program. Beslutet innebär alltså inte något förbud att i fortsättningen upprepa det kritiserade förfarandet, även om förutsättningen givetvis är att programföretagen i framtiden skall rätta sig efter nämndens beslut.

Om det finns skäl att anta att programföretaget "i väsentlig mån" har brutit mot 6 § radiolagen eller mot avtalet med staten får emellertid staten påkalla utredning i frågan genom utredningsmän som utses enligt lagen om skiljemän. Om utredningen ger anledning till det får staten säga upp avtalet. Det har hittills inte inträffat att staten har påkallat någon sådan utredning.

Radionämndsutredningen 1974

I början av 1970-talet utreddes frågan om radionämndens organisation av en särskild utredare. Bakgrunden var att den ökade ärendemängden gjorde

det nödvändigt med ändrade arbetsformer.

I betänkandet (Ds U 1974:7) Radionämnden – breddad granskning och ny organisation föreslogs att det skulle inrättas ett fristående granskningsorgan, en radioombudsman. Radioombudsmannen skulle fatta beslut om initiativgranskning, fungera som första instans vid initiativärenden, självständigt avgöra ärenden som inte är principiellt betydelsefulla eller annars är av större vikt samt föra talan inför radionämnden i ärenden som förts dit.

Radionämnden skulle alltså vara ett renodlat beslutsorgan av domstolskaraktär. Ärendena skulle avgöras vid en offentlig förhandling och radioombudsmannen skulle få en ställning som liknar åklagarens i ett brottmål.

Utredningens förslag följdes emellertid inte. I stället beslöts år 1978 om radionämndens nuvarande organisation, med befogenhet för direktören att fatta friande beslut.

Närradionämnden

Närradionämnden började sin verksamhet år 1986, då den övertog vissa av de uppgifter som hade fullgjorts av närradiokommittén sedan försöksverksamheten med närradio inleddes år 1979.

Nämndens uppgift är att pröva frågor om närradio och att öva tillsyn över närradioverksamheten. Det innebär att nämnden beslutar om nya sändningsorter för närradio, om vilka sammanslutningar som skall få sända och under vilka tider varje sammanslutning får sända. Nämnden beslutar också om avgifter i ärenden om närradio.

Nämnden efterhandsgranskar också program som har sänts i närradion. Om en sammanslutning har brutit mot reglerna i närradiolagen, t.ex. genom att sända på tider som den inte har tillstånd för eller genom att sända reklam, kan närradionämnden återkalla sändningstillståndet för högst ett år. Tillståndet kan också återkallas om ett program i en dom har befunnits innefatta yttrandefrihetsbrott, t.ex. hets mot folkgrupp.

Närradionämnden består av sju ledamöter, av vilka ordföranden och vice ordföranden är domare.

Närradionämnden och kabelnämnden har ett gemensamt kansli med ca 15 anställda.

Kabelnämnden

Också kabelnämnden inledde sin verksamhet år 1986, då den nuvarande lagen (1985:677) om lokala kabelsändningar (kabelnagen) ersatte en tidigare provisorisk reglering.

Kabelnämndens uppgift är att pröva frågor om lokala kabelsändningar

och att öva tillsyn över verksamheten. Nämnden beslutar om tillstånd att vidareända programkanaler från satelliter, om tillstånd att bedriva egensändningar samt om tillstånd att uppläta kanaler i kabelnät till annan för egensändningar.

Nämnden fördelar också statligt stöd till lokal programverksamhet.

Vidare efterhandsgranskar kabelnämnden program, och ombesörjer för det ändamålet att satellitprogram som vidareändas i landet spelas in.

Nämnden prövar frågor om återkallelse av sändningstillstånd, om förbud mot fortsatt vidareändning av programkanaler från satelliter och om skyldighet för den som bedriver egensändningar i uppläten kanal att upphöra med sändningarna. Frågor om förbud mot vidareändning eller återkallelse av tillstånd på grund av att sändningarna har innehållit våldsskildringar eller pornografi eller utgjort hets mot folkgrupp prövas emellertid av Stockholms tingsrätt.

Kabelnämnden består av sju ledamöter, av vilka ordföranden och vice ordföranden är domare.

Som nämnts har närradionämnden och kabelnämnden ett gemensamt kansli med ca 15 anställda.

Övriga myndigheter

För fullständighetens skull behandlas också översiktligt två organ vars verksamhet faller något vid sidan av den egentliga rundradioverksamheten, nämligen taltidningsnämnden och frekvensförvaltningen.

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden är en myndighet som inrättades den 1 juli 1988 och som övertog vissa uppgifter som tidigare hade handlagts av taltidningskommittén.

Nämnden prövar frågor om statligt stöd till radio- och kassettidningar samt för fördelning av utrustning och utbildning av abonnenter. Nämnden skall också besluta om tillstånd att sända radiotidningar samt om återkallelse av sådant tillstånd.

Taltidningsnämnden består av sju ledamöter som utses av regeringen. Nämndens kansliöromål fullgörs av presstödsnämnden.

Frekvensförvaltningen

Frekvensförvaltningen har en självständig ställning inom televerket. Dess uppgift är bl.a. att planera hur radiofrekvenser skall användas för olika än-

damål, att med stöd av 2 § radiolagen (1966:755) ge tillstånd till innehav och användning av radiosändare samt att övervaka radiotrafiken och avhjälpa störningar m.m. Som nämns i det följande är frekvensförvaltningens organisation under utredning.

Statskontorets studie av små myndigheter

På regeringens uppdrag har statskontoret år 1988 lagt fram en förstudie till en översyn av små myndigheter.

Under rubriken "Ljud- och bildmyndigheter" sammanför statskontoret statens biografbyrå, arkivet för ljud och bild, radionämnden, kabelnämnden och närradionämnden. Statskontoret anser att det finns skäl att undersöka förutsättningarna för om de olika beslutsorganen kan betjänas av ett och samma kansli. En sådan gemensam organisation skulle kunna ge förutsättningar för ett effektivare resursutnyttjande, större flexibilitet och minskad sårbarhet. Bakom förslaget ligger främst en önskan om ökad organisatorisk effektivitet.

Aktuella förändringar

Inom rundradions område har det under senare tid tagits initiativ till en rad olika förändringar. Förändringarna berör såväl de centrala villkoren för olika verksamhetsgrenar som mer marginella förändringar i regelverk och organisation. Arbetet med förändringar har nått olika långt. I några fall föreligger riksdagsbeslut medan det i andra fall är fråga om förslag av utredningar eller myndigheter eller om pågående utredningsarbete. På ett par punkter har beslut att inleda ett utredningsarbete nyligen fattats.

I det följande redovisas översiktligt de olika aktuella förändringarna.

Ny yttrandefrihetsgrundlag

Riksdagen har nyligen (1990/91:KU 21, rskr. 254) som vilande antagit regeringens förslag (prop. 1990/91:64) om en ny yttrandefrihetsgrundlag. Genom den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen ges grundlagsskydd åt yttrandefriheten i radio, television, filmer, videogram och ljudupptagningar m.m. Den nya grundlagen bygger på samma grundsatser som tryckfrihetsförordningen. Det innebär bl.a. att principerna om censurförbud och etableringsfrihet blir gällande för hela det moderna massmediområdet. Enda undantaget är användningen av radiofrekvensspektrum där en etableringsfrihet i tryckfrihetsrättslig mening inte kan gälla. Vidare kan förhandsgranskning av filmer och videogram som skall visas offentligt förekomma även i

fortsättningen. I övrigt genomförs de tryckfrihetsrättsliga principerna om ensamansvar och källskydd, begränsning av möjligheterna till kriminalisering samt särskild rättegångsordning med tillgång till jury. Den nya grundlagen är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1992.

Den nya grundlagen får direkta konsekvenser för regleringen av närradion och kabelsändningarna.

Enligt 3 kap. 5 § andra stycket i yttrandefrihetsgrundlagen skall ingripanden i fråga om rätten att sända radioprogram som grundar sig på missbruk av yttrandefriheten prövas av domstol under medverkan av jury. Detta gäller dock inte om saken rör överträdelse av föreskrifter eller villkor i fråga om reklam m.m.

Med anledning av denna föreskrift i grundlagen har regeringen (prop. 1990/91:179) föreslagit en ändring av närradiolagen med innebörden att beslut om återkallelse av tillståndet att sända närradio med anledning av yttrandefrihetsbrott fr.o.m. den 1 januari 1992 skall fattas av domstol med jury i stället för, som nu är fallet, av närradionämnden.

Yttrandefrihetsgrundlagen innebär vidare (3 kap. 1 § första stycket) att varje svensk medborgare och svensk juridisk person har rätt att sända radioprogram genom träd. Denna frihet hindrar emellertid inte att det i lag meddelas föreskrifter dels om skyldighet för nätt innehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning, dels om ingripanden mot fortsatt sändning av ett utbud som inriktas på våldsframställningar, pornografiska bilder eller hets mot folkgrupp (3 kap. 1 § andra stycket). Bestämmelserna i grundlagen hindrar inte heller att det i lag meddelas bestämmelser om förbud mot kommersiell reklam i radioprogram eller om villkor för sådan reklam, eller föreskrifter om förbud mot och villkor för annan annonsering och sändning av program som helt eller delvis bekostas av någon annan än den som bedriver programverksamheten (1 kap. 12 § andra stycket).

Om grundlagens innehåll skall i övrigt bara nämnas 7 kap. 4 §. Där anges att det i lag får föreskrivas att en nämnd vars sammansättning är bestämd i lag och vars ordförande skall vara eller ha varit ordinarie domare skall granska om radioprogram, som någon har sänt på annat sätt än genom träd, står i överensstämmelse med de föreskrifter eller andra villkor som gäller för sändningarna. En sådan nämnd får endast uttala sin mening och förelägga den sändande att följa föreskrifterna eller villkoren. I lagen får föreskrivas att ett föreläggande av nämnden får förenas med vite. Paragrafen avslutas med en erinran om att frågor om ansvar för yttrandefrihetsbrott och om utdömande av vite alltid prövas av domstol.

En ny TV-kanal

Med anledning av förslag i regeringens proposition (prop. 1990/91:149) om radio- och TV-frågor har riksdagen (1990/91:KU 39, rskr. 370) beslutat att en ny tredje TV-kanal får inrättas i Sverige. Programverksamheten i den nya kanalen skall bedrivas av ett företag som är fristående från Sveriges Radio-koncernen. Sändningarna får innehålla betalda annonser. Vissa grundläggande regler för programverksamheten anges i lag, däribland den övervägande delen av de regler som skall gälla för annonserna. Övriga regler för programverksamheten skall anges i ett avtal som sluts mellan regeringen och programföretaget. På samma sätt som gäller för Sveriges Radio-koncernen skall det nya programföretagets sändningar övervakas genom efterhandsgranskning av radionämnden. Nämndens granskning skall även avse efterlevnaden av de regler som gäller för annonserna.

Nytt huvudmannaskap för rundradionätet

Genom regeringens beslut denna dag har jag erhållit bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för att utarbeta förslag till nytt huvudmannaskap för verksamheten med programinsamling och programutsändning för Sveriges Radio och det nya reklam-TV-företaget.

Enligt direktiven för utredningen bör verksamheten drivas av staten i en organisation som är fristående från televerket.

För verksamheten bör i övrigt gälla att befintliga sändarstationer m.m. skall vara tillgängliga på likvärdiga villkor för alla programföretag med tillstånd att bedriva rundradiosändningar enligt 5 § radiolagen.

Omorganisationen bör ske senast i samband med förändringar i associationsformen för televerket. Arbetet med att finna en ny associationsform för verket inriktas mot att övergången skall kunna äga rum den 1 juli 1992.

Mellanstatliga regler för TV-sändningar

Sverige undertecknade i maj 1989 en konvention om gränsöverskridande television, vilken utarbetats inom Europarådet. Konventionen träder i kraft efter det att sju stater, varav fem skall vara medlemmar av Europarådet, har tillträtt den. Enligt konventionen åtar sig de deltagande staterna vissa förpliktelser. Varje konventionsstat skall se till att de gränsöverskridande TV-sändningar för vilka staten är ansvarig följer de regler för innehållet som anges i konventionen. Staterna åtar sig också att garantera mottagningsfrihet och att inte hindra vidareutskickning av programtjänster som överensstämmer med konventionens villkor. Vidare innehåller konventionen regler om att

varje konventionsstat skall ange en eller flera ansvariga myndigheter samt att de skall lämna viss information om programföretag under statens jurisdiktion samt om den egna lagstiftningen m.m. I konventionen finns också ett maskineri för hantering av överträdelser av konventionens regler. Inom ramen för detta kan en mottagande stat under vissa villkor få rätt att temporärt hindra vidareändning av en programtjänst vars innehåll strider mot konventionsreglerna.

I oktober 1989 beslutade ministerrådet inom de Europeiska gemenskaperna (EG) ett direktiv till medlemsstaterna om samordning av vissa föreskrifter om televisionsverksamhet. Direktivet innebär att medlemsstaterna senast den 3 oktober 1991 skall ha anpassat sin reglering till de krav som ställs upp i direktivet. De sakliga regler som ingår i direktivet överensstämmer i stora delar med Europarådets TV-konvention. Vissa skillnader finns emellertid.

Radiolagsutredningen (U 1985:5) har i uppdrag (dir. 1989:21) att belysa konsekvenserna av ett svenskt tillträde till TV-konventionen samt lägga fram förslag till den lagstiftning som behövs.

Närradioutredningen

Närradioutredningen (U 1988:7) har avgivit betänkandet (SOU 1990:70) Lokalt ledd närradio. Betänkandet innehåller förslag till förändringar av villkoren för närradion i en rad olika avseenden. Sändningarnas räckvidd skall kunna utvidgas till att täcka hela kommunen. De begränsningar som tidigare har gällt för närradioföreningarnas sändningsrätt föreslås bli upphävda. Beslut om sändningstid föreslås bli decentraliserade från närradionämnden till särskilt inrättade lokala närradioråd. Den nuvarande skyldigheten att utnyttja sändare som tillhandahålls av televerket föreslås också upphöra. Ett annat förslag innebär att påföljderna vid missbruk av yttrandefriheten i närradion skärps. Vidare läggs förslag fram om närradions användning för varning och information samt i krig och vid omedelbar krigsfara.

Närradioutredningens betänkande har remissbehandlats. Beredning av förslagen pågår.

Nya former av ljudradiosändningar m.m.

Närradioutredningens förslag utgår från att närradion skall ha kvar sin karaktär av föreningsradio. Frågan om närradions finansiering berörs inte.

I den allmänna debatten har det emellertid under senare tid framförts förslag om huvudsakligen lokalt avgränsade ljudradiosändningar utanför Sveriges Radio-koncernen och vid sidan av det regelverk som gäller för när-

radion. Det som förslagsställarna har haft i tankarna är sändningar som skulle få bedrivas också av andra än sådana organisationer som kan få sändningstillstånd enligt närradiolagen och som skulle få finansieras med reklam.

En orsak till att det hittills inte har varit realistiskt att överväga mer omfattande sändningar av detta slag är bristen på sändningsfrekvenser för ljudradio. Med nuvarande sändningsteknik och planeringsnormer är det tillgängliga frekvensutrymmet inom FM-bandet helt eller i det närmaste helt utnyttjat, i varje fall i storstadsområdena.

Genom regeringens beslut denna dag har jag erhållit bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för att klargöra de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för utökade sändningar av ljudradio och television.

I en första etapp skall utredningsarbetet behandla frågor om ljudradio-sändningar. Efter det att ett tekniskt och ekonomiskt underlag har presenterats avses utredningsarbetet fortsätta under parlamentarisk medverkan. De frågor som då skall behandlas gäller bl.a. rätten att bedriva sändningsverksamhet, sändningarnas geografiska omfattning och vilka regler som skall gälla för innehållet.

Under en andra etapp av det tekniska och ekonomiska utredningsarbetet skall förutsättningarna i fråga om TV-distribution belysas.

Frekvensförvaltningens organisation m.m.

En särskild utredning, frekvensrättsutredningen (K 1990:2), har till uppgift att se över grunderna för planering och tilldelning av radiofrekvenser samt frekvensförvaltningens organisation. Utredningen kan väntas avge sitt förslag vid utgången av år 1991. Enligt direktiven (dir. 1990:4) skall utredningen i första hand överväga ett alternativ för organisationen som innebär att statens telenämnd tar över myndighetsuppgifter på radioområdet. När det gäller frekvensförvaltningsfrågor som berör rundradion skall utredningen beakta behovet av samordning mellan telenämnden och berörda myndigheter på rundradioområdet.

Utredningsuppdraget

Av redogörelsen framgår att flera olika förändringar nu är aktuella inom rundradions område. Vissa av dessa förändringar kan redan nu urskiljas klart medan andra ännu inte kan anges i detalj, bl.a. därför att det ännu inte föreligger nödvändiga politiska beslut. Man kan emellertid räkna med att det fortlöpande kommer att tillkomma nya former av radio- och TV-sändningar till allmänheten, och att reglerna för nuvarande verksamhet successivt kommer att ändras.

Med hänsyn härtill är det enligt min mening lämpligt att nu förändra myndighetsorganisationen inom rundradioområdet. I stället för att myndighetsuppgifterna för varje särskild form av radio- och TV-sändningar till allmänheten handhas av ett särskilt organ, bör en sammanhållen central myndighet skapas för att ta hand om såväl de myndighetsuppgifter inom området som avser befintlig eller beslutad verksamhet som de uppgifter som kan tillkomma i framtiden.

Uppgiften att föreslå hur en sådan organisation skall vara utformad bör anförtros åt en särskild utredare.

Det går inte att nu med full säkerhet ange vilka slag av sändningar som kan komma att omfattas av myndighetens ansvar. Det beror bl.a. på innebörden i framtida politiska beslut. Den särskilde utredaren bör emellertid utgå från att den nya rundradiomyndigheten kommer att få uppgifter – omedelbart eller på sikt – som berör

- Sveriges Radio,
- ett nytt fristående TV-företag,
- den nya organisationen för programdistribution och programinsamling för Sveriges Radio och det nya TV-företaget,
- närradion,
- kabelsändningar,
- satellitsändningar som utgår från Sverige,
- de nya former av ljudradio- och TV-sändningar som kan komma fram som ett resultat av utredningen om de tekniska förutsättningarna för utökade sändningar av ljudradio och television.

Den särskilde utredaren bör utgå från att en ny myndighet för frekvensförvaltning kommer att ha ett övergripande ansvar för frekvenstekniska frågor och att den nya rundradiomyndigheten och frekvensmyndigheten kommer att samråda i sådana frågor som berör rundradioverksamheten.

Med hänsyn till att prövningen av frågor om radiotidningar förutsätter god kännedom om dagspressens förhållanden bör taltidningsnämnden behålla sitt organisatoriska samband med presstödsnämnden. Den nya myndighetens arbetsuppgifter bör därför inte omfatta taltidningsnämndens ansvarsområde. Utredaren bör däremot räkna med att det kan behövas samråd mellan taltidningsnämnden och den nya myndigheten t.ex. om fördelning av sändningstid.

Myndighetsuppgifternas art kommer att vara olika för olika slag av sändningar. Utredaren bör emellertid räkna med att den nya myndigheten kommer att ha uppgifter som gäller planering, tillståndsgivning och tillsyn samt uppbörd och kontroll av koncessionsavgifter. Ytterligare en förutsättning är att rundradiomyndigheten skall fungera som nationellt samrådsorgan inom

sitt område och även svara för löpande kontakter med myndigheter i andra länder.

Med hänsyn till svårigheten att förutse den framtida utvecklingen bör den nya myndigheten organiseras på sådant sätt att den lätt kan anpassas till förändringar av uppgifter och verksamhetsområden.

Den särskilde utredaren skall iaktta vad som sägs i årets kompletteringsproposition (prop. 1990/91:150 del II). Bildandet av den nya myndigheten ger möjligheter att bedriva verksamheten mera effektivt. Det ankommer på utredaren att föreslå arbetsformer som tar till vara de möjligheter till effektivisering som omorganisationen ger.

Vid utformningen av den nya myndigheten bör beaktas att regler för radio- och TV-verksamhet gäller villkoren för utövandet av yttrandefriheten och att tillämpningen därmed får särskilt stor betydelse. Enligt den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen gäller bl. a. särskilda procedurregler för beslut om reaktioner vid överträdelse av regler om radioprogram innehåll.

Av de myndigheter vars verksamhet avses komma att överföras till den nya myndigheten finansieras radionämnden med TV-avgiftsmedel genom anslag från rundradiokontot, medan närradionämnden och kabelnämnden finansieras med vanliga statsanslag. För de båda sistnämnda myndigheternas del gäller emellertid att statens utgifter för myndighetsverksamheten i princip skall motsvaras av avgiftsinkomster. Den särskilde utredaren bör lämna förslag om finansiering och anslagssystem för den nya myndigheten.

Med hänsyn till att den nya myndigheten i huvudsak kommer att bildas genom en sammanläggning av befintliga myndigheter bör den nya myndigheten förläggas till Stockholmsområdet. Härigenom underlättas en övergång till den nya organisationen utan att pågående verksamhet hindras. Utredaren bör på ett tidigt stadium undersöka möjligheterna att anskaffa ändamålsenliga lokaler.

Utredningsarbetet bör utföras i kontakt med berörda myndigheter, företag, organisationer och utredningar. Utredaren bör vid arbetets påbörjande och vidare under arbetets gång informera berörda huvudorganisationer och i förekommande fall annan berörd central arbetstagarorganisation, med vilken staten har eller brukar ha avtal om löner och andra anställningsvillkor, och bereda dem tillfälle att framföra synpunkter.

Den nya organisationen bör införas fr.o.m. den 1 januari 1993. Med hänsyn till behovet av tid för detaljplanering bör en proposition läggas fram under våren 1992, med inriktning på riksdagsbeslut i början av riksmötet 1992/93.

Den särskilde utredaren bör lägga fram förslag om den nya myndighetens organisation, inbegripet utkast till instruktion för myndigheten, samt förslag till anslagsframställning för den andra hälften av budgetåret 1992/93 senast den 1 december 1991. Senast den 1 mars 1992 bör utredaren avge förslag

till nödvändiga författningar samt lämna det underlag som kan behövas för förhandlingar om personalens anställnings- och arbetsvillkor.

För utredaren gäller regeringens direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare (dir. 1984:5) angående utredningsförslagets inriktning.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen be- myndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om radio och television

att tillkalla en särskild utredare – omfattad av kommittéförordningen (1976:119) – med uppdrag att lägga fram förslag om en central myndighet för radio- och TV-sändningar till allmänheten, och

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar

att kostnaderna skall belasta åttonde huvudtitelns anslag, Utredningar m.m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Utbildningsdepartementet)

Förslag till Förordning med instruktion för Radio- och televisionsmyndigheten

Härigenom föreskrivs följande.

Uppgifter

1 § Radio- och televisionsmyndigheten är central förvaltningsmyndighet för frågor om TV- och radiosändningar riktade till allmänheten. Myndigheten skall följa utvecklingen inom radio- och televisionsområdet.

2 § Radio- och televisionsmyndigheten skall särskilt

1. pröva frågor om tillstånd att sända närradio och privatradio,
2. besluta vilka sändare som skall få utnyttjas för närradio,
3. fastställa sändningstider för närradio,
4. bestämma sändningsområden för privatradio,
5. enligt lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten förordna lokala kabelsändarföretag, och besluta om undantag från nätinnehavares skyldigheter,
6. pröva frågor enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område och lagen (1985:1065) om statsbidrag till lokal programverksamhet,
7. bereda ärenden som skall avgöras av Radio- och televisionsnämnden,
8. bygga upp och vidmakthålla en databas för nationell lagstiftning inom televisionsområdet (MEDIALEX), och
9. genomföra utredningar och sammanställningar inom verksamhetsområdet.

Verksförordningens tillämpning

3 § Följande bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på myndigheten:

- 4-7, 9, och 10 §§ om myndighetschefens ansvar och uppgifter,
- 14 och 15 §§ om myndighetens regelgivning,
- 16 § om interna föreskrifter,
- 17 § om inhämtande av uppgifter,

- 18 § om ärendeförteckning
- 19 § om personalansvarsnämnden,
- 23–27 §§ om ärendenas handläggning,
- 28 § om vem som får begära in förklaringar m.m.,
- 29 § om myndighetens beslut.

Myndighetens ledning

4 § Vid myndigheten finns en överdirektör som är chef för myndigheten.

5 § Vid myndigheten finns en chefsjurist och en biträdande chefsjurist vilka skall ha erfarenhet som domare.

Organisation

- 6 § Verksamheten är indelad i fyra verksamhetsområden med inriktning på
- efterhandsgranskning och kontroll
 - tillståndsgivning
 - internationella frågor, utredning och information
 - administration.

Personalföreträdare

7 § Personalföreträdarförordningen (1987:1101) skall tillämpas på myndigheten.

Personalansvarsnämnden

8 § Radio- och televisionsmyndighetens personalansvarsnämnd består – förutom av överdirektören och personalföreträdarna – av myndighetens chefsjurist samt ytterligare en ledamot som utses av överdirektören. Överdirektören är nämndens ordförande.

Nämnden är beslutförför när ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande.

9 § När ärenden av större vikt avgörs i personalansvarsnämnden, skall om möjligt samtliga ledamöter vara närvarande.

Ärendenas handläggning

10 § Överdirektören skall avgöra ärenden som inte skall avgöras av Radio- och televisionsnämnden, personalansvarsnämnden eller av chefsjuristen eller biträdande chefsjuristen. Ärenden som avses i 2 § 1-2 och 4-6 skall alltid avgöras av överdirektören.

Om sådana ärenden som avses i första stycket inte behöver prövas av överdirektören, får de avgöras av någon annan tjänsteman. Hur detta skall ske anges i arbetsordningen eller i särskilda beslut.

Om överdirektören är jurist och har erfarenhet som domare får han även avgöra sådana ärenden som skall avgöras av chefsjuristen eller biträdande chefsjuristen.

Rådgivande organ

11 § Vid myndigheten får finnas ett rådgivande organ bestående av högst åtta ledamöter. Överdirektören beslutar i frågor om rådet.

Radio- och televisionsnämnden

12 § Inom myndigheten finns en Radio- och televisionsnämnd.

13 § Radio- och televisionsnämnden granskar genom övervakning i efterhand att ett företag som på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen (1966:755) har rätt att sända radioprogram (programföretag) utövar denna rätt i enlighet med bestämmelserna i radiolagen och det avtal om programverksamheten som gäller mellan regeringen och företaget.

Nämnden prövar också

– frågor om återkallelse av tillstånd att sända närradio eller privatradio,

– frågor om återkallelse av förordnanden som lokalt kabelsändarföretag,

– frågor om förelägganden enligt 17 a § radiolagen (1966:755), närradiolagen (1982:459), lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten och privatradiolagen (1992:000).

14 § Om Radio- och televisionsnämndens sammansättning finns föreskrifter i 17 § radiolagen (1966:7555).

15 § Nämndens granskning av program eller grupper av program sker efter anmälan eller på nämndens eget initiativ. Överdirektören, chefsjuristen eller biträdande chefsjuristen får också anmäla ärenden för nämndens prövning.

16 § Om en anmälan har kommit in till nämnden mer än sex månader efter det att programmet sändes, är nämnden inte skyldig att granska programmet.

17 § Nämnden får inte pröva ett programföretags beslut med anledning av en begäran om genmäle om den som har begärt genmäle motsätter sig att beslutet prövas. Den som har begärt genmälet skall beredas tillfälle att yttra sig i en sådan fråga, om det inte framstår som obehövligt.

18 § Vid sammanträde med nämnden

- avgörs ärenden av större vikt eller principiell betydelse,
- beslutas om att återkalla sändningstillstånd eller förordnande som lokalt kabelsändarföretag,
- beslutas om förelägganden,
- beslutas om att uttala att ett programföretag brutit mot bestämmelser i radiolagen eller i avtalet med staten.

19 § Nämnden är beslutför med en ordförande och tre andra ledamöter.

20 § Om det vid en överläggning framkommer skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

21 § Nämnden får i arbetsordningen eller i särskilda beslut lämna över till ordföranden eller till myndighetens chefsjurist eller biträdande chefsjurist att avgöra ärenden som inte är av det slaget att de behöver prövas av nämnden.

22 § Chefsjuristen och biträdande chefsjuristen får begära in yttranden i granskningsärenden.

23 § Ärendena avgörs efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får det dock medges att ärenden som avgörs enligt 22 § inte behöver föredras.

Överdirektören, chefsjuristen, biträdande chefsjuristen och andra tjänstemän vid myndigheten får närvara vid all handläggning som sker vid sammanträde.

24 § I 19 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om att få avvikande mening antecknad.

Tjänstetillsättning m.m.

25 § Nämndens ledamöter och ersättare för ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid. Regeringen utser ordförande och vice ordförande. Förordnandena ges för en bestämd tid.

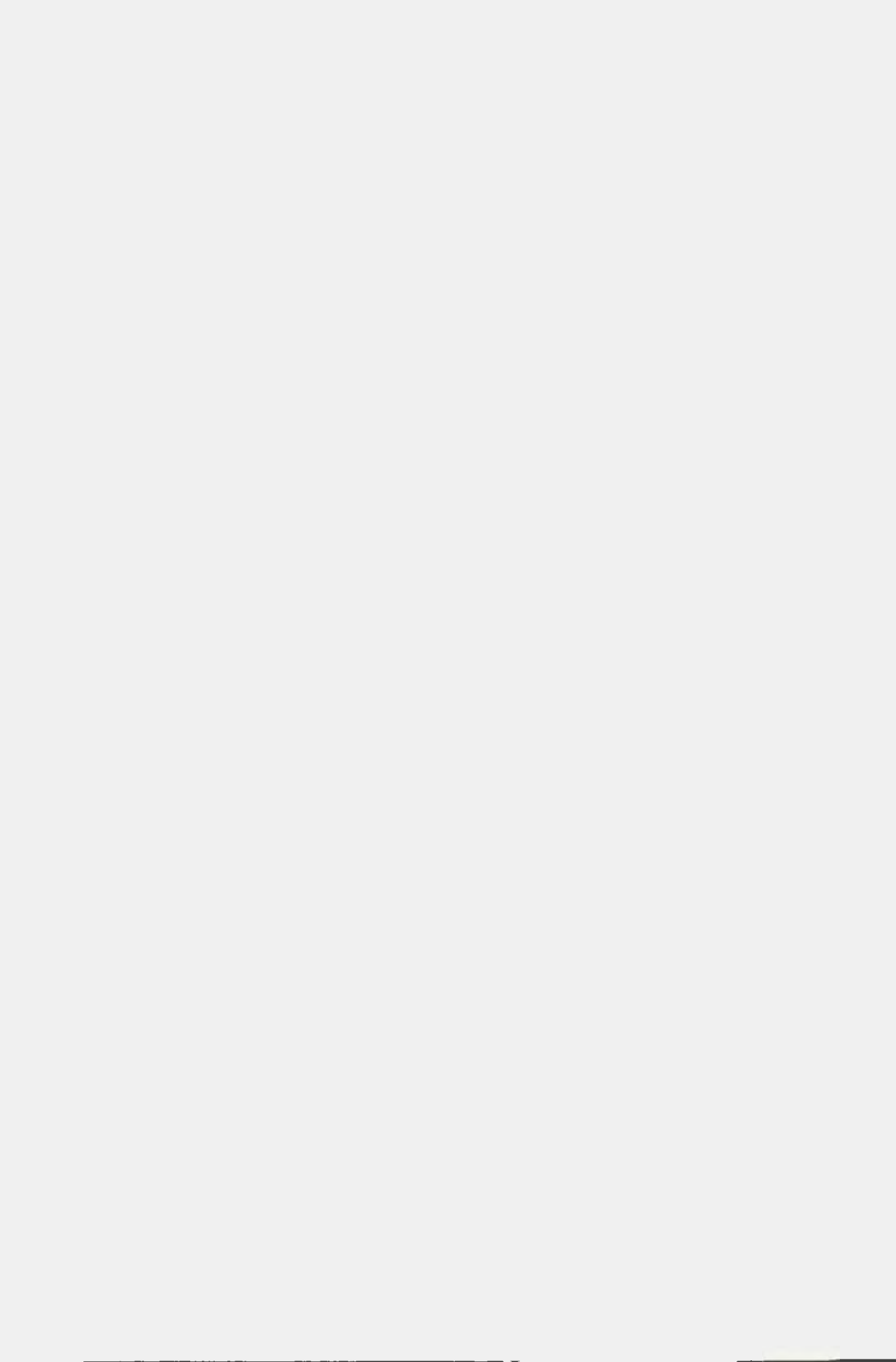
26 § Tjänster som överdirektör, chefsjurist och biträdande chefsjurist tillsätts av regeringen.

Andra tjänster tillsätts av myndigheten.

Bisysslor

27 § Besked om bisyssla enligt 37 § andra stycket anställningsförordningen lämnas av överdirektören i fråga om chefsjuristen och biträdande chefsjuristen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993, då förordningen (1988:339) med instruktion för radionämnden och förordningen (1988:340) med instruktion för kabelnämnden och närradionämnden skall upphöra att gälla.

Anslagsberäkning för budgetåret 1993/1994

Anslag för budgetåret 1992/93, förslag enligt budgetpropositionen 1991/92:100, Bilaga 12:

Radionämnden

Förvaltningskostnader	3 810 000		
Lokaler		909 000	
Summa			4 719 000

Kabelnämnden

Förvaltningskostnader	3 686 000		
Lokaler		415 000	
Anskaffning	1 000		
Summa			4 102 000
Stöd till lokal programverksamhet			1 250 000

Närradionämnden

Förvaltningskostnader	3 984 000		
Lokaler		623 000	
Anskaffning	1 000		
Summa			4 608 000
<i>Förvaltningskostnader, totalt</i>	11 484 000		
<i>Lokalkostnader totalt</i>		1 947 000	
<i>Statl. stöd</i>			1 250 000

Med ovanstående som underlag och med utgångspunkt i avsnitt 3.7.3 Besparingar, görs följande beräkning (ej index för 1993/94) för en ny Radio- och TV-myndighet med nämnd och råd.

Förslag

<i>Förvaltningskostnader</i>	11 599 000 (+115 000) kronor
<i>Lokaler</i>	1 500 000 (-447 000) kronor
<i>Stöd till lokal programverksamhet</i>	1 250 000 kronor

Någon minskning av Närradionämndens resurser har inte gjorts med hänsyn till att beslut ej fattats om att slopa avgifter för närradio.

Lokalkostnader avser offererad hyra i kv Garnisonen budgetåret 1992/93, för en lokalyta på 825 kvm + 50 kvm källararkiv, inkl. moms, exkl. service som städning, reception och dyl. Servicekostnader ingår i förvaltningskostnader för närvarande. Lokalerna kan utnyttjas för cirka 35 arbetsplatser.

Etableringskostnader tillkommer

Engångskostnader i samband med inrättande av den nya myndigheten, flyttning m.m. tillkommer och belastar budgeten för 1992/93 och 1993/94. Kostnader kan delvis beräknas, delvis är de beroende av t.ex. vilken form av ADB-samordning som väljs, vilka lokaler som slutligen väljs m.m.

Till etableringskostnader bör hänföras, kostnader för:

- ADB-samordning, systemöversyn, anskaffning m.m.
- Inredning, kan estimeras till cirka 1 750 000 kronor (exkl. moms) vid nyanskaffning
- Televäxel (om den ej ingår i hyresservice), 200–250 000 kronor
- Flyttningskostnader
- Trycksaker, information, brevpapper m.m.

Förslag: 2 500 000 kronor bör anslås för etablering av den nya myndigheten.

Nya uppgifter tillkommer

För nya uppgifter beräknas tillkomma 9,5 handläggartjänster och 2 assistenttjänster till en årlig kostnad av 4 200 000 kronor. Fria resurser för tillfälliga experter (konsulter) bör avsättas till ett belopp på 500 000 kronor årligen.

Förslag: Förvaltningskostnaderna ökas med ett årligt belopp av 4 700 000 kronor.

Förslag totalt

<i>Förvaltningskostnader:</i>	16 299 000 kronor
<i>Lokaler:</i>	1 500 000 kronor
<i>Stöd till lokal programverksamhet:</i>	1 250 000 kronor
<i>Etableringskostnader (engångsbelopp):</i>	2 500 000 kronor

Förteckning över aktuella och kommande myndighetsuppgifter

Funktion för granskning och kontroll (myndighetsuppgifter)

- * Efterhandsgranskning på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen.
Målgrupp: Public service-företagen, Nordisk Television AB
Radionämndens nuvarande uppgifter (i huvudsak anmälningar)
Prognos: Anmälningar oförändrat, initiativgranskning förutses öka
- * Efterhandsgranskning av närradiosändningar, återkallelser av tillstånd (närradiolag)
Målgrupp: Sammanslutningar med tillstånd att sända närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift (främst anmälningar, vissa initiativ)
Prognos: Uppgiften förändras, återkallelser minskar i omfattning
- * Efterhandsgranskning av kabelsändningar, återkallelse av förordnande om lokala kabelsändarföretag
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag, nätinnehavare eller annan genom avtal med nätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: Lokala kabelsändarföretag minskar, övriga ökar

*Resurser: 5,5 handläggare
2 assistenter*

Tillkommande uppgifter:

- * Efterhandsgranskning av privatrado (reklamregler)
Målgrupp: företag med koncessioner enligt kommande lagstiftning
Ny uppgift (i huvudsak initiativ)
Prognos: kan bli relativt omfattande
- * Granskning av satellitsändningar
Målgrupp: Svenska och utländska programföretag, utländska mediemyndigheter
Ny uppgift (anmälningar och initiativ)
Prognos: kan bli relativt omfattande

Resurser, prognos: 2 handläggare

Funktion för tillstånd m.m. (myndighetsuppgifter)

- * Tillstånd att sända närradio, tidsallokering (närradiolag)
Målgrupp: Lokala sammanslutningar som önskar sända eller sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förändras, minskar i omfattning (antalet sändare minskar)
- * Förordnande av lokala kabelsändarföretag (f.n. cirka 28 företag)
Målgrupp: Organisationer som vill bli, eller är lokala kabelsändarföretag
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Besluta om undantag från nättinnehavares skyldigheter ("must carry-regeln")
Målgrupp: Kabelnätinnehavare
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften minskar i omfattning
- * Debitering av koncessionsavgift från Nordisk Television AB
Målgrupp: Nordisk Television AB
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Oförändrad
- * Debitering av närradioavgifter
Målgrupp: Sammanslutningar som sänder närradio
Närradionämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften upphör eventuellt

*Resurser: 3,5 handläggare
4 assistenter*

Tillkommande uppgifter:

- * Koncessionsgivning för privatradio (inkl. bestämma sändningsområden och ge tillstånd)
Målgrupp: Kommersiella företag
Prognos: Koncessionsfördelning påbörjas (enligt förslag) den 1 januari 1993. Initialt omfattande arbete

Resurser, prognos: 2 handläggare

**Information, utredning, internationellt arbete
(myndighetsuppgifter)**

- * Statliga bidrag till lokal kabel-TV-verksamhet
Målgrupp: Lokala kabelsändarföretag m.fl.
Kabelnämndens nuvarande uppgift
Prognos: Uppgiften förenklas

Resurser: 0,5 handläggare

Tillkommande uppgifter:

- * Ansvar för uppbyggnad och vidmakthållande av Medialex
Målgrupp: Regeringar och internationella myndigheter inom området
Prognos: Resurs- och kompetenskrävande, speciellt i uppbyggnads-skedet
- * Ansvarig myndighet enligt Europarådskonventionen om gränsöver-skridande television
Målgrupp: Regering och internationella myndigheter inom området m.fl.
Prognos: Register- och statistikarbete, resurs- och kompetenskrävande
- * Följa utvecklingen på radio- och TV-området
Målgrupp: Regering, riksdag, samtliga övriga målgrupper
Prognos: Analys- och kontaktarbete
- * Svåra för utredningar inom området
Målgrupp: Regeringen
Prognos: Intermittent utrednings- och analysarbete
- * Information, trycksaker, massmediakontakter (ej myndighetsuppgift)
Målgrupp: Alla övriga målgrupper samt massmedia
Prognos: Kvalificerat informations/journalistarbete

*Resurser, prognos: 5,5 handläggare
2 assistenter*

Anm. Sekretariatsfunktion för programråd för public service-företagen har inte övervägts.

Administration

Ekonomi- och löneadministration

Personalrekrytering, -utbildning, -utveckling

Registratur, arkiv, bibliotek

Växel, reception, sekretariat

ADB, specialteknik, vaktmästeri

Resurser: 2,5 handläggare

3,5 assistenter

Gällande instruktioner för Radionämnden, Kabelnämnden och Närradionämnden

Förordning om ändring i förordningen (1988:339) med instruktion för radionämnden;

Radionämndens uppgifter

1 § Radionämnden övervakar genom granskning i efterhand att ett företag, som på grund av tillstånd enligt 5 § radiolagen (1966:755) har rätt att sända radioprogram (programföretag), utövar denna rätt i enlighet med bestämmelserna i radiolagen och det avtal om programverksamheten som gäller mellan regeringen och företaget.

Granskningen omfattar också programföretagets beslut med anledning av att någon hos detta har begärt ett sådant beriktigande eller genmäle som enligt avtalet skall leda till att nämnden underrättas. Förordning(1992:80).

2 § Med granskningsärende avses i denna förordning ett ärende i vilket nämnden prövar om ett programföretag har iakttagit sina skyldigheter enligt vad som anges i 1 §.

3 § Nämndens granskning av program eller grupper av program sker efter anmälan eller på nämndens eget initiativ.

4 § Om en anmälan har kommit in till nämnden mer än sex månader efter det att programmet sändes, är nämnden inte skyldig att granska programmet.

Nämnden får inte pröva ett programföretags beslut med anledning av en begäran om genmäle, om den som har begärt genmäle motsätter sig att beslutet prövas.

5 § Nämnden skall varje år före den 1 februari till regeringen avge en berättelse om sin verksamhet under det senaste kalenderåret.

Till verksamhetsberättelsen skall fogas en redogörelse för beslut av större vikt eller principiell betydelse som nämnden har meddelat under året.

6 § har upphävts genom förordning (1991:2034).

Organisation

7 § Hos nämnden finns en direktör, som är chef för myndigheten. Direktören har det ansvar för granskningsärendena och verksamheten i övrigt som anges i denna förordning.

Direktören skall vara jurist och ha domarerfarenhet.

Verksförordningens tillämpning i fråga om regler och beslut

8 § Följande bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på radionämnden:

- 14 och 15 §§ om myndighetens regelgivning,
- 16 § om interna föreskrifter,
- 29 § om myndighetens beslut.

Ansvaret för granskningsärenden

9 § Vid sammanträde med nämnden avgörs granskningsärenden eller grupper av sådana ärenden

- 1. om de är av större vikt eller principiell betydelse eller
- 2. om direktören beslutar att ärendena skall avgöras på detta sätt.

Förelägganden enligt 17 a § radiolagen (1966:755) skall alltid beslutas vid sammanträde med nämnden. Förordning (1992:80).

10 § Direktören avgör granskningsärenden som inte skall avgöras vid sammanträde med nämnden. Direktören får dock inte meddela beslut där det uttalas att ett programföretag har brustit vid tillämpningen av 6 § radiolagen (1966:755) eller avtalet om programverksamheten mellan regeringen och företaget.

11 § Direktören får besluta om granskning av program eller grupper av program samt begära in yttranden i granskningsärenden. Direktören ansvarar för redogörelsen enligt 5 § andra stycket och skall se till att denna på lämpligt sätt kommer till allmänhetens kännedom.

Ansvar för andra ärenden än granskningsärenden

12 § Vid sammanträde med nämnden avgörs frågor om dess anslagsframställning och verksamhetsberättelse.

Andra frågor som inte gäller granskningsärenden avgörs av direktören.

13 § Direktören har det ansvar för verksamheten och de uppgifter som anges i 4 §, 5 § första stycket, 6 §, 7 § 2, 9 och 10 §§ verksförordningen (1987:1100).

Ärendenas handläggning

14 § Den som hos ett programföretag har begärt genmäle skall beredas tillfälle att yttra sig i en sådan fråga som avses i 4 § andra stycket, om inte detta framstår som obehövt.

15 § Nämnden är vid sammanträde beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande.

16 § Om det vid en överläggning framkommer skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

17 § Ärenden som prövas vid sammanträde med nämnden avgörs efter föredragning.

Direktören och andra tjänstemän hos nämnden får närvara vid all handläggning som sker vid sammanträde.

18 § Granskningsärenden som prövas av direktören avgörs efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får det dock medges att sådana ärenden inte behöver föredras.

När direktören handlägger andra ärenden än granskningsärenden behöver ärendena inte föredras. Direktören skall på lämpligt sätt hålla nämnden underrättad om sina beslut.

19 § I 19 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om rätt att få avvikande mening antecknad.

20 § I förordningen (1978:592) om vissa medbestämmandeformer i statlig tjänst m.m. finns föreskrifter om rätten att besluta i vissa frågor.

Underrättelse om beslut i granskningsärenden

21 § Besluten i granskningsärenden skall sändas till programföretaget och den som har gjort anmälan.

Tjänstetillsättningar m.m.

22 § Nämndens ledamöter och ersättare för ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid.

Regeringen utser ordförande och vice ordförande. Förordnandena ges för en bestämd tid.

23 § Tjänsten som direktör tillsätts av regeringen efter anmälan av nämndens ordförande.

Andra tjänster tillsätts av nämnden.

Bisysslor

24 § Besked om bisyssla enligt 37 § andra stycket anställningsförordningen (1965:601) lämnas av nämnden i fråga om direktören.

Överklagande

25 § Besluten i granskningsärenden får inte överklagas.

Besluten i andra ärenden får överklagas hos regeringen, om något annat inte följer av

– lagen (1971:309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål,

– lagen (1987:439) om inskränkning i rätten att överklaga,

– andra föreskrifter.

Förordning (1988:340) med instruktion för kabelnämnden och närradionämnden;

Kabelnämndens uppgifter

1 § Kabelnämnden prövar vissa frågor om kabelsändningar. Den skall också följa verksamheten med sådana sändningar. Nämnden skall särskilt i enlighet med bestämmelserna i lagen (1991:2027) om kabelsändningar till allmänheten

1. förordna lokala kabelsändarföretag och besluta om återkallelse av sådant förordnande,

2. besluta om undantag från nättinnehavares skyldigheter,

3. besluta om förelägganden.

Nämnden skall också handlägga ärenden enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område samt pröva frågor om bidrag enligt förordningen (1985:1065) om statsbidrag till lokal programverksamhet. Förordning (1991:2035).

Närradionämndens uppgifter

2 § Närradionämnden prövar frågor om närradio och har tillsyn över närradioverksamheten. Det åligger nämnden särskilt att i enlighet med bestämmelserna i närradiolagen (1982:459)

1. pröva frågor om tillstånd att sända närradio,

2. pröva frågor om återkallelse av tillstånd,

3. fastställa sändningstider,

4. i lämplig omfattning efterhandsgranska program.

Nämnden skall också handlägga ärenden om avgifter enligt förordningen (1984:463) om avgifter i ärenden om närradio.

Nämndernas sammansättning

3 § Kabelnämnden och närradionämnden består vardera av en ordförande, en vice ordförande och fem andra ledamöter.

Ordförandena och vice ordförandena skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Organisation

4 § Kabelnämnden och närradionämnden har gemensamt kansli. Inom detta finns en särskild enhet för vardera nämnden.

5 § Hos kabelnämnden och närradionämnden finns för nämnderna gemensamt en direktör och en ställföreträdande direktör.

Direktören är chef för myndigheterna och förestår det gemensamma kansliet. Han har det ansvar för ärendena och verksamheten i övrigt hos kabelnämnden och närradionämnden som anges i denna förordning. Ställföreträdande direktören utövar direktörens tjänst när denne har förhinder och inträder efter beslut av direktören även i övrigt i dennes ställe vid behandlingen av vissa ärenden eller grupper av ärenden.

Direktören är även chef för en av enheterna. Ställföreträdande direktören är chef för den andra enheten.

6 § För kabelnämnden och närradionämnden finns en gemensam delegation. Den består av nämndernas ordförande, vice ordförande, direktören och ställföreträdande direktören.

7 § Kabelnämnden skall anses som anställningsmyndighet för kansliets personal.

Verksförordningens tillämpning i fråga om regler och beslut

8 § Följande bestämmelser i verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på kabelnämnden och närradionämnden:

- 14 och 15 §§ om myndigheternas regelgivning,
- 16 § om interna föreskrifter,
- 29 § om myndigheternas beslut.

Nämndernas ansvar

9 § Vid sammanträde med kabelnämnden avgörs

- 1. de frågor som anges i 1 § första stycket 1–3,
- 2. frågor om bidrag till lokal programverksamhet,
- 3. frågor om nämndens anslagsframställning,
- 4. ärenden enligt lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens område. Förordning (1991:2035).

10 § Vid sammanträde med närradionämnden avgörs

1. de frågor som anges i 2 § första stycket 1-3,
2. frågor om nämndens anslagsframställning.

Den gemensamma delegationens ansvar

11 § Den gemensamma delegationen för nämnderna avgör

1. frågor om arbetsordning för nämnderna,
2. frågor om tillsättning av tjänster,
3. frågor om skiljande från tjänst, disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning eller läkarundersökning,
4. viktigare frågor i övrigt som inte enbart rör en av nämndernas verksamhetsområde.

Delegationen har det ansvar och de uppgifter som anges i 9 § första stycket verksförordningen (1987:1100). Delegationen skall bereda förslag till nämndernas anslagsframställningar.

Direktörens och enhetschefernas ansvar

12 § Ärenden som inte skall avgöras vid sammanträde med kabelnämnden eller närradionämnden eller av den gemensamma delegationen för nämnderna avgörs av direktören eller, om ärendet rör enbart kabelnämndens eller närradionämndens verksamhetsområde, av chefen för respektive enhet.

13 § Direktören har det ansvar för verksamheten vid kabelnämnden och närradionämnden och de uppgifter som anges i 6 §, 7 § 2, 9 § andra och tredje styckena samt 10 § verksförordningen (1987:1100). I frågor som direktören beslutar i har denne också det ansvar som anges i 4 § och 5 § första stycket samma förordning.

Ärendenas handläggning

14 § Kabelnämnden och närradionämnden är vid sammanträde beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande. När nämnden handlägger ärenden av större vikt, skall om möjligt samtliga ledamöter närvara.

15 § Om det vid en överläggning framkommer skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

16 § Om ett ärende är så brådskande att kabelnämnden eller närradionämnden inte hinner sammanträda för att behandla det, får ärendet avgöras genom meddelanden mellan nämndens ordförande och minst tre av de andra ledamöterna.

Om detta förfarande inte är lämpligt, får nämndens ordförande avgöra ärendet. Ett sådant beslut skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

17 § I fråga om den gemensamma delegationen för nämnderna bestämmer regeringen vem av nämndordförandena som skall vara ordförande och vem som skall vara vice ordförande.

Vad som föreskrivs i 14 § skall tillämpas i fråga om delegationen.

18 § Om ärendena inte är av det slaget att de behöver prövas vid sammanträde med kabelnämnden eller närradionämnden får nämnden lämna över avgörandet till

– enhetschefen för kabelnämnden när det gäller frågor om förordnande av lokala kabelsändarföretag och undantag från nätinnehavares skyldigheter,

– enhetschefen för närradionämnden när det gäller frågor om tillstånd att sända närradio och om sändningstider.

Den gemensamma delegationen för nämnderna får i fråga om ärenden enligt 11 § första stycket 2, som är av det slaget att de inte behöver prövas av delegationen, lämna över avgörandet till direktören.

19 § Ärendena avgörs efter föredragning. I arbetsordningen eller i särskilda beslut får det dock medges att ärenden som avgörs av direktören eller en enhetschef inte behöver föredras.

20 § I 19 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om rätt att få avvikande mening antecknad.

21 § I förordningen (1978:592) om vissa medbestämmandeformer i statlig tjänst m. m. finns föreskrifter om rätten att besluta i vissa frågor.

22 § I arbetsordningen eller i särskilda beslut skall det bestämmas vem som får begära in förklaringar, upplysningar eller yttranden i ärendena.

Tjänstetillsättningar m.m.

23 § Kabelnämndens och närradionämndens ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid.

Regeringen utser nämndernas ordförande och vice ordförande. Förordnandena ges för en bestämd tid.

24 § Tjänsterna som direktör och ställföreträdande direktör tillsätts av regeringen.

Bisysslor

25 § Besked om bisyssla enligt 37 § andra stycket anställningsförordningen (1976:601) lämnas av kabelnämnden i fråga om direktören och ställföreträdande direktören.

Överklagande

26 § Beslut som fattas av kabelnämnden eller närradionämnden vid sammanträde eller enligt 16 §, av den gemensamma delegationen för nämnderna eller av direktören eller en enhetschef får överklagas hos regeringen, om något annat inte följer av

- lagen (1971:309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål,
- lagen (1987:439) om inskränkning i rätten att överklaga,
- andra föreskrifter.

Enkät till de lokala kabelsändarföretagen angående kabelnämndens stöd till lokal programverksamhet

1. Är det en samhällsuppgift att ge ekonomiskt stöd till de lokala kabelsändarföretagen?

16	Nödvändigt om de alls ska överleva
4	Viktigt
1	Mindre viktigt

Kommentarer:

Ska lokal-TV främja yttrandefriheten, måste den uppenbart vara icke-kommersiell – och då behövs stöd. Ett alternativ till bidrag är en lagstiftning som möjliggör licensfinansiering eller finansiering via avgifter för nätägarna.

Särskilt viktigt för sändarorganisationer som ej bedriver verksamheten på kommersiell bas.

Alternativt finansiella förutsättningar. Sökbar text-TV-reklam är otillräckligt, eftersom man inte kan utnyttja "bilden" med dagens teknik.

Utrustning dyrbar. Programproduktion dyrbar. Tittarna vill ej betala för kultur, utbildning och info m.m.

Ja, men stöd låter så oregelbundet och osäkert, ibland kommer det, ibland inte. Bättre vore att skapa förutsättningar för regelbunden finansiering.

Men nuvarande lagstiftning är det absolut nödvändigt, speciellt till mindre nät. Med friare reklamlag och etersändningar skulle behovet minska.

Lokal-TVn har en betydande samhällsuppgift att inom sändningsområdet förmedla vad som händer och sker i kommunen, både politiskt och underhållsmässigt. Att försöka driva en sådan verksamhet utan reklamfinansiering är omöjligt. Därför är stödet ett måste.

Helt nödvändigt för överlevnad. Lokala sändarföretag har fortfarande inte något naturligt sätt att finansiera verksamheten. Någon form av bidrag är nödvändigt.

Det måste finnas "ideella" lokala kabelsändarföretag.

För att kunna sända program som behandlar samhälls-, kulturfrågor m.m. erfordras ett kapitaltillskott för att kunna hålla bredden.

Nödvändigt om många ska överleva med nuvarande lagstiftning och struktur.

Är principiellt emot bidrag. Tillåt i stället reklamintäkter i avgiftsfri kanal för ideella föreningar!

2. De ekonomiska bidragen från staten via Kabelnämnden har varit

16	Av mycket stort värde
4	Värdefullt
2	Marginella stimulansmedel
2	Försumbart, i företagets budget

Kommentarer:

Även små bidrag kan sätta fart på verksamheten.

Värdefulla men dessvärre av för liten omfattning.

Ett genomsnittligt bidrag på 40–50 000 kronor per år är i TV-sammanhang självklart marginellt. Vill staten hjälpa så gör det istället.

För utbildning av ungdomar och fackfolk – även om det varit otillräckligt.

Utan bidragen hade vi inte kunnat överleva med nuvarande omfattning, eller utvecklas.

Då vi är en föreningsdriven Lokal-TV station, så har bidragen vi fått, varit av mycket stort värde.

För vår del en tredjedel av hela driften.

Medlen i sig spelar ingen större roll i boksluten men de aktiviteter som man kan göra (utbildningar osv.) är synnerligen värdefulla.

Ger lokal-TV möjlighet att anordna utbildning samt engagera ideella krafter för att få bredd i kanalen.

Stödets omfattning och inriktning har knappast korresponderat med konkreta behov. (Man har sökt stöd för "utvecklingsprojekt/utbildning" och kanske istället köpt den kamera som behövts.)

Bidrag har ej erhållits.

Vi har använt bidragen till utbildning av våra programutvärdare (föreningen, institutioner och företag) personal, så att de klarat viss programproduktion själva.

3. Synpunkter på statsstödets nuvarande inriktning

	Nödvändigt	Viktigt	Mindre viktigt
Startstöd	12	7	2
Utbildning	13	4	2
Erfarenhetsutbyte	3	11	4
Experiment och utvecklingsarbete	5	10	3
Projekt för barn och ungdom	5	10	4

Kommentarer:

Stöd till sådan programproduktion som är angelägen, men inte kan finansieras på vanligt sätt (via medlemsorganisationer, sponsorer osv.) skulle vara mycket värdefullt – är det detta stödet för "Experiment och utvecklingsarbete" är till för?

Det är svårt att få externa sponsorer för program för barn och ungdom liksom experimentellt utformade program. Utbildning och erfarenhetsutbyte är också svårt att få externa intressenter till.

Onödigt att kategorisera. Det är de lokala förutsättningarna och behoven som ska mötas och utvecklas.

Det borde även få användas till teknik.

Startstödet och stöd vid olika projekt bidrar till att utveckla verksamheten.

Projekt för barn och ungdom sammanfaller för mig med utbildning. Projektarbeten följer naturligt efter det att vi utbildat personal inom olika organisationer.

Den ekonomiska grundplåten måste skapas på annat sätt.

Det viktiga är programvaran och att den produceras lokalt.

Stödet gör det möjligt att experimentera, att hitta nya former, att nå nya grupper och att det verkligen blir en allemans-TV.

Statligt stöd "som stimulansmedel" på det hela taget ganska ointressant. Skall stöd förekomma borde det vara substantiellt och långsiktigt. Kanske i form av ett villkorat etableringsstöd, teknikutvecklingsstöd, kompetensutvecklingsstöd, produktionsstöd. Stödet bör vara produktionsinriktat, inte innehållsrelaterat.

Startstödet bör utgå även för start av nya produktionsidéer hos redan etablerade kabelsändarföretag. Pengar för tittarundersökningar vore också bra.

Behövs inte om reklamintäkter tillåts i avgiftsfri kanal.

S.g.s. samtliga våra medlemsföreningar, i starten av LokalTV-Föreningen, var ideella med stort intresse men liten ekonomi. Av denna anledning har start- och utbildningsbidragen varit till stor nytta för oss!

4. Har Ni genomfört något projekt, som Ni sökt, men ej erhållit bidrag till?

10	Ja
10	Nej

Kommentarer:

Det tar längre tid, det går trögare, det får bli i blygsammare omfattning – men det går ändå! Vi söker ju inte för något onödigt.

Men det tar mycket tid och kraft att göra särskilt många icke "nyttiga" projekt.

Ja, på sätt och vis. Vi fick 50 000 för 4 olika projekt om 156 180 kr.

Ja, lokal-TV-kurs för medhjälpare vid sändningar.

Nej, eftersom samtliga projekt vi sökt bidrag till har varit samprojekt med annan intressent som bidragit med sin del och vi inte kunnat bidra har projekten aldrig startat.

De bidrag vi har sökt, har tillstyrkts. De summor vi sökt har visserligen reducerats, men projekten har delvis kunnat genomföras.

Ja, bildandet av en ungdomsredaktion som nu gör en filmkrönika. Bildandet av en invandrarredaktion som sänder varje vecka.

Ja, fick inte för ett utbildningsprojekt.

Nej. Vi har genomfört 1 utbildning som vi gärna skulle se blev årlig (med stöd då naturligtvis).

Nej, men vi har intresse av att spegla staden som samhälle, t.ex. invandrar-situationen, den försämrade ekonomins effekter osv.

Har mycket god ansökningsvana vilket givit utdelning.

Har aldrig sökt.

Vi har enbart sökt stöd för utbildning och erhållit det stöd vi sökt. Jag antar att det beror på att vi varit hovsamma i våra ansökningar och att vi alltid redovisat användningen.

5. Anser Ni att handläggningen av bidragsärenden på Kabelnämnden är tillfredsställande från tids- och servicesynpunkt?

18	Ja
2	Nej

Kommentarer:

Ja, men det vore bra att kunna ansöka om medel oftare än hittills.

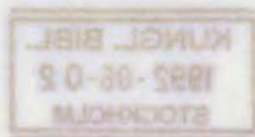
Nej. Alldeles för lång tid mellan ansökning och besked om bidrag utgår eller ej. Förkorta handläggningen.

Ja. Kanske man saknat ett förhandsbesked. I de flesta fall vill man ju dra igång ett projekt så snabbt som möjligt, men detta kan då bromsas p.g.a. finansieringen.

Nej. Tar för lång tid. Bara 15/2 och 15/9 som ansökningstid. Får ingen motivering vid avslag.

Ja. Vi tycker att Kabelnämnden handlagt vår ansökan på ett bra sätt med en ansvarig kontaktman.

Har inte prövat Kabelnämnden i det avseendet.

6. De statliga ekonomiska bidragen bör i framtiden

2	Avskaffas
16	Prövas och fördelas ungefär som nu, men av den nya myndigheten
Prövas och fördelas av Svenska Filminstitutet
2	Prövas och fördelas av Kulturrådet
1	Prövas och fördelas av annan, nämligen, TV-folk med praktisk erfarenhet

Kommentarer:

Den nya myndigheten. Har fungerat tillfredsställande.

Av vem spelar ingen roll. Bara det fortsätter att gynna lokala sändar-företag också i framtiden. Situationen för oss måste dock göras ännu bättre.

(Den nya myndigheten.) Allt för många oseriösa lycksökare långt borta från Lokal-TV-världen har fått bidrag. Dålig utvärdering. Mer pengar från de kommersiella kanalerna.

(Den nya myndigheten eller Kulturrådet.) Ekonomiska bidrag bör handläggas av instans som Kabelnämnden som har bransch erfarenhet.

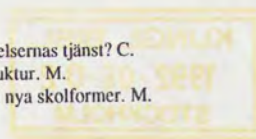
(Avskaffas.) Det rimliga borde vara att verksamheten kan självfinansieras på det sätt som innehavaren av förordnandet väljer. Monopolsituationen är inte adekvat. Det råder inte trängsel direkt i de "gratis" lokala kanalerna. Vad mer är, det kommer aldrig att uppstå någon trängsel. Alltså kan fler förordnanden delas ut i varje nät och sändningarna reklamfinansieras. Tillämpa "must carry" på Lokal-TV så slipper vi exproprieringsdiskussionen med nätägarna.

Statens offentliga utredningar 1992

Kronologisk förteckning

1. Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. U.
2. Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. M.
3. Psykiskt stördas situation i kommunerna – en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. S.
4. Psykiatri i Norden – ett jämförande perspektiv. S.
5. Koncession för försäkringssammanslutningar. Fi.
6. Ny mervärdesskattelag.
 - Motiv. Del 1.
 - Författningstext och bilagor. Del 2. Fi.
7. Kompetensutveckling – en nationell strategi. A.
8. Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. Fi.
9. Ekonomi och rätt i kyrkan. C.
10. Ett nytt bolag för rundradiosändningar. Ku.
11. Fastighetsskatt. Fi.
12. Konstnärlig högskoleutbildning. U.
13. Bundna aktier. Ju.
14. Mindre kadmium i handelsgödsel. Jo.
15. Ledning och ledarskap i högskolan – några perspektiv och möjligheter. U.
16. Kroppen efter döden. S.
17. Den sista undersökningen – obduktionen i ett psykologiskt perspektiv. S.
18. Tvångsvård i socialtjänsten – ansvar och innehåll. S.
19. Långtidsutredningen 1992. Fi.
20. Statens hundscola. Ombildning från myndighet till aktiebolag. S.
21. Bostadsstöd till pensionärer. S.
22. EES-anpassning av kreditupplysningslagen. Ju.
23. Kontrollfrågor i tull datoriseringen m.m. Fi.
24. Avreglerad bostadsmarknad. Fi.
25. Utvärdering av försöksverksamheten med 3-årig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. U.
26. Rätten till folkpension – kvalifikationsregler i internationella förhållanden. S.
27. Årsarbetstid. A.
28. Kartläggning av kasinospel – enligt internationella regler. Fi.
29. Smittskyddsinstitutet – ny organisation för Sveriges nationella smittskyddsfunktioner. S.
30. Kreditförsäkring – Några aktuella problem. Fi.
31. Lagstiftning om satellitsändningar av TV-program. Ku.
32. Nya Inlandsbanan. K.
33. Kasinospelverksamhet i folkrörelsernas tjänst? C.
34. Fastighetsdatasystemets datorstruktur. M.
35. Kart- och mätningutbildningar i nya skolformer. M.
36. Radio och TV i ett. Ku.

Statens offentliga utredningar 1992

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Bundna aktier. [13]
EES-anpassning av kreditupplysningslagen. [22]

Socialdepartementet

- Psyiskt stördas situation i kommunerna
– en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. [3]
Psykiatri i Norden – ett jämförande perspektiv. [4]
Kroppen efter döden. [16]
Den sista undersökningen – obduktionen i ett
psykologiskt perspektiv. [17]
Tvängsvård i socialtjänsten – ansvar och innehåll. [18]
Statens hundskola. Ombildning från myndighet till
aktiebolag. [20]
Bostadsstöd till pensionärer. [21]
Rätten till folkpension – kvalifikationsregler i
internationella förhållanden. [26]
Smittskyddsinstitutet – ny organisation för Sveriges
nationella smittskyddsfunktioner. [29]

Kommunikationsdepartementet

- Nya Inlandsbanan. [32]

Finansdepartementet

- Koncession för försäkringssammanslutningar. [5]
Ny mervärdesskattelag.
– Motiv. Del 1.
– Författningstext och bilagor. Del 2. [6]
Fastighetstaxering m.m. – Bostadsrätter. [8]
Fastighetsskatt. [11]
Långtidsutredningen 1992. [19]
Kontrollfrågor i tull datoriseringen m.m. [23]
Avreglerad bostadsmarknad. [24]
Kartläggning av kasinospel – enligt internationella
regler. [28]
Kreditförsäkring – Några aktuella problem. [30]

Utbildningsdepartementet

- Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor
i högskolan. [1]
Konstnärlig högskoleutbildning. [12]
Ledning och ledarskap i högskolan – några perspektiv
och möjligheter. [15]
Utvärdering av försöksverksamheten med 3-årig
yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. [25]

Jordbruksdepartementet

- Mindre kadmium i handelsödsel. [14]

Kulturdepartementet

- Ett nytt bolag för rundradiosändningar. [10]
Lagstiftning om satellitsändningar av TV-program. [31]
Radio och TV i ett. [36]

Arbetsmarknadsdepartementet

- Kompetensutveckling - en nationell strategi. [7]
Årsarbetstid. [27]

Civildepartementet

- Ekonomi och rätt i kyrkan. [9]
Kasinospelsverksamhet i folkrörelsernas tjänst? [333]

Miljö- och naturresursdepartementet

- Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter
mer föroreningar inne än ute. [2]
Fastighetsdatasystemets datorstruktur. [34]
Kart- och mättningsutbildningar i nya skolformer. [335]

ALLMÄNNA FÖRLAGET

BESTÄLLNINGAR: ALLMÄNNA FÖRLAGET, KUNDTJÄNST, 106 47 STOCKHOLM,
TEL: 08-739 96 30, FAX: 08-739 95 48.
INFORMATIONSBOKHANDELN, MALMTORSGATAN 5 (VID BRUNKEBERGSTORG), STOCKHOLM.

ISBN 91-36-13035-1
ISSN 0375-250X